VIHREIDEN VÄYLIEN VIEHÄTYS: golfin harrastamisen motiivit

Timo Loukkola

Liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma
Kevät 2002
Liikuntakasvatuksen laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Loukkola, T. 2002. Vihreiden väylien viehätys: golfin harrastamisen motiivit. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro gradu -tutkielma. 114 sivua.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia golfin harrastamisen motiiveja. Lisäksi pyrittiin selvittämään onko golfin harrastajien yleisillä taustatekijöillä ja golfin harrastamiseen liittyvillä tekijöillä vaikutusta golfin harrastamisen motiiveihin.

Tutkimuksen kohdejoukkona oli Laukaan Peurunkagolfin yli 25-vuotiaat, pelaavat osakkeenomistajat. Aineisto kerättiin postikyselyllä, joka lähetettiin 200:lle systemaattisella otannalla valitulle osakkeenomistajalle. 145:sta vastanneesta miehiä oli 73 %. Vastaajien keski-ikä oli 52 vuotta. PIEQ-mittarin pohjalta itse kehitellyn motiivimittarin reliabiliteetti vaihteli välillä .54 - .88. Faktorianalyysi tuotti seitsemän motiivifaktorin ratkaisun.

Tyypillinen golfin harrastaja oli naimisissa oleva keski-ikäinen, korkeasti koulutettu ja hyvässä asemassa työskentelevä mies. Lähes puolet vastaajista kiersi golfkierroksen 2-3 kertaa viikossa. Noin kolmannes vastaajista ei ollut kilpaillut edellisenä kesänä kertaakaan. Yli puolet vastaajista käytti harjoitusalueita kerran kahdessa viikossa tai harvemmin. Miehet olivat naisia aktiivisempia kilpailemaan ja pelaamaan eri kentillä. Vain noin joka neljäs vastaaja oli perhepiirin ainoa golfin harrastaja.

Virkistys, luonto, terveys ja kunto sekä sosiaalisuus olivat tärkeimmät golfin harrastamisen motiivit. Arvostus ja hyödyt, kilpailu ja taitavuus olivat vähiten tärkeitä harrastamisen motiiveja. Paljon kiertäneillä oli vähän kiertäneitä hieman voimakkaampi virkistysmotiivi. Muuten virkistysmotiivi koettiin tärkeäksi riippumatta taustatekijöistä. Aktiivisella liikunnan harrastamisella oli yhteys luontomotiivin voimakkuuteen. Naiset kokivat luonnon tärkeämmäksi harrastamisen motiiviksi kuin miehet. Yksin asumisella, golfkierrosten kiertämisen määrällä, kilpailumäärällä sekä taitavuudella oli yhteys sosiaalisuusmotiivin voimakkuuteen. Korkea koulutus, aktiivinen muun liikunnan harrastaminen sekä golfkierrosten määrä olivat puolestaan yhteydessä terveys ja kunto -motiivin voimakkuuteen. Pelitaidoilla ja aktiivisella golfin harrastamisella oli yhteys taitavuus- ja kilpailumotiivien voimakkuuteen. Kilpailumotiivi erotteli vastaajia muutenkin useimpien taustatekijöiden suhteen. Miesten arvostus ja hyödyt -motiivi oli voimakkaampi kuin naisten ja muuten kuin akateemisesti koulutettujen voimakkaampi kuin akateemisesti koulutettujen. Myös ne, joiden puoliso ei harrastanut golfia kokivat arvostuksen ja hyödyt tärkeämmäksi kuin ne, joiden puoliso harrasti golfia. Golfin harrastamisen motiivit olivat monilta osin samoja kuin muunkin liikunnan harrastamisen. Voidaan todeta, että harrastaminen oli pääosin sisäisesti motivoitunutta. Tuloksista voi olla hyötyä mm. golfpalvelujen tuottajille.

Avainsanat: motivaatio, golf, liikunnan harrastaminen

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 6

2 MOTIVAATIO, MOTIIVI JA MOTIVAATIOTEORIAT 8
2.1 Motivaatio ja motiivi 8
2.2 Motivaatioteorioita 9

3 KATSAUS LIIKUNNAN HARRASTAMISEN MOTIVAATIOON 12
3.1 Motivaatio liikunnan harrastamisen kannalta 12
3.2 Liikunnan harrastamisen motivaation teorioita ja mittareita 13
3.3 Liikunnan harrastamisen motiivien voimakkuus 18
3.4 Liikunnan harrastamisen motiivit eri taustatekijöiden mukaan 19
3.5 Liikunnan harrastamista rajoittavia tekijöitä 22

4 GOLF JA GOLFIN HARRASTAMINEN 23
4.1 Golfin erityispiirteitä liikuntamuotona 23
4.2 Taitavuus ja kilpailu golfissa 24
4.3 Golfin harrastamisen terveysvaikutukset 26
4.4 Pelitapahtuma ja sosiaalisuus golfissa 27
4.5 Golfin harrastaja 27
4.6 Golfseura ja harrastamisen kustannukset 30

5 KATSAUS GOLFIIN JA MOTIVAATIOON 32

6 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS JA ONGELMAT 35
6.1 Tutkimuksen tavoitteet 35
6.2 Tutkimuksen viitekehys 35
6.3 Täsmennetyt tutkimusongelmat 38

7 TUTKIMUSMENETELMÄT 39
7.1 Tutkimuksen perusjoukko ja otantamenettely 39
7.2 Tutkimuksessa käytetty kyselylomake ja aineiston kerääminen 40
7.3 Aineiston analysointi 41
7.4 Tutkimuksen yleiset taustamuuttujat ja golfin harrastamiseen liittyvät muuttujat 41
7.5 Tutkimuksessa käytetty motiivimittari ja sen luotettavuus 43
7.5.1 Mitattavan käsitteen teoreettinen jäsentäminen ja mittarin laadinta 44
7.5.2 Osioiden analyysiä mittarin kannalta 46
7.5.3 Motiivimittarin reliabiliteetti 47
7.5.4 Mittarin rakenteen ja teoreettisen konstruktion vastaavuus 48
7.5.5 Motiivimittarin jakaumien normaalius 53

8 TULOKSET 55
8.1 Golfin harrastajien yleiset taustatekijät 55
8.1.1 Sukupuoli ja ikä 55
8.1.2 Perhesuhteet 55
8.1.3 Koulutus 56
8.1.4 Ammatti 57
8.1.5 Muun liikunnan harrastamisen useus 58
8.2 Golfin harrastamiseen liittyvät tekijät 59
8.2.1 Golfharrastuksen kesto 59
8.2.2 Tasoitus 59
8.2.3 Harjoitus- tai kilpailukierrokset golfkentällä 60
8.2.4 Kilpailujen määrä 61
8.2.5 Harjoitusalueiden käyttö 62
8.2.6 Pelaaminen eri kentillä 63
8.2.7 Perhepiirin golfharrastus 63
8.2.8 Seuratoiminta 64
8.3 Golfin harrastamisen motiivien voimakkuus 64

8.4 Taustatekijöiden ja golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden vaikutukset golfin harrastamisen motiiveihin 66
8.4.1 Virkistysmotiivi 66
8.4.2 Luontomotiivi 68
8.4.3 Sosiaalisuusmotiivi 70
8.4.4 Terveys ja kunto -motiivi 73
8.4.5 Taitavuusmotiivi 77
8.4.6 Kilpailumotiivi 79
8.4.7 Arvostus ja hyödyt -motiivi 82

9 POHDINTA 85
9.1 Aineisto ja menetelmä 85
9.2 Tutkimustulosten tarkastelu 86
9.3 Yleistävät johtopäätökset 90
9.4 Jatkotutkimusehdotukset 91

LÄHTEET 92

LIITTEET 100
LIITE 1: Kyselylomake 100
LIITE 2: Motiiviosioiden interkorrelaatiot 105
LIITE 3: Motiiviosioiden pistemäärien frekvenssit 106
LIITE 4: Motiivimittarin osioanalyysi 107

1 JOHDANTO

"Mihin perustuu tämän pelin viehätys, joka vangitsee nuoret ja pitää heidät otteessaan pitkälle elämään?... Se on hieno, ulkoilmassa tapahtuva, urheilullinen harjoitus, ei väkivaltainen, mutta siinä tarvitaan lähes kaikkia kehon lihaksia: ja harjoitus voi jatkua tuntikausia. Se on taitopeli, jossa tarvitaan sielua ja järkeä ja arvostelukykyä sekä taitavaa kättä. Se on myös sosiaalinen peli, jonka puitteissa voi lähteä ulos ystävän tai mahdollisesti kolmen ystävän kanssa ja nauttia kanssakäymisestä, johon sekoittuu miellyttävää jännitystä... peliin ei koskaan pitkästy tai väsähdä, kun aamu aamun jälkeen pelaajat ilmestyvät tiiauspaikalle yhtä kiihkeän halukkaina kuin eivät olisi nähneet mailaa kuukauteen. Eikä kiinnostus laannu pelin jälkeen. Kuinka mielellään pelaajat muistelevatkaan lyöntejä ja muita sattumuksia, niin että peli pelataan usein uudelleen seuraavana aamuna vielä vuoteessa loikoiltaessa!" (James Balfour 1887, teoksessa Exley 1997)

Balfour pohti golfin harrastamisen viehätystä jo yli sata vuotta sitten, jolloin suomalaisen kädessä heilui tutummin kuokka kuin "rautaseiska". Golfkulttuuri löysi kuitenkin hitaasti tiensä myös sinivalkoisille viheriöille – aluksi hyvin marginaaliselle, ehkä myös elitistiselle, harrastajajoukolle. 1980-luvun puolesta välistä alkaen yhä useamman suomalaisen urheiluvälineiden joukossa oli myös "golfbägi": elettiin voimakasta golfin harrastajamäärän kasvun kautta. Taloudellisessa noususuhdanteessa myös kenttiä rakennettiin kiihtyvällä vauhdilla. Tällä hetkellä harrastajamäärän kasvuvauhti ja kenttien käyttöaste ovat kuitenkin jo sillä tasolla, että nykyisten kenttien kapasiteetti on joutunut koetukselle. Viime aikoina laji on Suomessakin saanut myös uusia harrastajaryhmiä: elitismin leimaa on julkisessa keskustelussa yritetty himmentää. Kysymys golfin harrastamisen viehätyksen syistä on lajin harrastajamäärän kasvun myötä ehkä ajankohtaisempi kuin koskaan.

Liikunnan harrastamisen taustalla on aina joitain motiiveja. Motiivi voidaan lyhyesti määritellä tietyn käyttäytymisen tarkoitukseksi. Motivaatiota ja motiiveja on pyritty selittämään eri aikakausina erilaisista teorioista käsin. Myös liikuntamotivaatiotakin on tutkittu monia teorioita ja mittareita hyväksikäyttäen. Golfin harrastajien motiiveistakin on tehty joitakin varsin yleisluontoisia tutkimuksia mm. Yhdysvalloissa. Suomalaisten golfin harrastajien motiivit ovat kuitenkin edelleen selvittämättä. Suomen Golflehden pääkirjoitus (Leppävuori 1998) pohtiikin tätä kysymystä seuraavasti: "Miksi ihmiset harrastavat golfia? Uteliaisuudesta, todellisesta innostuksesta, sosiaalisista paineista vai työtovereiden maarittelusta? Miksi niin moni lopettaa

tämän hienon lajin harrastuksen?" Koska golfin suosio lisääntyy koko ajan, voidaan olettaa sen täyttävän useiden ihmisten liikuntatarpeita.

Golfiin sisältyvien ennakkoasenteiden vuoksi motiivikysymys muotoutuu kuitenkin varsin mielenkiintoiseksi. Lajin harrastusmotiivien selkeyttäminen avaakin kasvavalle lajille parempia edellytyksiä kehittyä toivottuun suuntaan. Kun tiedetään minkälaiset ihmiset golfia harrastavat ja samalla myös syitä lajin harrastamisen taustatekijöihin, voivat golfpalvelujen tarjoajatkin kohdistaa resurssinsa tarkoituksenmukaisemmin. Viime kädessä tästä hyötyvät itse lajin harrastajat. Golfista kirjoittavia aikakauslehtiä on todella paljon mutta vasta varsinainen tutkimustieto tarjoaa luotettavia vastauksia kehittyvän lajin tarpeisiin. Kansainvälisesti tätä arvokasta tutkimusta golfin saralla tekevät mm. St. Andrewsin yliopisto, yhdysvaltalainen golfjärjestö NGF ja Euroopan golfliitto EGA. Suomessa järjestelmällinen tutkimustyö golfin saralla kuitenkin puuttuu.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää golfin harrastamisen motiiveja. Toisaalta pyrittiin myös selvittämään miten harrastajien yleiset taustatekijät ja golfin harrastamiseen liittyvät tekijät vaikuttivat motiivien voimakkuuteen. Motiivien mittaamista varten tarkoituksena oli kehittää oma motiivimittari. Tutkimus esittelee golfin harrastamisen motiiveja yhden suomalaisen golfseuran, Laukaan Peurunkagolfin, sisällä. Tulosten yleistettävyys jää näin ollen osin lukijan tulkittavaksi ja arvioitavaksi. Toisaalta tuloksia pyrittiin arvioimaan myös tiettyjen motivaatioteorioiden kannalta.

Tämä tutkimus tarkastelee golfin harrastamisen motiiveja osittain PIEQ-mittaria apuna käyttäen laaditun motiivimittarin avulla. Aluksi määritellään kuitenkin motivaatiota ja luodaan katsaus liikunnan harrastamisen motivaatioon sekä golfiin liikuntamuotona. Täytyy lisäksi muistaa, että tämän tutkimuksen motiiviluokitus on vain yksi näkemys koko golfin harrastamisen motiiviuniversumista. Aineistoksi valittiin yhden suomalaisen osakepohjaisen golfseuran jäsenet. Kohdejoukkoa rajattiin vielä valitsemalla mukaan vain yli 25-vuotiaat, pelaavat osakkeenomistajat.

2 MOTIVAATIO, MOTIIVI JA MOTIVAATIOTEORIAT

Arkikielessä motivaatio on tuttu ja usein käytetty käsite. Psykologisessa viitekehyksessä motivaatio käsitetään kuitenkin varsin monimutkaiseksi ja vaikeaselkoiseksi ilmiöksi. Tässä luvussa määritellään ensin lyhyesti motivaatio- ja motiivi -käsitteitä. Tämän jälkeen käydään läpi laajempia teoreettisia viitekehyksiä, joiden pohjalta motivaatiota on selitetty eri aikakausina. Yhteiskuntatieteellisestä näkökulmasta tässä luvussa esitetyt motivaation selitykset ovat yksilökeskeisiä. Lopuksi esitellään joitain tämän tutkimuksen kannalta merkittäviä motivaatioteorioita.

2.1 Motivaatio ja motiivi

Motivaatio -termi on kehittynyt latinankielisestä verbistä *movere*, joka tarkoittaa suomeksi sanaa liikkua. Motivaatiolla voidaan tarkoittaa sitä, miksi ihminen käyttäytyy tietyllä tavalla (Deci & Ryan 1985, 3). Motivaatiolla tarkoitetaan myös toimintoja, jotka selittävät käyttäytymisen intuitiivisuutta, suuntaa, voimakkuutta ja pysyvyyttä (Bernstein, Roy, Srull & Wickens 1988, 404). Robertsin (1992) mukaan motivaatiotutkimus on käyttäytymisen energisyyden ja suunnan tutkimusta.

Maehrin ja Braskampin (1986, 3-6) mielestä motivaatio koostuu viiden eri käyttäytymistekijän variaatiosta. Näitä ovat käyttäytymisen suunta, pysyvyys, intensiteetti, motivaation jatkuvuus ja suoritustaso.

Kleinginna ja Kleinginna (1981) päätyivät varsin fysiologiseen määritelmään yrittäessään syntetisoida motivaation yleistä määritelmää 102:en aikaisemman määritelmän avulla. Kokoavan määritelmän mukaan motivaatiolla tarkoitetaan niitä voimistavia/kiihdyttäviä mekanismeja, joilla on potentiaalia vaikuttaa joihinkin motorisiin yksiköihin aktivoivasti ja joihinkin inhiboivasti.

Motivaatiota voidaan kuvailla persoonallisuuden piirteiden, sosiaalisten tekijöiden ja tiedollisten prosessien avulla. Nämä alkavat toimia yksilön ryhtyessä johonkin tehtävään, jossa häntä arvioidaan osallistuessa kilpailuun toisia vastaan tai yrittäessä saavuttaa hyvän osaamisen tason jossakin asiassa. Motiivi on käyttäytymisen tarkoitus tai vaikutin. Yksi motiivi voi usein selittää useaa eri käyttäytymistapaa. (Bernstein ym. 1988, 406)

Tässä tutkimuksessa motivaatio ymmärretään käyttäytymisen suunnan ja voimakkuuden kuvaajaksi. Motiivi käsitetään erityiseksi toiminnoksi, jolla on käyttäytymistä suuntaava vaikutus. Motivaation suuntaa ja voimakkuutta voidaan selittää sekä ihmisen sisäisillä ominaisuuksilla että häneen vaikuttavilla ulkoisilla tekijöillä. Motivaatio voidaan tässä tutkimuksessa käsittää myös kontekstisidonnaiseksi.

2.2 Motivaatioteorioita

Motivaatioteorioiden kehitystä. Motivaatioteoriat on muodostettu oletuksin ihmisen luonteesta ja toiminnan aiheuttavista yllykkeistä (Deci & Ryan 1985, 3). Mekanistiset teoriat kuvaavat ihmisen kuin passiivisena koneena, jota ohjaavat fysiologiset vietit ja ympäristön ärsykkeet. Ihmisen ymmärretään olevan ympäristönsä kontrollissa. Ärsykkeiden oletetaan aiheuttavan käytöksen, jota määrittävät mekanistiset siteet, jotka ovat kehittyneet ärsykkeiden ja reaktioiden välillä. Freudin (1914, 1915, 1917) vaistoteoria esitti, että on kaksi viettiä, jotka ohjaavat ihmisen käyttäytymistä: seksuaalisuus ja aggressiot. Hull (1943) puolestaan totesi viettejä olevan neljä: nälkä, jano, seksuaalisuus ja kivun välttäminen. Myös behaviorismin voidaan laskea kuuluvan mekanistisiin teorioihin. (teoksissa Deci 1975, 5; Deci & Ryan 1985, 3)

Organistiset teoriat eroavat mekanistisista teorioista siinä, että ne pitävät ihmisiä aktiivisina organismeina. Organististen teorioiden mukaan ihminen toimii ympäristönsä puitteissa. Aktiiviset organismit eivät pidä ärsykkeitä käyttäytymisen syinä, vaan mahdollisuuksina, joita organismi voi käyttää hyväkseen tyydyttääkseen tarpeitaan. Organistiset teoriat asettavat pääpainon kognitiivisille tai affektiivisille prosesseille käytöksen määrittäjinä. Ihmiset toimivat ympäristössään tavalla, jota määrittävät heidän ajatuksensa ja tunteensa. (Deci 1975, 13; Deci & Ryan 1985, 4)

Organistisiin teorioihin kuuluu mm. humanistinen lähestymistapa. Esimerkkinä humanistisesta motivaatioteoriasta on Maslowin (1970) viisiportainen tarvehierarkia. Motivaation taustalla on hänen mukaansa tarpeiden tyydyttäminen. Alimmalla tasolla ovat fysiologiset perustarpeet. Seuraavaksi tulevat turvallisuuden tarpeet, yhteenkuuluvuuden ja rakkauden tarpeet, kunnioituksen tarpeet sekä viimeisenä ylimmän tason itsensä toteuttamisen tarpeet. Tarvehierarkiassa ikään kuin edetään alemmalta tasolta ylemmälle tarpeiden tyydyttyessä. Itsensä toteuttamisen tarpeet nähdään korkeimpina tarpeina, jotka suuntaavat käyttäytymistä siinä vaiheessa, kun muut tarpeet on jo tyydytetty. (Maslow 1970, 35-46)

Kognitiivinen teoria kiinnittää huomionsa ihmisen ajatusprosesseihin. Se olettaa, että ihmiset päättävät käyttäytymisvaihtoehtojen todennäköisten seurausten perusteella mitä tehdä. (Deci 1975,14-17) Sosiaalis-kognitiivisia motivaatioteorioita käytetään tällä hetkellä paljon motiivitutkimuksessa. Ne korostavat ihmisen persoonan, ympäristön ja käyttäytymisen interaktioita.

Sisäinen ja ulkoinen motivaatio. Sisäistä motivaatiota käsittelevä tutkimusote on kiinnostanut motiivien tutkijoita laajasti. Sisäisesti motivoituneena pidetään sisäisen kiinnostuksen ja nautinnon perusteella tapahtuvaa käyttäytymistä (Vallerand & Rousseau 2001). Siinä missä sisäinen motivaatio kohdistuu spontaanisti suoraan itse toimintaan, ulkoisessa motivaatiossa itse käyttäytyminen ei palkitse. Käyttäytyminen toimii sitä vastoin välineenä ulkoisen motivaation tyydyttämiseen. (Deci 1971). Decin (1975, 61-62) mukaan yksilöllä on sisäinen tarve kehittyä kohti suurempaa itsemääräytymistä ja kyvykkyyttä. Sisäisesti motivoituneena käyttäytymisenä hän piti itsemääräytymisen ja kyvykkyyden kokemisen motivoimaa käyttäytymistä.

Tavoiteorientaatioteoria. Sosiaalis-kognitiivinen tavoiteorientaatioteoria perustuu Nicholsin (1984), Dweckin (1986), Maehrin (1984) ja Amesin (1984) töihin. Yhteistä näiden tutkijoiden näkemyksille on se, että suoritusmotivaation kannalta olennaista on *koetun pätevyyden tunne.* Tavoiteorientaatioteoria myös olettaa, että on kaksi keskeistä tavoiteperspektiiviä, jotka vaikuttavat suoritustilanteissa koetun pätevyyden syntymiseen (Duda 1992, 58).

Ensimmäinen näistä tavoiteperspektiiveistä käsittää koetun pätevyyden itsearvioituna. Kehittymisen subjektiivinen kokemus ja tehtävän hallinta ovat pääkriteerejä pätevyyden arvioimiselle (Duda 1992). Nicholls (1984) käyttää tälle tavoiteperspektiiville termiä *tehtäväsuuntautuminen* (task-involvement).

Toisessa keskeisessä tavoiteperspektiivissä pätevyyden kokeminen määräytyy vertailemalla omaa suoritusta muiden suorituksiin. Tällainen kyvykkyys on luonteeltaan normatiivista, ja menestyksekäs suoritus koetaan silloin kun voitetaan toiset tai saadaan sama tulos vähemmillä ponnisteluilla. (Duda 1992, Duda & Whitehead 1998) Nicholls (1984) käyttää tässä yhteydessä termiä *minäsuuntautuminen* (ego-involvement).

Tavoiteorientaatioteoria näkee henkilön tavoiteperspektiivin tietyssä tilanteessa tilannetekijöiden ja yksilöllisten tavoitesuuntautuneisuustaipumusten funktiona (Duda 1992, Nicholls 1989). Tärkeä huomio tavoiteorientaatioteoriassa on vielä se,

että tavoitteet vaikuttavat siihen, mitä tulkitsemme ja miten reagoimme eri suoritustilanteissa (Duda 1992).

Henkilökohtaisen sijoittamisen teoria (Personal Investment Theory). PIT on luonteeltaan tavoiteorientaatioteoria, mutta siinä on huomattavia eroja edellä esiteltyihin tavoiteorientaatioteorioihin verrattuna. Tässä yhteydessä henkilökohtaisen sijoittamisen teoriaa tarkastellaan hieman tarkemmin, koska tämän työn motiivimittari pohjautuu osittain kyseiseen teoriaan.

Maehr ja Braskamp (1986, 50) kehittivät teorian, joka arvioi osallistumismotiiveja henkilökohtaisten sijoitusten muodossa. Siinä missä monet muut motivaatioteoreettiset lähestymisyritykset ovat jotenkin sivunneet toimintaan kannustimia (incentives), PIT asettaa ne keskeisiksi. Juuri kannustimia voidaan kuvata henkilökohtaiseksi sijoittamiseksi.

PIT korostaa käyttäytymistapojen erilaista merkitystä yksilön kannalta. Myös kontekstuaalisidonnaisuus määrittää henkilökohtaisia sijoituksia, eli mitä henkilö päättää tai ei päätä tehdä. Eri ihmisillä voi olla hyvin erilaisia tilannekäsityksiä, ja näin he valitsevat erilaisia tapoja toimia. Toiminnan aiheuttaa ihmisen subjektiivinen tulkinta tilanteesta. (Maehr & Braskamp 1986, 48)

PIT lähestyy motivaatiota prosessina. Maehr ja Braskamp (1986) näkevät käytöksen hyvin monimuotoisena. He esimerkiksi muistuttavat, että on useita kriittisiä hetkiä, jotka vaikuttavat siihen jatkaako henkilö toimintaansa vai aloittaako hän jonkin muun toimintamuodon. PIT jakaa toimintaan vaikuttavat tekijät kolmeen osaan: itsetuntemukseen, havaittuihin toimintavaihtoehtoihin ja henkilökohtaisiin kannustimiin. Ensin mainittua pidetään mielenlaadullisena ominaisuutena, kahta viimeksi mainittua taas kognitiivisina ominaisuuksina. Koska huomattiin, että ihminen voi motivoitua monista eri kannustimista, jaettiin kannustimet sisäisiin (tehtävä- ja minäorientoituminen) ja ulkoisiin (sosiaalinen hyväksyntä ja palkinnot). (Maehr & Braskamp 1986, 47-51)

Edellä esitettiin lyhyt katsaus motivaatioteorioiden kehitykseen ja joihinkin motivaatioteoreettisiin näkökulmiin. Motivaatiota on kuitenkin tutkittu lukuisista muistakin teoreettisista lähtökohdista. Tämä kertoo jo osaltaan motivaatio-käsitteen moniulotteisuudesta. Sisäinen ja ulkoinen motivaatio sekä tavoiteorientaatioteoria ovat usein olleet liikuntamotiivitutkimusten viitekehyksenä viime vuosina.

3 KATSAUS LIIKUNNAN HARRASTAMISEN MOTIVAATIOON

Tässä luvussa tarkastellaan liikunnan harrastamisen motivaatiota. Näkökulma on rajattu aikuisikäisten harrastusmotivaatioon. Tässä yhteydessä ei siis käsitellä lukuisia lapsiurheilun motiivien tutkimuksen teorioita, mittareita tai tutkimustuloksia. Toiset tutkimukset ovat keskittyneet yhteen ja toiset useampaan liikuntamuotoon, joten aineisto on tältä osin hieman heterogeeninen. Golfin harrastamisen motivaatiota käsitellään erikseen luvussa 5.

3.1 Motivaatio liikunnan harrastamisen kannalta

Jokaisella ihmisellä on ehkä hieman erilaisia syitä harrastaa liikuntaa. Motivaatio on myös liikunnan yhteydessä hyvin moniulotteinen kokonaisuus, johon vaikuttavat useat persoonallisuuteen ja sosiaaliseen kontekstiin liittyvät tekijät. Asiat, jotka motivoivat ihmistä liikunnan parissa ovat paljolti samoja kuin motiivit yleensä elämässä. (Clews & Gross 1995)

Telaman (1986b) mielestä liikuntamotiivien keskeinen kysymys on, miksi ihmiset harrastavat liikuntaa, ja mikä heitä siinä kiinnostaa. Jos halutaan perusteellisesti selvittää ihmisten liikuntamotiiveja, pitäisi tarkastella koko heidän elämänkaartaan ja elämäntilannettaan (Telama, Laakso & Vuolle 1985).

Liikunnan harrastamista on mahdollista perustella vaikkapa liikkumattomuuden aiheuttamalla rappeutumisella. Näin ollen liikunta on ihmiselle tarve. Ihmisen liikuntaelimistön kunto pysyy yllä kuitenkin vähäiselläkin liikkumisella, eikä edellä mainittu tarve selitä siten intensiivistä kuntoliikuntaa tai sitä, miksi ihmiset harrastavat juuri tiettyjä liikuntamuotoja. (Telama 1986a) Telaman esittämässä näkökulmassa oli siis selvästi tarvehierarkinen yhteys. Toisaalta liikunta nähtiin eräänlaisena perustarpeena mutta todettiin myös sen yhteys joihinkin korkeampiin tarpeisiin.

Telaman (1986a) mukaan on myös vaikea kysyä miksi henkilö harrastaa juuri tiettyä liikuntamuotoa. Tämä johtuu mm. seuraavista syistä:

1. Inhimilliseen käyttäytymiseen vaikuttavat tekijät ovat monitasoisia ja moninaisia. Henkilön aikaisemmat elämänkokemukset, nykyinen elämäntilanne, sosioekonominen asema, koulutus, käytettävissä olevat liikuntamahdollisuudet, läheisten ihmisten asettamat yllykkeet tai omat persoonalliset ominaisuudet voivat vaikuttaa osaltaan ihmisen liikuntakäyttäytymiseen.
2. Inhimillinen toiminta ja motivoitu käyttäytyminen on monitasoista ja monivivahteista. Ihmisen tavoitteellinen toiminta koostuu hierarkisesti toisiinsa suhtautuvista osista. Laajimpia käyttäytymisen osia ovat tavoitteelliset toiminnat mm. liikunnanharrastus.
3. Käyttäytymisen tiedostamisen ja tiedostamattomuuden aste vaihtelee.

Ihmiset eivät usein ole kovinkaan tietoisia siitä, miksi he harrastavat liikuntaa, jolloin kysymykseen omin sanoin vastatessa ilmenee tiedostamis- ja kommunikaatio-ongelma. Erityisesti syvällisimpien vaikuttimien tiedostaminen tuottaa ongelmia, ja lisäksi ihmiset eivät halua tai osaa kertoa kaikista motiiveistaan. (Telama ym. 1985)

Ihmiset yleensä eroavat niiden motiivien suhteen, jotka saavat heidät liikkumaan (Petrick 1993). Useimmilla ihmisillä on lisäksi monia liikunnan harrastamisen motiiveja (Ebbeck, Gibbons & Loken-Dahle 1995). Tutkimuksissa on myös havaittu tiettyjä melko pysyviä motiivifaktoreita, sekä niiden välillä vallitsevia yksilöllisiä ja kontekstisidonnaisia eroja (Busby & Kremer 1997).

3.2 Liikunnan harrastamisen motivaation teorioita ja mittareita

Liikunnan harrastamisen motivaation prosessimalli. Busby ja Kremer (1997) yhdistelivät eri teoreettisia näkökulmia hyväksi käyttäen liikunnan harrastamisen motivaation prosessimallin (kuvio 1). Tässä mallissa persoonalliset tekijät luovat yhdessä kontekstuaalisten tekijöiden kanssa aikomuksen harrastaa liikuntaa ja samalla portin harrastamisen prosessiin. Aikomus voi johtaa päätökseen harrastaa jotain liikuntaa. Koetut sisäiset ja ulkoiset hyödyt vaikuttavat olennaisesti päätökseen. Jos liikunnan harrastamiseen ei koeta esteitä, siihen voidaan osallistua. Lopuksi evaluoidaan harrastuksesta saadut hyödyt. Arvioituaan harrastuksen hyödyt ja haitat harrastaja voi:

1) lopettaa koko liikunnan harrastamisen, jolloin prosessin kierto loppuu; 2) lopettaa kyseisen liikuntamuodon harrastamisen, jolloin prosessin kierto jatkuu jotain vaihtoehtoista reittiä; 3) aikoa jatkaa harrastustaan nykyisessä muodossaan, jolloin kierto palaa alkuun; 4) tehdä uuden päätöksen harrastamisen jatkamisesta tai 5) muodostaa harrastamisestaan rutiinin, jolloin harrastamiseen osallistumista ei arvioida enää aktiivisesti.

Liikunnan harrastamisen prosessimalli on varsin monimutkainen, jolla mallin kehittäjät halusivat osoittaa liikunnan harrastamisen motivaation moniulotteisuutta. Malli perustuu oletukseen, että liikunnan harrastamisen hyödyistä on tietyt ennakkokäsitykset, joiden arvo punnitaan ja harrastamisen jatkaminen riippuu tästä arvioinnin tuloksesta.

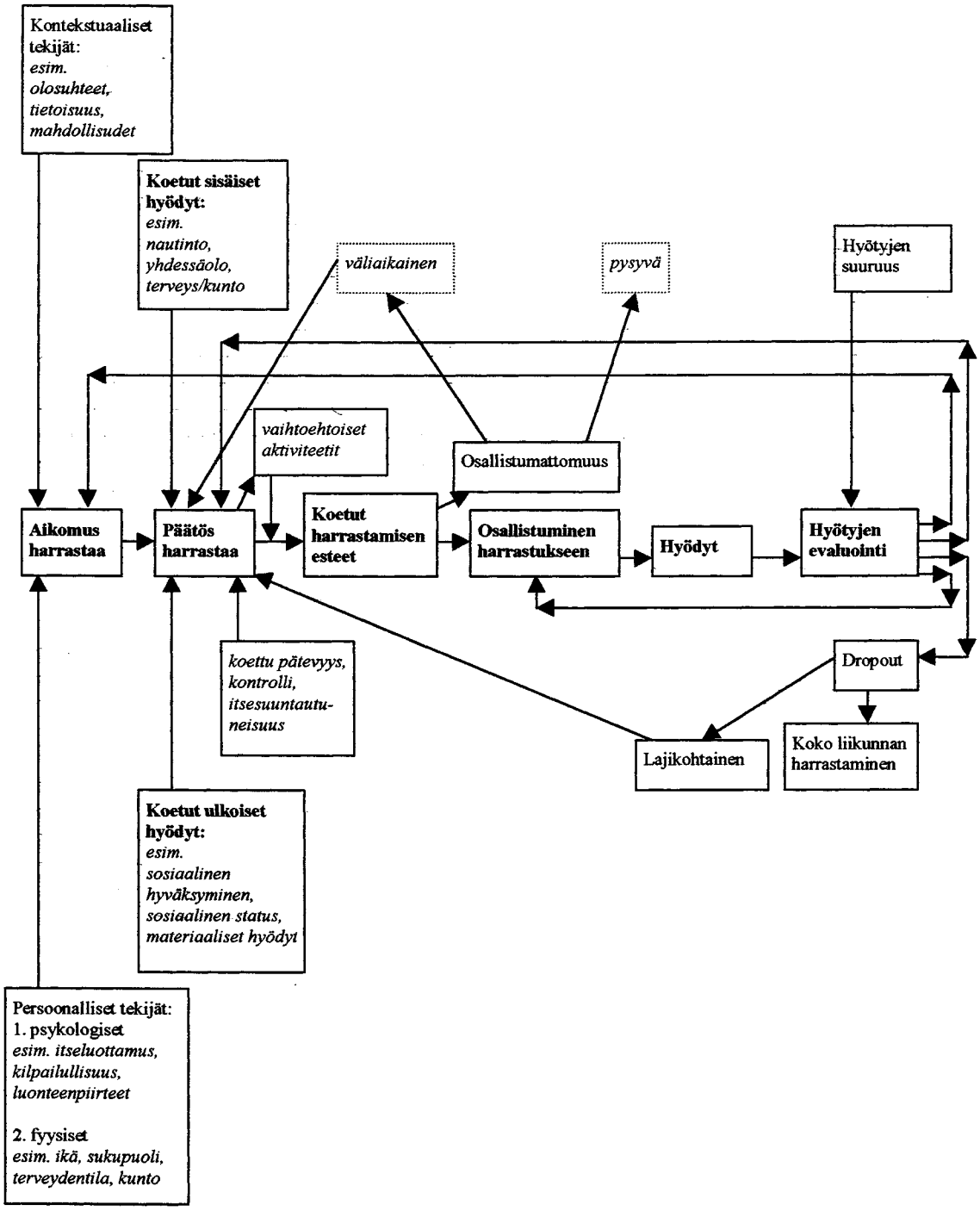

KUVIO 1. Liikunnan harrastamisen motivaation prosessimalli (mukaeltu Busby & Kremer 1997, 168).

PIEQ-mittari. Duda ja Tappe (1989) kehittivät henkilökohtaisen sijoittamisen teoriaan perustuvan Personal Incentives for Exercise Questionnaire-mittarin (PIEQ). Mittari selvittää yksilön henkilökohtaisia motiiveja liikunnan harrastamiseen. PIEQ si-

sälsi kehitysvaiheiden jälkeen 48 osiota, jotka jaettiin yhdeksään eri faktoriin (Duda & Tappe 1989):

1. ulkonäkö (esim. Harjoittelen saadakseni hyvännäköisen vartalon.)
2. kilpailu (esim. Minusta kilpailullinen liikunta on hauskaa.)
3. psyykkiset hyödyt (esim. Harjoittelen kontrolloidakseni ahdistusta.)
4. yhteenkuuluvuus (esim. Yritän harjoitella yhdessä muiden kanssa silloin kun voin.)
5. taitavuus (esim. Kun harjoittelen, haluan tehdä parhaani.)
6. notkeus/ketteryys (esim. Haluan parantaa notkeutta/ketteryyttä.)
7. sosiaalinen hyväksyminen (esim. Harjoitellessani haluan lisätä muiden huomiota.)
8. terveyshyödyt (esim. Harjoittelen välttääkseni sairauksia.)
9. painon hallinta (esim. Liikkuminen auttaa minua pudottamaan painoani.)

PIEQ-mittarista kehitettiin neljä eri versiota, joista viimeisin sisältää kymmenen faktoria. Alkuperäisiin faktoreihin lisättiin vielä kunto-faktori. (Duda & Tappe 1989)

PIEQ-mittarin yhteyttä henkilökohtaisen sijoittamisen teorian viitekehykseen ei kaikilta osin ole osoitettu. Ongelmana on tunnistaa mikä ulottuvuus kuuluu mihinkin teorian osa-alueeseen (ks. luku 2.2). Mittari on tehty liikuntaan soveltaen, joten kaikki ulottuvuudet eivät ole suoraan yhdistettävissä teorian osa-alueisiin.

Markland ja Hardy (1993) kehittivät avoimien motiivikysymysten ja PIEQ-mittarin avulla mittarin (The Exercise Motivations Inventory, EMI), jossa oli 71 osiota ja 12 motiivifaktoria. Faktorit olivat ulkonäkö, kilpailu, yhdessäolo, henkilökohtainen kehitys, kunto, sosiaalinen hyväksyntä, terveyshyödyt, painonhallinta, nautinto, virkistys, sairauksien välttäminen ja stressin hoito. PIEQ-mittariin nähden faktoreita muodostettiin siis hieman enemmän. McCullagh ja Noble (1998) ovat kuitenkin kritisoineet mittaria sen luotettavuuden kannalta.

Rodgers ja Brawley (1991) ovat sanoneet, että liikuntaan osallistumisen kumulatiivinen luonne ei rohkaise motiivien systemaattiselle tutkimukselle, koska siihen ei ole kehitetty vankkaa teoreettista pohjaa. PIT ja sen pohjalta kehitetty PIEQ-mittari ovat tästä puutteineenkin huomattava poikkeus.

PIT:llä voidaan kuitenkin nähdä myös heikkouksia liikunnan harrastusmotivaatioiden teoreettisena viitekehyksenä, jos tarkastelunäkökulma on sosiaalipsykologi-

nen: itsetuntemus ja havaitut toimintavaihtoehdot eivät välttämättä ole esimerkiksi sosioekonomisiin taustatekijöihin verrattuna yhtä konkreettisia motiivien selittäjiä. Tässä yhteydessä konkreettisuudella tarkoitetaan vaikka sitä, miten liikuntapalvelujen tarjoaja voi hyötyä siitä, miten motiivien suunta ja voimakkuus vaihtelee eri ryhmien kesken.

Muita liikunnan harrastamisen motivaation teorioita ja mittareita. Kenyonin (1968a) malli oli ensimmäisiä merkittäviä yrityksiä määritellä miksi ihmiset osallistuvat liikunnallisiin aktiviteetteihin. Mallin mukaan kuusi tekijää selitti liikuntaan osallistumisen arvoa. Nämä olivat: liikunta sosiaalisena kokemuksena, liikunta terveyden ja kunnon vuoksi, jännityksen kokemus (vertigo), liikunta esteettisenä kokemuksena, virkistyksen kokemus (katharsis) ja kilpailu (ascetic experience).

Kenyonin (1968b) mallistaan kehittämää mittaria ja sen sovelluksia on käytetty paljon liikuntaan osallistumisen motiiveja tutkittaessa. Mittaria kritisoineiden Godinin ja Shephardin (1986) mielestä mittari mittaa enemmän kulttuurisia eroja kuin yksilöiden asenne-eroja.

Gill, Gross & Huddleston (1983) kehittivät osallistumismotiivimittarin (PMQ) alunperin nuorisourheilun motiivien tutkimiseen. Myöhemmin tästä kehitettiin kuitenkin kaiken ikäisille sopivampia versioita (mm. Brodkin & Weiss 1990; Morris, Clayton, Jin-Song & Power 1995). Morrisin ym. (1995) mittarissa oli 50 motiiviväittämää, ja niistä muodostettiin kuusi faktoria: kilpailu, status, taitojen parantaminen, sosiaalisuus, kunto ja ulkonäkö.

Vapaa-ajan ulkoliikunta-aktiviteetteja harrastavien aikuisten motiiviasteikoista tehty meta-analyysi tuotti 19 erilaista faktoria, jotka voitiin tiivistää neljään laajempaan faktoriin. Nämä olivat yhdessäolo perheen kanssa, taitojen kehittäminen, kilpailu/jännitys ja luonnosta nauttiminen. Tutkijat suosittelivat, että kyseistä neljän faktorin ratkaisua käytettäisiin jatkossa aikuisten ulkoliikunnan motiivien tutkimiseen. (Manfredo, Driver & Tarrant 1996)

Liikunnan harrastusmotiiveja tutkittaessa on valittu useita erilaisia näkökulmia. Motiiveja on selvitetty suoraan tietyllä strukturoidulla mittarilla tai avoimien kysymysten avulla. Yksiselitteistä teoriaa motiiveiksi ja niiden määräksi ei ole kehitetty. Toisaalta myös motiivien tutkimuksen teoreettinen viitekehys on vaihdellut psykologisen ja sosiologisen tutkimuksen välillä.

Useat motiivimittarit on kehitetty tutkimus- tai lajikohtaisesti. Esimerkkinä lajikohtaisesta mittarista on mm. Johnsgardin (1985) juoksijoiden motivaatiotesti

(RMT). Voidaan pohtia onko parempi vaihtoehto mitata eri liikuntamuotojen motiiveja samalla mittarilla ja onko se edes mahdollista. Sama mittari antaa tutkimuksille vertailtavuutta mutta ei ehkä toisaalta paljasta eri lajien taustalla vallitsevia erilaisia motiiviuniversumeja riittävän kattavasti.

3.3 Liikunnan harrastamisen motiivien voimakkuus

Kenyonin mittarilla voimakkaimmiksi liikuntamotiiveiksi on saatu opiskelijoita tutkittaessa jännitys, virkistys ja sosiaalisuus (Dotson & Stanley 1972). Samassa tutkimuksessa heikoimmat motiivit olivat kilpailu, kunto ja esteettisyys. Adamson ja Wade (1986) saivat australialaisia opiskelijoita tutkiessa voimakkaimmiksi osallistumismotiiveiksi kunnon, terveiden elämäntapojen säilyttämisen, liikunnan hauskuuden ja toisten ihmisten tapaamisen (modifioitu Kenyonin mittari). Telama (1986b) tutki suomalaisia liikunnan harrastajia Kenyonin mittarilla ja totesi, että terveys ja kunto sekä liikunnan rentouttava ja virkistävä vaikutus näyttäisivät olevan tärkeitä elementtejä kaikkien aikuisten liikunnan harrastuksessa. Seppä ja Tahvanainen (1987) tutkivat puulaakilentopallon harrastajien motiiveja Kenyonin liikuntamotiiviluokituksen pohjalta. Virkistys, terveys ja esteettisyys olivat tässä tutkimuksessa tärkeimmät motiivit. Kilpailu koettiin vähiten tärkeimmäksi motiiviksi.

Kirkby (1997) teki synteesin australialaisista 1990-luvulla liikunnan harrastamisen motiivitutkimuksista ja esitti siitä aineiston heterogeenisyydestä huolimatta seuraavia päätelmiä: Nautintoon liittyvät motiivit on koettu tärkeiksi taustasta riippumatta. Voittamiseen ja kilpailuun liittyviä motiiveja ei ole koettu tärkeinä.

Hieman jo historiallista suomalaista perspektiiviä antaa Teräslinnan, Partasen, Koskelan ja Ojan (1969) laaja tutkimus, jossa selvitettiin sydän- ja verisuonitauteja ehkäisevään liikuntaohjelmaan osallistuneiden osallistumismotiiveja. Terveys, fyysinen kunto, painonhallinta ja parantunut työkyky olivat tärkeimmät osallistumisen motiivit.

Kun ihmisiltä kysyttiin haastattelun avulla, mikä heitä kiinnostaa liikunnassa, suurin osa vastauksista viittasi johonkin tunnetilaan ja elämyksiin. Tunnetilat ja elämykset liittyivät liikuntalajiin tai liikuntaan yleensä, liikunnan vaikutuksiin harjoittelun jälkeen, liikunnan sosiaaliseen puoleen tai liikuntaympäristöön. Ihmiset kokivat saavansa liikuntaharrastuksesta virkistystä, rentoutusta ja voimakkaita elämyksiä luonnosta. (Telama 1986b)

Suomi (2000) tutki liikuntapaikkapalveluja ja niiden tasa-arvoa edustavalla otoksella suomalaisista (n = 2955). Tärkeimmät liikuntapaikkojen käytön perusteet olivat terveyden ylläpito, virkistäytyminen ja kunnon kohentaminen. 39 % vastaajista piti terveyden ylläpitoa tärkeimpänä perusteena liikuntapaikkojen käytölle. Vähiten tärkeitä perusteita liikuntapaikkojen käytölle olivat urheiluseuratoiminta, kilpaurheilun harjoittaminen sekä liikuntataitojen kehittäminen. (Suomi 2000, 106)

Duda ja Tappe (1988) tekivät tutkimuksen, jossa 47 50–81-vuotiasta miestä ja naista osallistuivat kunto-ohjelmaan, ja tarkoituksena oli tutkia henkilökohtaisten panostusten teorian rakenteiden ja harjoitusohjelmaan osallistumisen välisiä yhteyksiä. Käytetty mittari oli PIEQ (versio 1). Tärkeimmät liikkumaan kannustimet olivat fyysinen kunto, terveyshyödyt ja yhteenkuuluvuus. Vähiten liikkumaan motivoi kilpailu.

Tappe ja Duda (1988) käyttivät PIEQ-mittaria (versio 2) tutkiessaan liikunnan harrastamisen motiivien ja elämään tyytyväisyyden välisiä yhteyksiä. 85 iäkästä henkilöä (keski-ikä 65 vuotta) osallistui harjoitusohjelmaan, jonka tehtävänä oli parantaa yleiskuntoa, mutta se sisälsi myös notkeus- ja lihaskuntoharjoitteita. Fyysinen kunto ja terveyshyödyt olivat tärkeimmät harjoitusohjelmaan osallistumisen motiivit. Kilpailullisuus oli tässäkin tutkimuksessa vähiten tärkein motiivi.

3.4 Liikunnan harrastamisen motiivit eri taustatekijöiden mukaan

Sukupuoli. Kilpailullisuus on usein todettu miehillä tärkeämmäksi motiiviksi verrattuna naisiin (Biddle & Bailey 1985; Gill & Dzewaltowski 1988; Finkenberg, DiNucci, McCune ja McCune 1994; Johnsgard 1985; Markland &Hardy 1993; Mathes & Battista 1985; Morris ym. 1995; Suomi 2000, 106-107). Hastings, Kurth, Schloder & Cyr (1995) eivät sitä vastoin havainneet sukupuolten välisiä eroja masters-uimareiden kilpailumotiiveissa.

Naiset ovat kokeneet sosiaalisuuden yleensä miehiä voimakkaampana motiivina (Biddle & Bailey 1985; Chambliss 1989; Gill, Williams, Dowd, Beadudoin & Martin 1996; Gould, Feltz & Weiss 1985; Morris 1995). Toisaalta sosiaalinen status on ollut miehillä naisia tärkeämpi liikunnan harrastamisen motiivi (Morris ym. 1995). Myös ulkonäkö (Gill ym. 1996, Finkenberg ym. 1994, Morris ym. 1995, Telama 1986b) ja painonhallinta (Finkenberg ym. 1994, Markland & Hardy 1993, Telama 1986b) on koettu naisten keskuudessa miehiä tärkeämpinä liikkumisen motiiveina. Naiset ovat

pitäneet myös terveysmotiivia (Suomi 2000, 106) ja kuntomotiivia (Gill ym. 1996; Hastings ym. 1995, Morris ym. 1995) miehiä tärkeämpinä. Joskin Biddlen ja Baileyn (1985) tutkimuksessa miehet kokivat yhdistetyn terveys- ja kuntomotiivin naisia tärkeämpänä liikunnan harrastamisen motiivina.

Taitavuusmotiivi on ollut miehille naisia tärkeämpi Suomen (2000, 107) ja Morrisin ym. (1995) tutkimuksissa. Biddle ja Bailey (1985) raportoivat kuitenkin naisilla miehiä korkeamman esteettisyysmotiivin. Esteettisyys on tosin rinnastettu myös nautintoon. Hastingsin ym. (1995) tutkimuksessa nautinto oli naisille miehiä tärkeämpi motiivi.

Ikä. Edustava otos 16 -74 -vuotiasta Pohjois-Irlantilaisista (Campbell, MacAuley, McCrum & Evans 2001) osoitti, että 16-44 -vuotiaille oli 45-74 -vuotiaita tärkeämpää terveys, hauskanpito, uusien asioiden oppiminen ja seikkailu. Edellä mainituista tuloksista terveysmotiivin yhteys nuoreen ikään oli ehkä hieman yllättävä. Oyles ja Masters (2000) havaitsivat maratoonareita tutkiessaan, että korkealla iällä oli positiivinen yhteys painonhallinta-, terveys ja yhteenkuuluvuusmotiiveihin. Myös Suomi (2000, 108) osoitti, että terveyden ylläpito koettiin kaikkein tärkeimmäksi vanhimpien ikäluokkien keskuudessa. Nuorimmilla ikäluokilla taitojen kehittäminen ja kilpaurheilu olivat vanhempia ikäluokkia tärkeämpiä. Ajan vietto perheen kanssa koettiin keskimääräistä tärkeämmäksi 30-49 vuoden iässä, kun taas ajan vietto ystävien kanssa oli keskimääräistä tärkeämpää 15-19-vuotiaille.

Vanhemmat ihmiset ovat kokeneet liikunnan psykologiset hyödyt tärkeiksi (Heitmann, 1986), kun taas lapsilla terveysmotiivi on ollut yleensä heikoimpien liikuntamotiivien joukossa (Passer, 1982). Nautintomotiivin on todettu voimistuvan iän mukana (Hastings ym. 1995). Telaman (1986b) tutkimuksessa sosiaalisuusmotiivi näytti olevan tyypillistä nuorille miehille. Kyseisen motiivin todettiin kuitenkin laskevan miesten ikääntyessä. Naisilla sosiaalisuusmotiivin voimakkuus ei riippunut iästä. Painonsäätely oli kaiken ikäisillä naisilla miehiä voimakkaampi motiivi mutta erityisesti nuorille naisille se oli tärkeä. Kuntomotiivi oli naisille tärkeä iästä riippumatta mutta lisääntyi miehillä iän myötä.

Siviilisääty. Sosiaalisuusmotiivi koettiin Hastingsin ym. (1995) tutkimuksessa naimattomilla naimisissa olevia voimakkaampana. Em. tutkijoiden mukaan liikunta tarjoaa naimattomille aikuisille tilaisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen. Nuorilla naimisissa olevilla aikuisilla liikunta voi kilpailla perhevelvollisuuksien kanssa va-

paa-ajasta. Vanhemmilla ihmisillä liikunta voi tarjota sosiaalisia kontakteja perheen ja työn tuomien velvollisuuksien vähentyessä.

Koulutus ja ammatti. Suomi (2000, 108-109) ei havainnut koulutustasolla tai ammatilla kovinkaan suurta merkitystä sen suhteen, mitkä olivat vastaajien liikuntapaikkojen käytön perusteet.

Liikunnan harrastamisen määrä ja harrastuskokemus. Cash, Novy ja Grant (1994) ovat todenneet, että ulkonäkö/painonhallintamotiivilla on ollut positiivinen yhteys liikunnan harrastamisen useuteen. Useimmiten liikunnan harrastamisen useutta ei ole käytetty selittävänä muuttujana motiiveja arvioitaessa. Sepän ja Tahvanaisen (1985) tutkimuksessa sosiaalisuusmotiivi oli voimakkaampi vähemmän liikuntaa harrastaneilla. Samassa tutkimuksessa liikunnan harrastamisen useudella oli negatiivinen korrelaatio terveysmotiiviin. Snyder ja Spreitzer (1979) havaitsivat, että ne joilla oli aikaisempaa urheilukokemusta todennäköisesti motivoituivat myös voittamisesta ja saavutuksista. Hastingsin ym. (1995) tutkimuksessa aiemmin kansallisesti hyvin menestyneet masters-uimarit motivoituivat menestymättömiä voimakkaammin kilpailuun. Samassa tutkimuksessa ne, joilla ei ollut aikaisempaa uintikokemusta ennen masters-uinnin aloittamista kokivat taitavuusmotiivin aiemminkin uineita voimakkaampana. Samoin vuosittaisella kilpailumäärällä oli positiivinen yhteys taitavuusmotiivin voimakkuuteen.

Liikuntaympäristö. Siirryttäessä luonnon liikuntaympäristöstä rakennettuun liikuntaympäristöön luontomotiivi hävisi suomalaisessa tutkimuksessa. Rakennetussa liikuntaympäristössä korostuivat sen sijaan terveys- ja suorituskyky -motiivit. (Telama 1986b)

Yhteiskuntakulttuuri. Hastings ym. (1995) vertailivat USA:laisten ja kanadalaisten masters-uimareiden harrastusmotiiveja. Faktorianalyysi tuotti molempien maiden uimareille kuitenkin samanlaiset motiivirakenteet. USA:laiset kokivat kuitenkin kanadalaisia tärkeämmiksi kunnon, kilpailun, rentoutuksen ja nautinnon masters-uinnin motiiveina. Kilpailun suhteen eroa voitiin perustella mm. arvotutkimuksilla, jotka olivat osoittaneet mm., että USA:n kansalaisilla kilpailu oli kanadalaisiin verrattuna voimakkaampi arvo.

Toisaalta myös tämän tutkimuksen osalta voidaan pohtia, miten suomalainen kulttuuri eroaa esim. USA:laisesta arvojen suhteen. Valtaosa tässäkin katsauksessa esitellyistä motiivitutkimuksista on tehty USA:ssa, ja yleensäkin kulttuurinen diversiteetti on tutkimusten osalta varsin laaja. Tämän takia tulokset on yritettävä suh-

teuttaa aina suomalaiseen kulttuuriin. Toisaalta monissa on liikuntamuodoissa, esimerkiksi golfissa, voi arvailla kuinka merkittävästi arvoja muokkaa lajin oma alakulttuuri, jonka merkitys voi globalisaation myötä olla suurikin.

Sukupuolen ja iän on todettu (King 1994; King, Blair, Bild, Dishman, Dubbert, Marcus, Oldridge, Paffenbarger, Powell & Yeager 1992) olevan vahvoja liikuntakäyttäytymisen ennustajia. Tämä katsaus liikuntamotiiveja selittävistä tekijöistä vahvisti samaa asiaa. Suomi (2000, 109) totesi, että virkistäytyminen koettiin tasaisesti erittäin tärkeäksi liikuntapaikkojen käytön perusteeksi kaikki taustatekijät huomioon ottaen. Myös kunnon kohentamisen todettiin em. tutkimuksessa motivoivan melko tasaisesti taustatekijöistä riippumatta.

3.5 Liikunnan harrastamista rajoittavia tekijöitä

Kaikki ihmiset eivät harrasta liikuntaa ollenkaan tai lopettavat liikunnan harrastamisen jossain vaiheessa. Yleisimmät liikunnan harrastamattomuuden syyt ovat Willisin ja Campbellin (1992, 15-16) mukaan ajan puute, väsymys, mahdollisuuksien (tilat ym.) puute, liikuntaan liittyvän tiedon puute ja tahdonvoiman puute.

Suomalaisilla suurimmat liikunnan harrastamista rajoittavat tekijät ovat olleet työväsymys, kotityöt, muut harrastukset ja toverien puute (Telama 1986b). Suomalaisten liikkumattomuuden syyt olivat siis hieman erilaisia verrattuna Willisin ja Campbellin (1992, 15-16) esittämiin syihin.

On kuitenkin huomioitava, että liikunnan harrastamista rajoittavat tekijät voivat olla myös lajispesifejä. Golfin osalta näitä tekijöitä käsitellään mm. Råstockin (1999) tutkimuksessa luvussa 5.

4 GOLF JA GOLFIN HARRASTAMINEN

4.1 Golfin erityispiirteitä liikuntamuotona

Ojanen (1991) arvioi liikuntalajeja ja niiden psykologisia ominaisuuksia luokittelemalla lajeja eri ominaisuuksien mukaan Likertin asteikolla. Tämän jälkeen hän teki faktorianalyysin, jonka rotatoimaton pääakselifaktori on esitetty kuviossa 2.

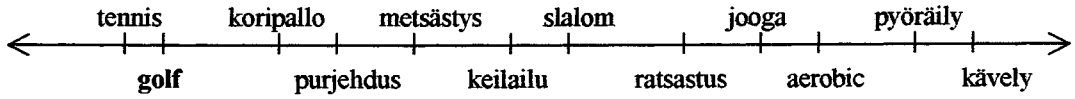

sosiaalinen — *yksin harrastettava*
luova — *toistava*
arvostettu — *tavanomainen*
tuloskeskeinen — *rytminen*
vaativa — *ei-vaativa*

KUVIO 2. Liikuntamuotojen ominaisuuksia tiivistävä pääakselifaktori (mukaeltu Ojanen 1991, 29).

Golf voidaan kyseisen kuvion perusteella ajatella lajiksi, jossa on korostuvat sosiaalisuus, luovuus, lajin arvostus, tuloskeskeisyys ja vaativuus. Golf on ominaisuuksiltaan Ojasen (1991) kuvion perusteella lähes vastakkainen sellaisille lajeille tai liikuntamuodoille kuin esimerkiksi kävely tai pyöräily. Sen sijaan tenniksen kanssa nähdään yhtäläisyyksiä.

Ojasen (1991) jaottelusta voidaan löytää golfiin liittyviä lajiominaisuuksia. Lajiin oleellisesti kuuluvaa sosiaalisuusulottuvuutta käsitellään enemmän jatkossa. Golfiin liittyvät vaihtelevat maastot ja sen mukainen lyöntisuoritusten muuntelu ovat osa golfiin liittyvää luovuutta. Golfiin on liittynyt myös korkea statusarvo, jonka asteittaista murtumista voi kuitenkin olla näköpiirissä. Tuloskeskeisyyttä tai golfin vaativuutta voidaan osittain myös kritisoida: Golfia pelataan toki myös huvin vuoksi ilman tuloskeskeisyyttä. Golf on vaativa teknisellä tasolla (ks. luku 4.5) mutta toisaalta fyysisesti muuten varsin kevyttä liikuntaa. Toisaalta kävelyn tai pyöräilyn kanssa

voidaan nähdä myös yhtäläisyyksiä mm. liikuntamuotojen rasittavuuden ja ulkona liikkumisen suhteen. Tällainen luokittelu ei siis ole kovin yksiselitteistä.

Karpin (2000, 105-106) tutkimuksessa golfin harrastajat yrittivät kuvata golfin erikoispiirteitä liikuntamuotona. Golfia kuvailtiin moniulotteisena mutta toisaalta yksinkertaisena lajina: pallo pysyy paikallaan mutta tilanteet vaihtelevat monien ulkopuolisten muuttujien (mm. kenttien erilaisuus, sää, jokaisen lyönnin ainutkertaisuus) suhteen. Keskeiseksi nähtiin psyyken ja vartalon yhteistyö. Lisäksi golf vaati vastaajien mielestä päätöksentekokykyä mm. matkanmittauksen, mailavalinnan, tuulen tai riskin ottamisen määrän suhteen.

Golfin ongelmallisuus nähtiin myös viehättävyytenä tavoiteltaessa äärimmäistä itsensä ja ympäristön kontrollointia. Onnistuakseen golfissa on kontrolloitava liikkeet, ajatukset, tunteet, sää, tuuli ja vastustaja. Joillekin harrastajille golfilla oli jopa narkoottinen vaikutus: kentälle menemiselle oli oma syy – oli sitten pelannut hyvin tai huonosti. (Karp 2000, 107)

Golf koettiin myös yksilöliikuntana, jossa on itse pelin kannalta hyvin keskeisessä asemassa. Golfin nähtiin eroavan monista muista pallopeleistä siinä, että vastapelaaja voi vaikuttaa vain psykologisesti pallon lentoon. Kukaan muu kuin itse pelaaja ei voi ottaa vastuuta hyvästä tai huonosta lyönnistä. (Karp 2000, 106)

4.2 Taitavuus ja kilpailu golfissa

Taitavuus golfissa. Pelzin ja Frankin (2000, 2) mielestä golftaidot voidaan jakaa kuuteen osa-alueeseen, joita ovat: power game eli täysswingi, short game eli lähipeli, putting game eli puttipeli, mental game eli psyykkinen peli, management game eli kentän hallinta ja fyysinen kunto. McLean (1990) puolestaan jakaa golfin neljään samanarvoiseen osa-alueeseen: peruslyöntipeliin, lähipeliin, henkiseen puoleen ja pelikäsitykseen/kentänhallintaan (PGA of American 1990, 591 mukaan).

Golfia voidaan joka tapauksessa pitää taitolajina. Golfin lyönti eli swingi on biomekaanisesti monimutkainen kokonaisuus, ja olennaista pelin kannalta on kyetä toistamaan se suhteellisen samankaltaisena lyönnistä toiseen. Luonnollisesti golfswingiä muunnellaan hieman tilanteen ja lyönnin tavoite-etäisyyden mukaan. Golfkentän luonteeseen kuuluvat pinnanmuotojen muutokset ja ruohoalustan pituuden erot aiheuttavat omat haasteensa lyöntien suorittamiselle. Golfin taitoihin kuuluu myös puttipelin ja viheriön läheisyydessä tapahtuvan lähipelin osaaminen.

Golfin taitoihin voidaan laskea myös pelin taktinen osaaminen ja kentän "lukemien". Oikeat ratkaisut mailavalinnan, pelattavan kentän osan tai griinin nopeuksien ja kallistusten suhteen parantavat pelin tuloksellisuutta, ja näin ollen ovat myös osana pelitaitoja.

Tärkeänä osatekijänä tämänkaltaisen liikuntamuodon taitojen toteutuksen kannalta on myös hermojen hallitseminen motorisesti herkkien suoritusten aikana. Jännityksen aiheuttama ylimääräinen lihastensio voi aiheuttaa poikkeamaa golfin lyönti- tai puttisuorituksissa.

Pelaajien taitotasoa pyritään golfissa kuvaamaan tasoitusjärjestelmällä. Sen avulla kaikentasoisten pelaajien suoritukset pyritään saamaan vertailukelpoisiksi. Tasoitusjärjestelmä perustuu siihen, että huonompi pelaaja saa ns. tasoituslyöntejä enemmän kuin parempi pelaaja. Tasoitusta on mahdollista pienentää pelaamalla alle oman tasoituksen osoittaman tuloksen. Tulosvertaus tehdään kentän par- eli ihannetulokseen. Aloittelijan tasoitus on 54. Nollatasoitus on laskettu siten, että kansallisen tason amatöörin pitäisi pystyä hyvissä olosuhteissa pelaamaan kyseinen tulos. Aloittelija voi pudottaa tasoitustaan aika nopeastikin, mutta tasoituksen pienentyessä sen laskeminen edelleen käy vaikeammaksi. Aluksi tasoituskierroksiksi voidaan laskea kaikki harjoitus- tai kilpailukierrokset mutta pienillä, alle 4.4:n tasoituksilla vain viralliset kilpailukierrokset.

Kilpaileminen osana golfin harrastamista. Kilpailujen järjestäminen on keskeinen osa golfseuran toimintaa. Laukaan Peurunkagolfin (2001), Jyväs-Golfin (2001) ja Oulun Golfkerhon (1999) vuosikirjat osoittavat, että omille ja vieraille jäsenille tarkoitettuja golfkilpailuja järjestetään lähes joka viikonloppu. Kilpailuissa on usein sekä tasoitukselliset että tasoituksettomat sarjat. Näin ollen tasoitus tarjoaa eritasoisille pelaajille tasavertaisen mahdollisuuden kilpailla.

Lähes puolet (4/9) golfia harrastavista perheistä (mies ja nainen) kokivat kilpailun luonteenomaiseksi piirteeksi golfissa. Miesten mielestä kilpailu oli naisten mielipiteisiin verrattuna tärkeämpää. Tasoitusjärjestelmää pidettiin loistavana, koska tuloksia pystyy vertailemaan kenen kanssa tahansa. Toisaalta golfissa voi vastaajien mielestä kilpailla tasoitusjärjestelmän ansiosta myös itseään vastaan ilman, että osallistuu varsinaiseen kilpailuun. (Karp 2000, 110) Näin ollen tasoitusjärjestelmä on nähty joko mahdollisuutena vertailuun muiden kanssa tai mahdollisuutena omien taitojensa ja kehittymisensä arviointiin.

4.3 Golfin harrastamisen terveysvaikutukset

Magnussonin (1999) tutkimuksessa keski-ikäiset golfin harrastajat kävelivät kierroksen aikana keskimäärin noin 50 prosentin intensiteetillä maksimaalisesta aerobisesta tehosta. 80 % energiasta saatiin rasvoista, ja keskimääräinen energian kulutus yhden kierroksen aikana oli 700 kcal/kierros naisilla ja 900 kcal/kierros miehillä. Syke vaihteli 60–80 %:ssa maksimisykkeestä ensimmäisellä kolmella reiällä. Lyöntisuoritusten aikana syke oli usein korkeampi kuin kävellessä lyöntien välillä.

Parkkari, Natri, Kannus, Manttari, Laukkanen, Haapasalo, Nenonen, Pasanen, Oja ja Vuori (2000) selvittivät kokeellisella tutkimuksella golfin terveysvaikutuksia. Koeryhmäksi valittiin 55 48–64-vuotiasta toukokuusta syyskuuhun 2–3 kierrosta golfia viikossa pelaavaa miestä. Verrokkiryhmään valittiin yhtä monta samanikäistä ja -kuntoista miestä, jotka eivät harrastaneet liikuntaa. Pelaajien todettiin kävelevän kierroksen aikana 8.2 kilometriä, jonka aikana energiaa kului 1759 kcal. Pelin aikana syke oli keskimäärin 104, joka vastasi 60 prosenttia koehenkilöiden maksimisykkeestä; toisin sanoen nykyistä terveysliikunnan suositustasoa. Tutkimus osoitti säännöllisen golfin pelaamisen muuttavan myönteisesti kehon koostumusta. Erot kehon koostumuksessa olivat koko tutkimusjakson ajan golfareiden hyväksi. Golfareiden aerobinen kestävyys parani ja keskimääräinen syke laski viisi lyöntiä minuutissa. Vyötärön ja olkavarren rasvapoimut ohenivat lähes 10 prosenttia, ja vaikutukset veren rasvakoostumukseen sekä verenpaineeseen olivat myönteisiä. Aerobisen suorituskunnon parantamiseen olisi tutkijoiden mukaan tarvittu kuitenkin kovempaa harjoitusta. Kestävyyden paranemista pidettiin kuitenkin tavoiteltavampana ja näin ollen liikuntasuorituksen kesto näyttäisi merkitsevän enemmän kuin sen teho. Toisaalta kesän aikana golfin pelaamisella hankitun kunnon ei todettu kestävän talven yli ilman muuta liikunnan harrastamista.

Voidaan todeta, että golf voi tarpeeksi usein harrastettuna ylläpitää tai edistää aerobista kuntoa, ja näin ollen golfilla on positiivisia terveysvaikutuksia. Positiiviset terveysvaikutukset muodostuvat lähinnä golfkierroksen aikana tapahtuvasta kävelystä. Golfin terveysvaikutukset eivät kuitenkaan ole pelkästään positiivisia. Samanlaisena toistuva liike voi aiheuttaa erilaisia, lähinnä ylirasitukseen liittyviä vammoja. Golfvammoista suurin osa kohdistui skotlantilaisen tutkimuksen mukaan yläraajoihin (kyynärpää, olkapää) ja selkärankaan (McNicholas, Nielsen & Knill-Jones 1999).

4.4 Pelitapahtuma ja sosiaalisuus golfissa

Golfin pelaaminen tapahtuu joko yksi tai muutaman (2-4) pelaajan ryhmissä. Widmeyer, Carron ja Brawley (1990) osoittivat tutkimuksessaan, että pienissä, kolmen hengen ryhmissä koettiin liikunta nautinnollisemmaksi kuin suurissa 12 hengen ryhmissä. Pelitapahtumassa on usein olennaisena osana myös pelaajien keskinäinen vuorovaikutus. Golf-kentän kiertäminen kestää keskimäärin noin neljä tuntia, joten aikaa yhdessäololle on paljon. Golf on lisäksi varsin hidastempoinen laji, joten se tarjoaa pelin aikana mahdollisuuden myös keskustelemiseen.

Lähes jokainen (8/9) golfia harrastavista perheistä toi Karpin (2000, 108-109) tutkimuksessa esiin golfin sosiaalisen arvon. Lajin tarjoamassa sosiaalisuudessa nähtiin useampia ulottuvuuksia. Yhtäältä golf nähtiin mahdollisuutena viettää aikaa perheen kanssa. Toisaalta golf tarjosi vastaajien mielestä mahdollisuuden olla ystävien kanssa ja luoda uusia ystävyyssuhteita. Esimerkiksi kilpailutilanteiden nähtiin ohjaavan uusien ihmissuhteiden muodostamiseen. Myös klubirakennuksen sisäinen kulttuuri nähtiin osana golfin sosiaalista puolta. Kolmantena golfin sosiaalisena ulottuvuutena nähtiin myös hyödyt, joita golfissa voi saada sosiaalisten kontaktien kautta.

4.5 Golfin harrastaja

Tässä tutkimuksessa suomalaisella golfin harrastajalla tarkoitetaan lyhyesti golfia harrastavaa Suomen Golfliittoon kuuluvan jäsenseuran jäsentä. Golfin harrastaminen varsinaisilla kentillä on Suomessa mahdollista vain liiton jäsenenä. Toisaalta myös liittoon kuulumattomat voivat pelata mm. harjoitusalueilla.

Suomen Golfliittoon kuului vuonna 2001 85 463 jäsentä. Jäsenmäärä on kasvanut voimakkaasti 1980-luvun puolesta välistä alkaen (kuvio 3). Naisia harrastajista vuonna 2001 oli noin 30 % ja junioreita noin 14 %. (Hagfors 2001) Suomessa oli vuonna 2000 97 golfkenttää ja 100 golfseuraa (Suomen Golfliitto 2000). Tällä kasvuvauhdilla suomalaisten golfin harrastajien määrä ylittää parissa vuodessa 100 000:n rajan (Saarinen 2000).

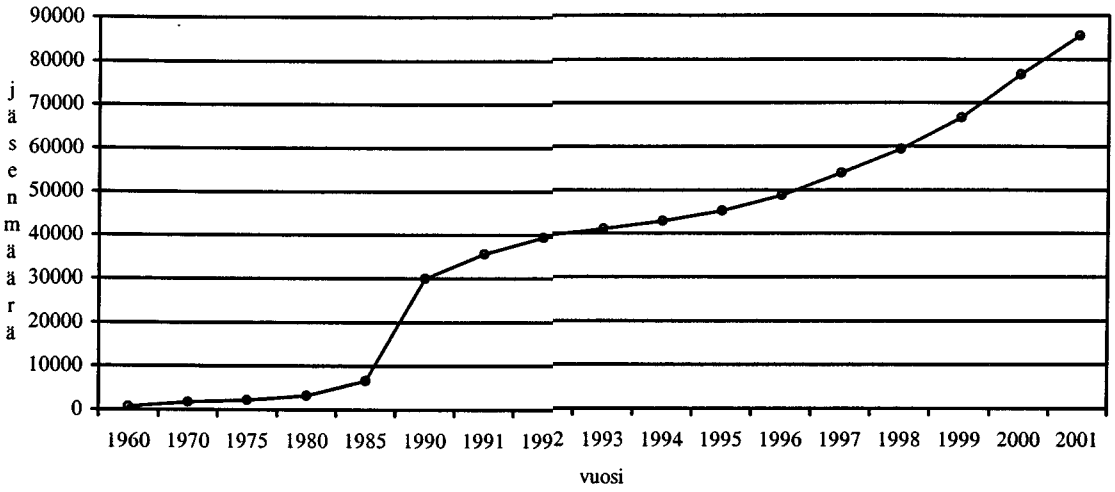

KUVIO 3. Suomen golfliiton jäsenmäärä vuosina 1960-2001.

Alueellisesti yli kolmannes suomalaisista golfin harrastajista on Uudeltamaalta. Keski-Suomi ja Itä-Suomi muodostavat yhteensä noin toisen kolmanneksen golfin harrastajamäärästä. (Suomen Golfliitto 2000)

Golf on ollut varsin miesvaltainen liikuntamuoto. Karpin (2000, 98) tutkimuksen mukaan miehet käyttivät myös naisia enemmän aikaa golfin harrastamiseen. Lisäksi samassa tutkimuksessa yksikään golfia harrastavien pariskuntien naisista ei ollut aloittanut golfharrastusta ennen miestään.

Suomalaisten golfin harrastajien ikäjakaumasta ei ole juurikaan tutkimustietoa. Julkaisemattoman konsulttiselvityksen mukaan keskimääräinen suomalainen golfin harrastaja on 35–50-vuotias (Leppävuori 2001). National Golf Foundationin (2001, 15) mukaan yli 18-vuotiaiden USA:laisten golfin harrastajien ikä jakautui seuraavasti: 18–39-vuotiaita harrastajia oli 42 %, 40–59-vuotiaita 38 % ja 60-vuotiaita tai vanhempia 21 %. Suomessa ikäjakauma painottunee kokonaisuutena hieman vanhempaan suuntaan.

NGF:n (1988) amerikkalainen markkinatutkimus osoitti, että perhe on ollut aikaisemmin tärkein johdattelija golfharrastuksen pariin. Uusilla harrastuksen aloittajilla ystävien merkitys oli mennyt kuitenkin jo perheen edelle. Naisilla perheellä on kuitenkin edelleen tärkein merkitys harrastuksen aloittamisessa. Puolison golfharrastuksen rooli naisen golfharrastuksen aloittamisen kannalta on ollut tässä suhteessa merkittävä. (PGA of American 1990, 477 mukaan)

Golfin harrastajan sosioekonominen asema. Golfin harrastajien sosioekonomisesta asemasta kertoi hieman Suomen (2000) liikuntapaikkojen käyttötutkimus, joka osoitti, että golfin harrastaminen lisääntyi selvästi yli 200 000 markkaa vuodessa ansaitsevien suomalaisten kohdalla. Henkilöiden koulutustasolla ei kyseisessä tutkimuksessa ollut vaikutusta ns. erityisurheilulaitosten käyttöön. (Suomi 2000, 51-52)

Karlssonin ja Widingin (1994, 23) tutkimuksessa ruotsalaisten golfin harrastajien keskiansiotaso oli miehillä 200 000-250 000 kruunua ja naisilla 150 000-200 000 kruunua vuodessa. Golfin harrastajien keskiansiot olivat hieman väestön keskiansioita suuremmat. Miespuolisella golfin harrastajalla oli keskimäärin opistotason koulutus ja hän työskenteli ylempänä virkamiehenä. Naispuolinen golfin harrastaja oli keskimäärin akateemisesti koulutettu ja hän työskenteli keskitason virkamiehenä.

Karpin (2000, 57) ruotsalaisessa tutkimuksessa todettiin, että suurimmalla osalla golfia harrastavien juniorien vanhemmista oli yliopisto/korkeakoulupohjainen koulutus. Vanhemmat työskentelivät keskimäärin keskitason virkamiehinä. Yksikään vastaajista ei kuulunut työntekijä-ammattiryhmään, vaikka ruotsalaisista keskimäärin 44 % kuului tähän ryhmään. Yhtä lukuun ottamatta kaikki vanhemmat harrastivat myös itse golfia.

National Golf Foundationin (2001, 15) tutkimuksen mukaan yli 18-vuotiasta USA:laisista golfin harrastajista 47 % oli valmistunut yliopistosta (college). Ylemmän tason ammatissa (professional/management/administration) golfin harrastajista työskenteli 43 %.

Voidaan todeta, että golfin harrastaminen on jonkin verran yhteydessä keskimääräistä korkeampaan koulutukseen, ammattiin ja tulotasoon. Bourdieun (1993, 128-130) mielestä yksilön suhde omaan kehoonsa erottaa alemmat ja ylemmät sosiaaliluokat toisistaan harrastettavien liikuntamuotojen suhteen. Alempien sosiaaliluokkien instrumentaalinen suhde ruumiiseensa on ilmennyt sellaisten liikuntamuotojen valintana, joissa mm. ruumiin asettaminen alttiiksi ponnisteluille ja kärsimyksille on vahvasti esillä (esim. nyrkkeily). Ylemmät sosiaaliluokat osoittavat pyrkimyksensä laadukkaaseen elämään käsittämällä ruumiin itsessään, jolloin liikunnan harrastamisen perustelut ovat mm. rationaalisia (esim. kuntoliikunta) ja sosiaalisia (esim. golf).

Ero sosiaaliluokkien välillä voi kuitenkin olla pienenemässä golfin harrastajamäärän lisääntyessä. Golfin harrastamisen laatuun, kuten millä kentillä tai minkälaisilla välineillä pelaa, sosiaaliluokalla voi sen sijaan olla tulevaisuudessakin vaikutusta.

Golfin harrastaja ja muu liikunta. Suurin osa (10/14) golfin harrastajista oli Karpin (2000, 97) tutkimuksessa harrastanut ennen golfin harrastamisen aloittamista yksilöliikuntaa (esim. uinti, sulkapallo, keilailu). Lähes jokainen (12/14) golfin harrastaja oli kuulunut johonkin liikuntaseuraan ennen golfin aloittamista. Miehet olivat olleet liikunnallisesti naisia aktiivisempia. Miehet olivat harrastaneet naisia enemmän myös jotain joukkuepeliä (esim. jalkapallo, jääkiekko, käsipallo).

Kaikki Karpin (2000, 98) tutkimukseen osallistuneet golfin harrastajat käyttivät golfiin enemmän aikaa kuin muihin liikuntamuotoihin. Useimmilla oli kuitenkin aikaa myös muihin liikuntamuotoihin. Vain yhdessä perheessä yhdeksästä oltiin sitä mieltä, että golf vie kaiken ajan muilta liikuntamuodoilta. Muuta liikuntaa harrastettiin lähinnä kunnon ylläpitämisen vuoksi.

4.6 Golfseura ja harrastamisen kustannukset

Golfseuran ja golfkentän toiminta voidaan järjestää joko jäsenyys- tai osakeyhtiöperiaatteella. Pelaamisen oikeudet hieman vaihtelevat siitä riippuen. Osakeyhtiönä toimivat kentät vaativat jäseniltään osakkuuden, jonka hinta maksetaan liittymisen yhteydessä. Vuosittaiset maksut katetaan yhtiövastikkeilla/kenttämaksuilla. Yhdistysperiaatteella toimivan seuran jäsen voi pelata kotikentällään maksamalla kyseisen kauden pelioikeusmaksun. Osakepohjaisen kentän jäsen voi pelata omistamalla kentän osakkeen ja maksamalla kentänhoitomaksun/yhtiövastikkeen. Osakkuuden voi myös vuokrata. Lisäksi pelaaminen on mahdollista yksittäisillä green-fee -maksuilla tai pelilipuilla. Tutkimuksen kohdejoukkona ollut seura toimi osakeyhtiöperiaatteella.

Kentän perustamiskustannukset katetaan suurimmaksi osaksi golfin harrastamisen aloitusmaksuilla: osakepohjaisilla kentillä tämä tarkoittaa osakkeen hankkimista ja jäsenpohjaisilla kentillä liittymismaksun maksamista. Vuositasolla syntyvistä kustannuksista katetaan suurin osa jäsenten suorittamilla jäsen- ja kentänhoitomaksuilla. Loppuosa katetaan sponsorituloilla, vieraspelaajien green-fee maksuilla ja kilpailumaksuilla. Täysi-ikäisellä pelaajalla tämä tarkoittaa keskimäärin 3000 markan maksuja vuodessa. (Saarinen, 1998)

Golfin harrastaminen maksaa golfin harrastajalle eniten harrastamisen aloitusvaiheessa. Voidaan arvioida, että aloitusmaksut rajoittavat ainakin osaksi harrastajamäärää varallisuuden mukaan. Myöskin vuositasolla koituvat kustannukset, voivat

vähentää taloudellisesti heikossa asemassa olevan golfin harrastajien määrää. Lisäksi täytyy muistaa, että golfvarusteiden hankinta maksaa verrattain paljon verrattuna moniin muihin lajeihin. Toisaalta välineiden kestoikä voi olla suhteellisen pitkä, joten välinekustannukset keskittyvät tiettyyn ajankohtaan.

5 KATSAUS GOLFIIN JA MOTIVAATIOON

Tässä luvussa tarkastellaan golfiin liittyviä motivaatiotutkimuksia. Joukossa on myös muita kuin suoraan lajin harrastusmotiiveja mittaavia tutkimuksia. Toisaalta esimerkiksi lajin lopettamiseen liittyvien tekijöiden ymmärtäminen antaa laajemman pohjan ymmärtää paremmin myös harrastusmotiiveja.

Petrick, Backman, Bixler ja Norman (2001) tutkivat golfin harrastajien (n = 1397) motiivien sekä harrastamista rajoittavien tekijöiden eroja pelikokemuksen perusteella muodostettujen kuuden ryhmän välillä. Faktorianalyysin perusteella muodostettiin neljä motiivifaktoria. Näitä olivat rentoutus, status, yhdessäolo perheen kanssa ja kilpailu. Pelikokemus jaettiin pelikokemukseksi tutkimuksen kohteena olleella kentällä ja kokemukseksi useilla kentillä. Paljon kotikentällään pelanneet motivoituivat vähän pelanneita ja vähän mutta monilla kentillä pelanneita enemmän rentoutuksesta. Paljon monilla kentillä pelanneet kyseisellä kentällä vierailijat motivoituivat statuksesta enemmän verrattuna vähän pelanneiden ryhmiin. Paljon pelanneet motivoituivat lisäksi kilpailusta vähän pelanneita enemmän. Usealla kentällä vähän pelanneet kokivat green fee -maksut kahta paljon kyseisellä kentällä pelannutta ryhmää suurempana harrastusta rajoittavana tekijänä. Paljon pelanneet kyseisellä kentällä vierailijat kokivat sitä vastoin tiiausaikojen huonon saatavuuden muita ryhmiä suuremmaksi rajoitteeksi. Vähän ja lähes ainoastaan kyseisellä kentällä pelaavat tunsivat ajan puutteen paljon ja useilla kentillä pelanneita tärkeämmäksi rajoitteeksi harrastukselle.

Yhdysvalloissa kansallinen golfjärjestö NGF (1988) tutki golfin harrastajille suunnatulla markkinatutkimuksella syitä golfin harrastamiselle. Kaikista kyselyyn vastanneista 78 % mainitsi virkistyksen golfin harrastamisen syyksi (kuvio 4). Jopa 74 %:lle naisista virkistys oli tärkein golfin harrastamisen syy. Ystävien pelaaminen, rentoutuminen, kuntoilu ja ulkoilu olivat seuraavaksi tärkeimmät golfin harrastamisen syyt. Kuntoilu golfin harrastamsen syynä korostui naisilla, yli 60-vuotiailla ja 25 kertaa tai useammin vuoden aikana kiertävillä golfin harrastajilla. Golfin imagoa ei sen sijaan koettu kovin tärkeäksi harrastamisen syyksi, joskin paljon pelanneilla imagon merkitys oli verrattain suuri. Vain 15 % vastaajista pelasi tavatakseen ihmisiä ja liiketoimintasyytkin motivoivat vain 12 %:a harrastajista. (NGF 1988, PGA of American 1990, 477-478 mukaan)

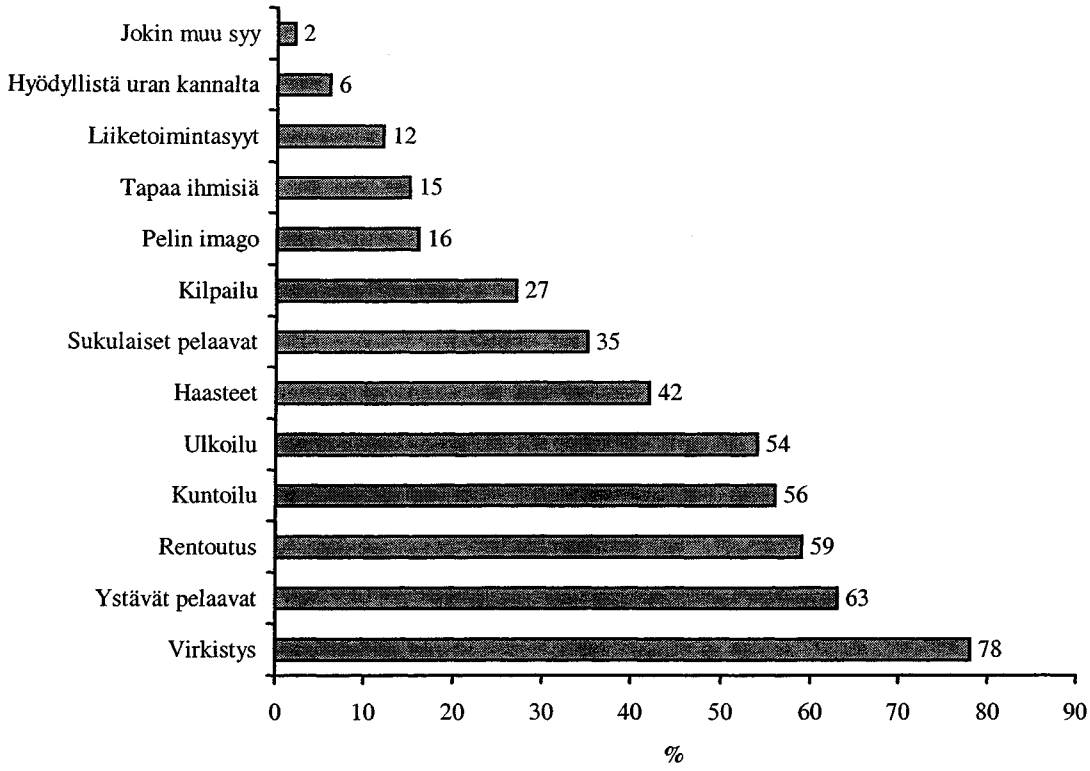

KUVIO 4. Golfin harrastamisen syyt NGF:n (1988) markkinatutkimuksessa (n = 1460) (PGA of American 1990, 478 mukaan).

Em. tutkimus ei yllättäen tuonut esille taitavuutta golfin harrastamisen motiivina. Voisi olettaa, että taitojen kehittäminen olisi golfin kaltaisessa motorisesti vaativassa liikuntamuodossa yksi harrastamista motivoiva tekijä.

Ajanpuute työn takia, ajanpuute perheen takia ja green-fee -maksujen kalleus olivat tärkeimmät syyt, miksi golfia ei harrastettu nykyistä useammin. Golfia harrastamattomien osalta muut harrastukset, välineiden kalleus ja green-fee -maksujen kalleus olivat suurimmat esteet golfharrastuksen aloittamiselle. (NGF 1988, Beditzin 1994 mukaan)

Ruotsalaisessa kvalitatiivisessa tutkimuksessa useimmat golfin harrastajat painottivat kiinnostustaan golfin sosiaaliseen puoleen ja lajin tarjoamaan virkistykseen. Myös golfin kilpailujärjestelmän todettiin antavan mahdollisuuksia itsearviointiin tai vertailuun. Miehet korostivat naisia enemmän kiinnostustaan kilpailuun, kun taas naiset nostivat golfin sosiaalista puolta esiin miehiä enemmän. (Karp 2000, 111)

Shotton, Armour ja Potrac (1998) tutkivat miten yksityisen golfseuran jäsenten sosiaalinen käyttäytyminen erosi sukupuolen suhteen. Yhtenä huomiona tutkimuk-

sessa oli, että naiset arvostivat golfin tarjoamia sosiaalisia hyötyjä miehiä enemmän. Miehille puolestaan taitojen kehittäminen ja kilpailu olivat naisiin verrattuna tärkeämpää.

Thomas ja Thomas (1999) tutkivat iäkkäiden (kaikki yli 50-vuotiaita) naisten motiiveja golfin pelaamiseen osana laajempaa tutkimusta. Tiedot kerättiin haastattelemalla jokaista henkilökohtaisesti. Kaikki pelaajat olivat hyvin kokeneita keskimääräisen pelikokemuksen ollessa yli 20 vuotta. Naiset jaettiin vielä kahteen tasoitusryhmään (korkeatasoitukselliset ja matalatasoitukselliset) jakorajan ollessa tasoitus 21. Kysymykseen, miksi pelaan, oli viisi vastausvaihtoehtoa, joista oli mahdollista valita useampi kuin yksi. Vaihtoehtoina olivat: kilpailu, harjoitus, terveys/kunto, aviomiehen vaikutus ja sosiaaliset syyt. Terveydelliset motiivit olivat molemmissa tasoitusryhmissä korkeat. Kilpailu oli odotetusti paljon suurempi motiivi matalan tasoituksen omaavien ryhmässä. Ehkä hieman yllättäen myös sosiaaliset syyt oli tärkeämpi motiivi matalatasoituksellisten ryhmässä. Aviomiehen osuus motiivina jäi molemmissa ryhmissä hyvin pieneksi. Tutkimuksen yleistettävyyttä laskee kuitenkin hyvin pieni otoskoko (n=19).

Råstock (1999) tutki ruotsalaisten golfin harrastajien golfseurasta eroamisen syitä. Tutkimuksessa oli mukana 769 golfseurastaan eronnutta golfin harrastajaa. Eronneista suurein osa oli miehiä (64 %). Suurin eronneiden ikäluokka oli miehissä 22–35 -vuotiaat ja naisissa yli 51-vuotiaat. Eronneita oli eniten (45 %) tasoitusluokassa 20.1-36. Puolet eronneista oli pelannut 1-5 vuotta. Yleisimmät syyt seurasta eroamiseen olivat asuinpaikan vaihto, ajan puute, perhesyyt ja harrastamisen kalleus.

6 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS JA ONGELMAT

6.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen yleiset tavoitteet. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää mitä ovat golfin harrastamisen motiivit ja miten harrastajien yleiset taustatekijät ja golfin harrastamiseen liittyvät tekijät vaikuttavat golfin harrastamisen motiiveihin (ks. täsmälliset tutkimusongelmat, luku 6.3).

Tutkimuksen menetelmällisenä tavoitteena oli kehittää golfin harrastamisen viitekehykseen sopiva motiivimittari (ks. luku 7.5). Motiiviluokitus perustui osittain PIEQ-mittariin, vaikkakin osiot kehiteltiin itse golfiin sopiviksi. Mittarin kannalta olennaiset ongelmat liittyivät lähinnä sen reliabiliteettiin ja validiteettiin.

Tutkimuksen teoreettisena tavoitteena oli arvioida motiivien luokitusta laajemmassa motivaatioteoreettisessa perspektiivissä.

6.2 Tutkimuksen viitekehys

Liikunnan harrastamismotivaatiota on selitetty varsin erilaisista viitekehyksistä käsin. Toisaalta suuri diversiteetti luo ongelman viitekehyksen teoreettiselle selittämiselle. Tässä yhteydessä motiiveja selitettiin tiettyjen yleisten taustatekijöiden ja golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden avulla. Samantyyppistä tutkimusasetelmaa käyttivät Hastings ym. (1995) tutkiessaan masters-uimareiden motiiveja. Em. tutkijoiden mielestä masters-uinnin tyyppisestä vaativasta vapaa-ajan harrastuksesta saatavat edut (rewards) ovat harrastuskohtaisia, ja lisäksi niihin vaikuttavat yleiset uranluontimahdollisuudet (mm. sukupuoli, ikä, perhesuhteet, koulutus, ammatti), aikaisempi kokemus harrastuksesta (Hastingsin ym. tutkimuksessa masters-uintikokemus, uintitaso parhaimmillaan ja harrastusaktiivisuus) sekä ympäröivä sosiaalinen maailma. Uramahdollisuudet tarkoittivat tässä tutkimuksessa vastaajien yleisiä taustatekijöitä ja harrastuskokemukset golfin harrastamiseen liittyviä tekijöitä. Ympäröivän sosiaalisen maailman vaikutusten testaaminen olisi vaatinut jonkin vertailuryhmän.

Vastaajien yleisiksi taustatekijöiksi valittiin sukupuoli, ikä, perhesuhteet (asuminen yksin tai puolison kanssa, lapsien määrä), koulutus, ammatti sekä muun liikun-

nan harrastamisen useus (kuvio 5). Golfin harrastamiseen liittyviä tekijöitä olivat golfharrastuksen kesto, tasoitus, kierrettyjen harjoitus- tai kilpailukierrosten määrä, kilpaileminen golfissa, harjoitusalueiden käyttö, kierrettyjen kenttien määrä, muun perhepiirin golfharrastus ja seuratoiminnassa mukana olo. Golfin harrastamiseen liittyvistä tekijöistä kävi ilmi siis harrastuksen historia, harrastusaktiivisuus, taitotaso, perhepiirin harrastus sekä harrastuksen parissa mukana olo muutenkin kuin pelaamalla golfia.

Tutkimuksen motiiviulottuvuuksia ei haluttu valmiiksi rajata tiettyyn motivaatioteoreettisen viitekehykseen, vaan muodostettuja ulottuvuuksia arvioitiin teorian kannalta luvussa 7.5. Perusteena tälle menettelylle oli motivaatioteorioiden moninaisuus; haluttiin osaltaan pohtia motiivien jakauman teoreettista selittämistä. Kokonaisuutena tutkimuksen viitekehystä voidaan pitää sosiaalipsykologisena; siinä on elementtejä sekä psykologisesta että sosiologisesta teoriasta.

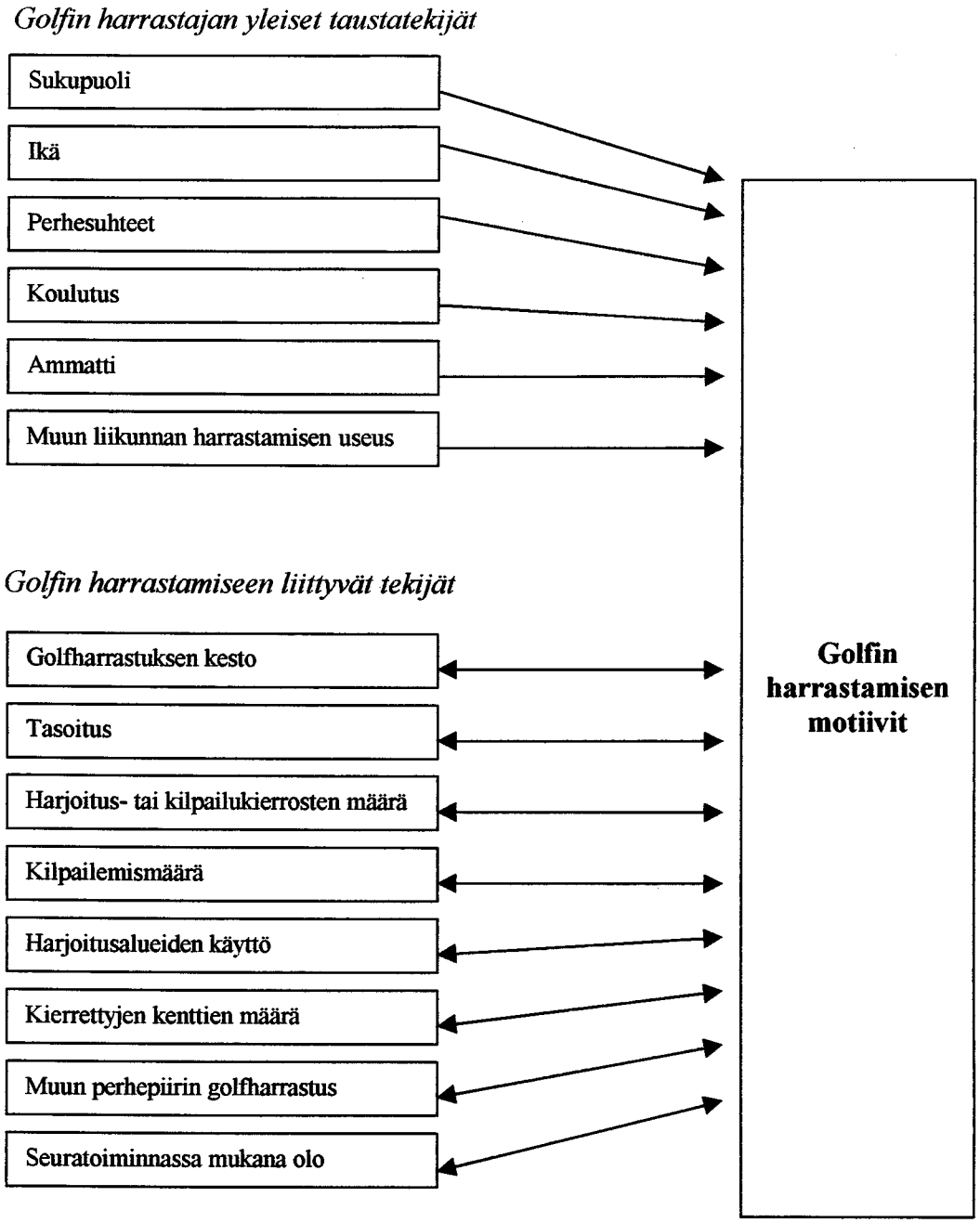

KUVIO 5. Tutkimuksen yleinen viitekehys

6.3 Täsmennetyt tutkimusongelmat

1 Minkälainen on golfin harrastajien profiili?

1.1 Minkälaisia golfin harrastajat ovat seuraavien yleisten taustatekijöiden suhteen?

- sukupuoli
- ikä
- perhesuhteet
- koulutus
- ammatti
- muun liikunnan harrastamisen useus

1.2 Minkälaisia golfin harrastajat ovat seuraavien golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden suhteen?

- golfharrastuksen kesto
- tasoitus
- kierrettyjen harjoitus- tai kilpailukierrosten määrä
- kilpaileminen golfissa
- harjoitusalueiden käyttö
- kierrettyjen kenttien määrä
- muun perhepiirin golfharrastus
- seuratoiminnassa mukana olo

2 Mitkä ovat golfin harrastamisen motiivit ja niiden voimakkuudet?

3 Miten yleiset taustatekijät ja golfin harrastamiseen liittyvät tekijät vaikuttavat golfin harrastamisen motiiveihin?

7 TUTKIMUSMENETELMÄT

7.1 Tutkimuksen perusjoukko ja otantamenettely

Tutkimuksen perusjoukko. Tutkimuksen perusjoukkona oli Laukaan Peurunkagolfin (LPG) yli 25-vuotiaat osakkeenomistajat, jotka olivat maksaneet myös edellisen kauden jäsenmaksun (n = 616). LPG on oy-muotoinen kenttä, mikä tarkoittaa, että siellä pelaaminen perustuu osakkeen omistukseen tai sen vuokraan. Yksi mahdollisuus on lisäksi pelata green-fee -maksuilla tai pelilipuilla. Tutkimuksen ulkopuolelle jäivät näin ollen nuoret golfin harrastajat ja ne, jotka pelaavat seuran kentällä vuokraosakkeella, pelilipuilla tai green-fee -maksuilla. Seurassa oli tutkimushetkellä yhteensä 1039 jäsentä, kun mukaan laskettiin myös niin sanotut ulkojäsenet.

Otantamenettely. Perusjoukosta valittiin 200 jäsenen otos golfseuran osakasrekisteristä (aakkosjärjestys) systemaattisella otannalla. Tutkimukseen vastasi yhteensä 145 jäsentä, joten vastausprosentiksi muodostui 72.5 %. Vastausmäärää voidaan näin ollen pitää kyselytutkimukseksi varsin hyvänä. Perusjoukon kokoa ajatellen otos oli suuri.

Aineiston kato. Tutkimusotoksesta oli käytettävissä jäsenrekisterilista, jonka perusteella analysoitiin aiheuttiko aineiston kato harhaa tuloksiin (taulukko 1). Analyysissä verrattiin kyselyyn vastanneita ja vastaamatta jättäneitä sukupuolen, iän ja tasoituksen suhteen.

Kokonaisuutena kyselyyn vastaamattomat olivat vastanneisiin verrattuna nuorempia ja taidoiltaan heikompia golfin harrastajia. Sukupuolen suhteen kato ei aiheuttanut harhaa. Tulosten luotettavuuden kannalta harhaa ei voida pitää kovin merkittävänä, mutta toisaalta se voi kertoa nuorten ihmisten yleensäkin heikommasta vastaamisaktiivisuudesta kyselytutkimuksiin. Taidoiltaan heikot eivät ehkä ole kovin aktiivisia golfin harrastajia, joten tämä voi vähentää kiinnostusta tutkimukseen vastaamiseen.

TAULUKKO 1. Tutkimuksen katoanalyysi sukupuolen, iän ja tasoituksen mukaan.

Muuttuja	Vastaaminen[a]	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %	χ^2-testin[b] p-arvo
Sukupuoli	vastasi	73.1	26.1	100	.773
	ei vastannut	76.4	23.6	100	
		ka		kh	t-testin p-arvo
Ikä	vastasi	52.4		9.7	.002
	ei vastannut	47.5		10.4	
Tasoitus	vastasi	25.1		12.5	.039
	ei vastannut	30.0		15.5	

[a]vastasi: n = 145, ei vastannut: n = 55

[b]korjattu 2 x 2-taulukolle

7.2 Tutkimuksessa käytetty kyselylomake ja aineiston kerääminen

Aineiston keräämistä varten laadittiin kyselylomake (liite 1), joka sisälsi yhteensä 55 kysymystä. Kyselylomake jakautui sisällöllisesti siten, että kahdeksan ensimmäistä kysymystä mittasivat golfin harrastajien yleisiä taustatietoja. Kysymykset 9–18 mittasivat golfin harrastamiseen liittyviä tietoja. Kysymykset 19–55 mittasivat motiiveja itse kehitetyn motiivimittarin avulla.

Kyselylomake testattiin syksyllä 2000 ensin 15:llä eri ikäisellä golfin harrastajalla. Tämän jälkeen postitettiin helmikuussa 2001 valmis lomake 200:lle LPG:n jäsenelle. Ensimmäisellä kerralla kyselyyn vastasi 124 jäsentä. Vastaamatta jättäneille lähetettiin muistutuskirje ja uusintakysely maaliskuussa 2001. Tähän vastasi 21 jäsentä.

7.3 Aineiston analysointi

- Katoanalyysissä käytettiin χ^2-testiä ja t-testiä.
- Motiiviulottuvuuksien reliabiliteettia arvioitiin osioiden interkorrelaatioiden (Pearson) ja Cronbachin α-kertoimen avulla. Motiiviulottuvuuksien validiteetin arvioimiseen käytettiin eksploratiivista faktorianalyysiä (oblimin-rotaatio). Jakaumien normaalius tutkittiin Kolmogorov-Smirnovin testillä.
- Tutkimuksen yleisten taustamuuttujia ja golfin harrastamiseen liittyviä muuttujia kuvailtiin suorien jakaumien ja ristiintaulukointien avulla. Em. muuttujia analysoitiin sukupuolen mukaan käyttäen χ^2-testiä, nonparametrista Mannin-Whitneyn U-testiä ja t-testiä.
- Tutkimuksen yleisten taustamuuttujien yhteyksiä yleisiin taustamuuttujiin ja golfin harrastamiseen liittyviin muuttujiin analysoitiin t-testillä ja yksisuuntaisella varianssianalyysillä (ANOVA). Koska joidenkin muuttujien jakaumat poikkesivat normaalista, tulosten yhteneväisyys varmistettiin myös t-testin ja ANOVA:n nonparametrisillä vaihtoehdoilla: Mannin–Whitneyn U-testillä ja Kruskall–Wallis -testillä. Em. varmistusanalyysejä ei kuitenkaan raportoitu.
- Aineiston tilastollinen käsittely tehtiin SPSS 10.1 for Windows-ohjelmalla.

Tutkimuksessa käytettiin seuraavia tilastollisia merkitsevyystasoja:

$p \leq .05$	*	Melkein merkitsevä
$p \leq .01$	**	Merkitsevä
$p \leq .001$	***	Erittäin merkitsevä

7.4 Tutkimuksen yleiset taustamuuttujat ja golfin harrastamiseen liittyvät muuttujat

Yleiset taustamuuttujat. Tutkimuksessa käytettyjä yleisiä taustamuuttujia olivat: sukupuoli, perhesuhteet, ikä, koulutus, ammatti, muun liikunnan harrastamisen useus.

Ikä mitattiin jatkuvana muuttujana syntymävuoden perusteella. Koulutuksen luokittelussa käytettiin aiemmin useissa tutkimuksissa käytettyä luokitusta, joka voitiin tulkita järjestysasteikolliseksi. Jatkoanalyysissä koulutus dikotomisoitiin luok-

kiin: yliopisto – muu koulutus. Ammatin osalta luokitus oli myös usein käytetty. Kuitenkin ammattiluokka "johtava asema" jätettiin pois, koska se on usein luokiteltu luokkaan "ylempi toimihenkilö". Myös ammattiluokan osalta muuttuja dikotomisoitiin jatkoanalyysissä luokkiin: ylempi toimihenkilö tai yrittäjä – työntekijä tai alempi toimihenkilö. Muun liikunnan harrastamisen useutta mitattiin kertoina viikossa viisiluokkaisella asteikolla. Asteikko tiivistettiin jatkoanalyysiä varten kolmeen luokkaan.

Golfin harrastamiseen liittyvät muuttujat. Golfin harrastamiseen liittyvät muuttujat olivat: Golfharrastuksen kesto, tasoitus, harjoitus- tai kilpailukierrosten määrä edellisenä kesänä, kilpailemismäärä edellisenä kesänä, harjoitusalueiden käyttö edellisenä kesänä, kierrettyjen kenttien määrä edellisenä kesänä, perhepiirin golfharrastus ja seuratoiminnassa mukana olo.

Harjoitus- tai kilpailukierrosten kilpailumäärä, kilpailumäärää, harjoittelualueiden käyttömäärää ja pelattujen kenttien määrää mitattiin järjestysasteikollisilla luokituksilla. Luokittelussa hyödynnettiin keskusteluja golfin harrastajien kanssa, pilottikyselyä sekä julkaisematonta golfseuran jäsenkyselyä. Luokitteluasteikot olivat suhteellisen pitkiä (5–7 vastausvaihtoehtoa), minkä vuoksi muuttujaluokittelut tiivistettiin kolmeen luokkaan jatkoanalyysivaiheessa.

Tarkka tasoitus ja golfharrastuksen kesto mitattiin jatkuvina muuttujina. Muuttujat jaettiin kolmeen luokkaan jatkoanalyysivaiheessa.

Järjestysasteikollisten ja jatkuvien golfin harrastamiseen liittyvien muuttujien keskinäiset korrelaatiot on esitetty taulukossa 2. Keskinäiset korrelaatiot ovat pääosin voimakkaita, mikä ilmenee jonkin verran myöhemmissä tuloksissa. Muuttujien yhdistämistä harkittiin, mutta siitä kuitenkin päätettiin luopua monipuolisemman tulosten analysoinnin mahdollistamiseksi.

TAULUKKO 2. Eräiden golfin harrastamiseen liittyvien muuttujien keskinäisiä korrelaatiota (n = 143-145).

	Muuttuja	1	2	3	4	5	6
1	Harjoitus- tai kilpailukierrosten määrä						
2	Kilpailemismäärä	.66***					
3	Harjoitusalueiden käyttömäärä	.54***	.47***				
4	Kierrettyjen kenttien määrä	.59***	.64***	.37***			
5	Tarkka tasoitus	-.53***	-.70***	-.31***	-.54***		
6	Golfharrastuksen kesto	.24**	.30***	-.07	.35***	-.56***	

* $p \leq .05$ ** $p \leq .01$ *** $p \leq .001$

Perhepiirin golfharrastuksesta selvitettiin puolison ja lasten osalta. Jatkoanalyysissä rajoituttiin vain puolison golfharrastukseen. Seuratoiminnassa mukana oloa selvitettiin dikotomisesti kyllä–ei -vaihtoehdoilla. Mukanaolo varmistettiin vielä kysymällä miten oli mukana seuratoiminnassa. Ulkomailla pelaamista mitattiin kysymällä kuinka monta kertaa ja missä oli käyty pelaamassa.

7.5 Tutkimuksessa käytetty motiivimittari ja sen luotettavuus

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksessa käytetyn motiivimittarin kehittämisen vaiheita. Reliabiliteetti- ja validiteettievidenssiä esitetään mittarin rakentamisen eri vaiheissa. Aluksi tarkastellaan mittaria ja mitattavaa ilmiötä kokonaisuutena, jonka jälkeen edetään osio- ja ulottuvuustason tarkasteluihin (ks. liite 4). Sitten arvioidaan mittarin validiteettia faktorianalyysin avulla. Lopuksi tarkastellaan mittarin jakaumien normaaliutta.

7.5.1 Mitattavan käsitteen teoreettinen jäsentäminen ja mittarin laadinta

Mittarin kannalta keskeisin käsite oli golfin harrastamisen motiivit (kuvio 6). Mahdollisten motiivien arvioinnissa pyrittiin käyttämään hyväksi aikaisempien liikuntamotiivitutkimusten tuloksia ja golfin lajianalyysiä harrastajan kannalta. Teoreettisena viitekehyksenä mahdollisten motiiviulottuvuuksien muodostamisessa oli Dudan ja Tappen (1989) liikuntamotiivimittari (PIEQ). Suomalaisten liikuntamotiivitutkimusten tuloksia pyrittiin myös huomioimaan mm. niiden kulttuuriyhteyden vuoksi.

Alkuperäisessä PIEQ-mittarissa oli 48 kysymystä, jotka jaettiin yhdeksään eri ulottuvuuteen (Duda & Tappe 1989) (kuvio 7). PIEQ-mittarin motiiviulottuvuuksista jätettiin tässä tutkimuksessa pois notkeus/ketteryys, jonka ei katsottu liittyvän olennaisesti golfin harrastajan motiiveihin. Myös painonhallintaulottuvuutta ei otettu kysymysten laadinnan pohjaksi, koska se sisällytettiin terveys ja kunto-ulottuvuuteen.

Psyykkiset hyödyt -termi muutettiin virkistykseksi, koska virkistys oli koettu tärkeäksi liikuntamotiiviksi mm. Telaman ym. (1985, 269) tutkimuksessa. Virkistysmotiivin puuttumista PIEQ-mittarista kritisoivat myös liikkumaan kannustimia mittaavan EMI-mittarin kehittäjät Markland ja Hardy (1993). Tähän tutkimukseen otettiin myös luonto yhdeksi motiiviväittämien laadinnan pohjaksi, koska se on Suomessa koettu tärkeäksi liikuntamotiiviksi (Telama ym. 1985, 269). Voitiin myös olettaa, että golfin tapaisessa lajissa luonnossa liikkuminen voisi olla yksi harrastusta motivoiva tekijä. Golfin rauhallinen luonne tuli esille pilottitutkimusvaiheessa harrastajien kanssa käydyissä keskusteluissa, joten se päätettiin ottaa mukaan yhdeksi ulottuvuudeksi. Lopullisessa kyselylomakkeessa oli siis yhdeksän ulottuvuutta. Alkuperäistä (PIEQ) ulottuvuusrakennetta kuitenkin hieman muutettiin. Yhtä ulottuvuutta mittaamaan laadittiin 3–6 osiota (yhteensä 37 osiota).

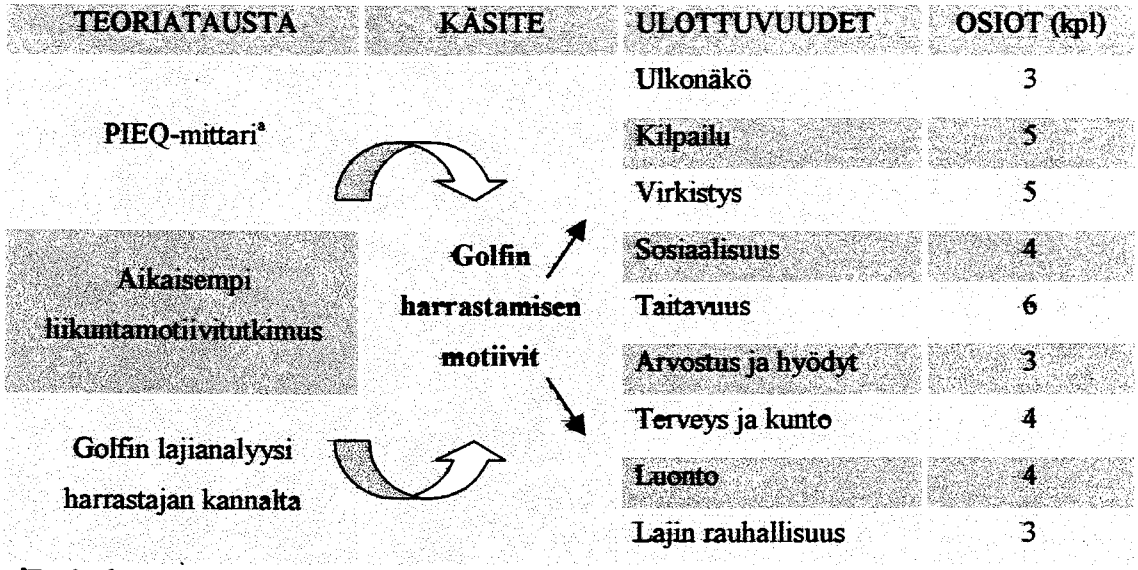

[a]Duda & Tappe 1989

KUVIO 6. Mittauskohteen spesifiointi teoreettisesta konstruktiosta mittariin.

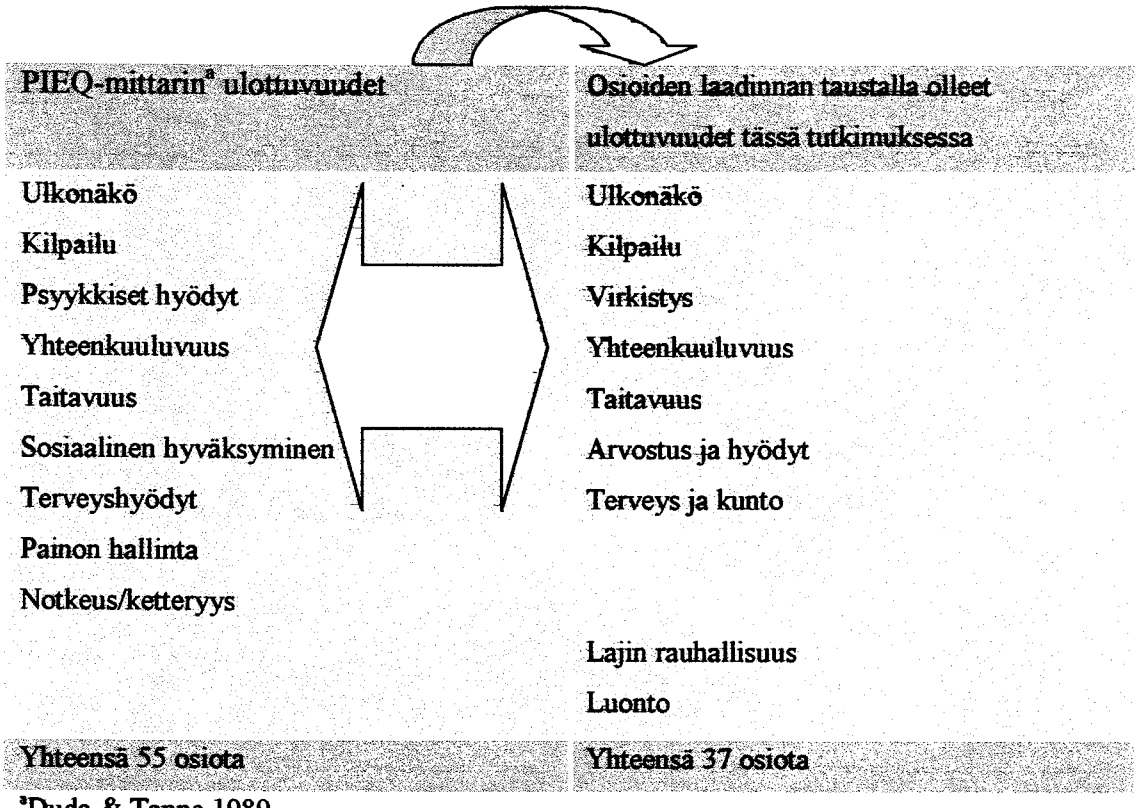

[a]Duda & Tappe 1989

KUVIO 7. PIEQ-mittarin ulottuvuuksien suhde tässä tutkimuksessa käytetyn mittarin osioiden taustalla oleviin ulottuvuuksiin.

Osioiden voimakkuuden mittana päätettiin käyttää viisiportaista Likertin asteikkoa, jonka vastausvaihtoehdot pyrittiin muotoileman siten, että mittari voitiin tulkita välimatka-asteikolliseksi:

1 Täysin eri mieltä
2 Jokseenkin eri mieltä
3 Jokseenkin eri mieltä, jokseenkin samaa mieltä
4 Jokseenkin samaa mieltä
5 Täysin samaa mieltä

7.5.2 Osioiden analyysia mittarin kannalta

Osioiden korrelaatiomatriisin (liite 2) ja faktorianalyysikokeilujen perusteella päädyttiin tiivistämään aineistoa seitsemään ulottuvuuteen. Oletetulla ulottuvuusrakenteella faktorianalyysi muodostui aineiston määrän huomioonottaen hieman liian raskaaksi. Tavoitteena oli kuitenkin saada mittarin rakenne ja luotettavuus mahdollisimman hyväksi, ilman että sisältö ja vastaavuus teoreettiseen konstruktioon siitä kärsisi.

Ulottuvuudet ulkonäkö ja lajin rauhallisuus päätettiin jättää pois kokonaan, koska niiden osiot latautuivat mittarin sisällön kannalta epäsuotuisasti eri ulottuvuuksien osioihin. Ulkonäkö- ja lajin rauhallisuus -ulottuvuuksien poistamisen ei koettu vaikuttavan merkittävästi mittarin teoreettiseen konstruktioon. Lajin rauhallisuus -ulottuvuutta ei ollut alunperinkään PIEQ-mittarissa. Toisaalta ulkonäkömotiivi voi liittyä enemmän varsinaisiin kuntoilutyyppisiin liikuntamuotoihin. Näin ollen kuusi kyseisiin ulottuvuuksiin liittyvää osiota poistettiin tässä vaiheessa kokonaan motiivimittarin jatkotarkastelusta. Nämä osiot olivat:

19. Harrastan golfia, koska haluan pitää huolta ulkonäöstäni
27. Harrastan golfia, koska se on rauhallinen liikuntamuoto
28. Harrastan golfia saadakseni rusketusta aurinkoisina päivinä
36. Harrastan golfia, koska se ei ole väkivaltainen liikuntamuoto
37. Harrastan golfia, koska viihdyn tyylikkäissä peliasuissa
45. Harrastan golfia, koska se sopii minulle kevyenä liikuntamuotona

7.5.3 Motiivimittarin reliabiliteetti

Motiivimittarin osioiden määrää arvioitiin vielä tarkemman osioanalyysin perusteella (liite 4). Arviointi suoritettiin ulottuvuuksittain α-kertoimen ja osioiden keskinäisten korrelaatioiden avulla. Osioanalyysin perustella poistettiin kymmenen eri ulottuvuuksiin liittyvää osiota. Lopulliseen mittariin osioita jäi yhteensä 21. Osioanalyysin perusteella poistettuja osioita olivat:

23. Harrastan golfia kehittääkseni taitojani
24. Harrastan golfia saadakseni hyväksyntää ystäväpiirissäni
29. Koen itseni tyytyväiseksi, kun olen voittanut yhden reiän
30. Harrastan golfia saadakseni vaihtelua arjelle
41. Golfia pelatessa pidän tärkeänä, että pitkillä väylillä lyöntini ovat mahdollisimman pitkiä
43. Harrastan golfia, koska se auttaa minua pudottamaan painoani
46. Olen tyytyväinen, kun olen voittanut pelikierroksen
47. Harrastan golfia, koska voin sen avulla rentoutua
51. Harrastan golfia kokeakseni elämyksiä luonnossa
53. Harrastan golfia, koska haluan kokea onnistumisen elämyksiä

Osioiden vähentämisen jälkeen motiivimittarin sisäinen johdonmukaisuus nousi kokonaisuutena hieman. α-kerroin oli kolmella ulottuvuudella osioiden lukumäärään nähden huomattavan korkea (kilpailu .88, virkistys .83, terveys ja kunto .81). Arvostus ja hyödyt -ulottuvuuden osalta α-kerroin jäi sen sijaan matalaksi (.54). Muiden ulottuvuuksien α-kertoimet vaihtelivat välillä .65 - .72 (taulukko 3). Monissa liikuntamotiivitutkimuksissa (mm. Gill, Gross & Huddleston 1983; Klin & Weiss 1987; Hastings ym. 1995) reliabiliteetin hyväksymisrajana on ollut ulottuvuuksien osalta α-kerroin .60. Tältä osin reliabiliteetteja voitiin pitää arvostus ja hyödyt -ulottuvuutta lukuun ottamatta riittävinä.

TAULUKKO 3. Motiivimittarin ulottuvuuksien sisäinen johdonmukaisuus osioanalyysin jälkeen.

Ulottuvuus	Cronbachin α-kerroin
Kilpailu	.88
Virkistys	.83
Terveys ja kunto	.81
Luonto	.72
Sosiaalisuus	.65
Taitavuus	.65
Arvostus ja hyödyt	.54

Arvostus ja hyödyt -motiivin osioita olisi kehitettävä ja lisättävä. On muistettava, että ulottuvuuden reliabiliteetin ollessa alle .70 mittausvirheet selittävät yli puolet ulottuvuuden varianssista.

7.5.4 Mittarin rakenteen ja teoreettisen konstruktion vastaavuus

Faktorivaliditeetti. Mittarin rakennetta selvitettiin eksploratiivisella faktorianalyysillä (taulukko 4). Faktorointi suoritettiin suurimman uskottavuuden menetelmällä (maximum likehood) ja rotatointi vinorotaatiomenetelmällä (oblimin). Faktorien lukumääräksi valittiin seitsemän, koska se osoittautui sisällöllisesti aineistoon parhaiten sopivaksi.

Otoskorrelaatiomatriisin determinantin arvo oli .00, KMO-mitan arvo .80 ja Bartlettin testisuureen p-arvo .000. Näiden testisuureiden perusteella faktorianalyysin suorittamiselle oli hyvät edellytykset. Korrelaatiomatriisin ominaisarvoista kuusi oli suurempi kuin yksi, mutta sisällöllisistä syistä päätettiin valita myös seitsemäs faktori (ominaisarvo .82) mukaan tarkasteluun. Tällainen faktoriratkaisu selitti 58.1 % muuttujien kokonaisvaihtelusta.

Muuttujien kommunaliteetit seitsemän faktorin mallissa vaihtelivat välillä .26 - .99. Kaikki muuttujat pidettiin mukana analyysissä, koska niiden kommunaliteettiarvot olivat yli .20. Seitsemän faktorin ratkaisu selitti alle 40 % ($h^2 < .40$) viiden osion vaihtelusta. Pienimmän kommunaliteettiarvon (.27) sai osio 40 (Nautin, kun saan pelata yksin). Se pidettiin kuitenkin sisällön kannalta mukana tarkastelussa.

Koska faktorimallin latausten estimoinnissa käytettiin suurimman uskottavuuden menetelmää, voitiin sopivaa faktorien lukumäärää arvioida myös tilastollisella yhteensopivuustestillä (goodness-of-fit). Ennen rotatointia suoritettu testaus antoi χ^2-testin p-arvoksi .69. Testi puolsi varsin selvästi kyseisen faktorirakenteen sopivuutta valitun aineiston kuvaajaksi.

Faktorianalyysin tulokset tukivat teoreettisesti johdettuja golfin harrastajien motiiveja. Jokainen osio sai suurimman latauksen siltä faktorilta, johon sen oletettiinkin liittyvän. Yli .30:n voimakkuudella useampiin faktoreihin latautuivat osiot 50 (Harrastan golfia, koska haluan huolehtia fyysisestä kunnostani) ja 49 (Minulle on tärkeää, että tasoitukseni on mahdollisimman matala). Osio 50 latautui terveys- ja kunto-faktorin lisäksi jonkin verran myös virkistysfaktoriin. Kehon ja mielen virkistäminen tuntuvat liittyvän toisiinsa tältä osin. Osio 49 latautui osittain odotetusti taitavuusfaktorin lisäksi myös kilpailufaktoriin. Tältä osin rajan vetäminen taitavuuden ja kilpailun välille oli vaikeaa.

TAULUKKO 4. Motiivimittarin vinorotatoitu faktorimatriisi[a].

Osio (sanoitusta lyhennetty)		F_1	F_2	F_3	F_4	F_5	F_6	F_7	h^2
Terveys ja kunto									
25. halu pysyä terveenä		**.96**	.04	.01	-.03	.03	-.11	-.10	.99
34. sairauksien välttäminen		**.64**	-.00	-.01	.06	.02	.09	.01	.46
50. kunnosta huolehtiminen		**.51**	-.02	.32	-.04	-.09	.12	-.18	.65
Kilpailu									
52. halu kilpailla golfissa		.02	**.92**	-.09	.04	.01	-.02	.04	.87
20. kilpailulliset haasteet golfissa		.12	**.80**	.12	.12	.08	-.14	.19	.79
38. palkintojen voittaminen		-.05	**.71**	.01	-.08	.14	.14	-.03	.63
Virkistys									
54. hyvä olo golfista		.09	.01	**.78**	.06	-.01	-.01	-.22	.90
47. rentoutuminen golfin avulla		.15	-.03	**.49**	.07	.01	-.05	-.21	.51
21. mieltä virkistävät vaikutukset		.17	.07	**.39**	.23	-.13	-.03	-.19	.49
Sosiaalisuus									
22. ajan viettäminen ystävien kanssa		.14	.12	-.24	**.84**	-.04	-.07	-.11	.76
31. ystävien kanssa pelaaminen		.11	.00	.13	**.48**	.01	.24	.02	.37
40. ei nauti yksin pelamisesta		-.17	-.07	.16	**.44**	.07	-.05	-.01	.27
48. voi jutella kentällä muiden kanssa		.08	.05	.13	**.41**	.25	.01	.01	.36
Arvostus ja hyödyt									
33. voi solmia hyödyllisiä työsuhteita		-.01	.16	.07	.06	**.79**	-.17	.03	.70
42. arvostettu liikuntamuoto		.03	-.00	-.15	.03	**.51**	.24	-.12	.40
Taitavuus									
49. matala tasoitus		-.12	.47	-.08	-.01	-.11	**.60**	-.10	.64
32. swingi teknisesti tyylikäs		.13	-.10	-.06	.04	.05	**.56**	.06	.35
55. tasoitukseen pelaaminen		.06	.22	.26	-.14	.11	**.48**	.04	.47
Luonto									
26. luonnonympäristössä liikkuminen		.05	.05	.05	.12	.00	-.17	**-.80**	.77
35. ulkoilmassa liikkuminen		.08	-.08	.20	.04	-.12	-.03	**-.54**	.51
44. kenttien kauneus		.05	-.11	.01	-.07	.14	.10	**-.51**	.35
Osuus kokonaisvarianssista (%)	faktori	18.4	14.9	8.1	6.0	4.9	3.1	2.6	
	kumuloituva	18.4	33.4	41.5	47.5	52.4	55.5	58.1	

[a]suurimman uskottavuuden (maximum likehood) faktorointimenetelmä, oblimin-rotaatio

Faktorianalyysin tuloksia voidaan kokonaisuutena pitää näyttönä mittarin käsitevaliditeetista, jos kriteerinä ovat oletetut ulottuvuudet. On kuitenkin muistettava, että mittaria muokattiin vielä ulottuvuuksia analysoitaessa. Tämä muutti jonkin verran alkuperäisiä teoreettisen konstruktion ulottuvuuksia. Joka tapauksessa osiouniversu-

min määrittely on aina osittain tutkijan subjektiivista päättelyä. Tehdyillä muutoksilla ei kuitenkaan ollut tarvetta hylätä alkuperäistä teoriaa. Myös PIEQ-mittarista on laadittu useampia eri versioita, joiden ulottuvuudet hieman eroavat keskenään.

Motiivien keskinäiset yhteydet. Motiiviulottuvuuksien keskinäisiä yhteyksiä tarkasteltiin ensin niiden keskiarvomuuttujien interkorrelaatioiden avulla (taulukko 5). Useiden ulottuvuuksien välillä oli merkitseviä korrelaatioita. Voimakkaimmat positiiviset korrelaatiot olivat virkistys- ja luontomotiivilla (.57), virkistys- sekä terveys ja kunto -motiivilla (.57) sekä terveys ja kunto- ja luontomotiivilla (.51). Luonto- ja kilpailumotiivien välillä oli heikko, mutta merkitsevä negatiivinen korrelaatio (-.23).

TAULUKKO 5. Motiiviulottuvuuksien keskinäiset korrelaatiot (n = 143-145).

Ulottuvuus	1	2	3	4	5	6
1 Kilpailu						
2 Virkistys	-.02					
3 Sosiaalisuus	.15	.37***				
4 Taitavuus	.41***	.01	.02			
5 Arvostus ja hyödyt	.33***	.05	.26***	.21*		
6 Terveys ja kunto	.05	.57***	.28***	.20*	.08	
7 Luonto	-.23**	.58***	.25***	-.05	.06	.51***

* $p \leq .05$ ** $p \leq .01$ *** $p \leq .001$

Ulottuvuuksien väliset korrelaatiot ovat monelta osin teoreettisesti perusteltavissa. Esimerkiksi luonto- ja virkistysmotiivien voidaan ajatella liittyvän toisiinsa jo aikaisempien tutkimustulosten perusteella. Sosiaalisuusmotiivi korreloi tilastollisesti erittäin merkitsevästi neljän muun motiiviulottuvuuden kanssa. Edellisen motiivin osalta voidaan puhua monipuolisesti muidenkin motiivien voimakkuutta selittävästä ulottuvuudesta. Kilpailu- ja luontomotiivin negatiivista korrelaatiota voidaan perustella asetelmalla kovat arvot – pehmeät arvot.

Motiiviulottuvuuksien keskinäisiä yhteyksiä arvioitiin vielä eksploratiivisella faktorianalyysillä motiivien keskiarvomuuttujien avulla. Tällä kertaa valittiin pääakselimenetelmä ja suorakulmainen varimax-rotaatio, joka ei salli faktorien keskinäistä

korrelointia. Parhaan selittävän faktorimallin kriteerinä pidettiin ominaisarvon yksi ylittävien faktorien määrää.

Em. kriteereillä kahden faktorin malli selitti parhaiten motiivien jakautumista (taulukko 6). Ensimmäiseen faktoriin latautuivat virkistys, luonto, terveys ja kunto sekä sosiaalisuus. Toiseen faktoriin latautuivat kilpailu, taitavuus sekä arvostus ja hyödyt. Kahden faktorin ratkaisu selitti 43.8 % motiivien vaihtelusta.

TAULUKKO 6. Motiivien suhde toisiinsa (varimax-rotatoitu faktorimatriisi).

Motiivi		F_1	F_2	h^2
Virkistys		**.79**	-.10	.64
Luonto		**.71**	-.28	.59
Terveys ja kunto		**.71**	.04	.50
Sosiaalisuus		**.44**	.19	.22
Kilpailu		.04	**.82**	.68
Taitavuus		.13	**.47**	.24
Arvostus		.18	**.42**	.21
Osuus kokonaisvarianssista	faktori	26.9	16.9	
(%)	kumuloituva	26.9	43.8	

Motiivien yhteyksiä voitaisiin selittää sisäisen ja ulkoisen motivaation käsitteiden avulla. Tällöin virkistys, luonto, terveys ja sosiaalisuus muodostaisivat sisäisen motivaation faktorin. Kilpailu, taitavuus sekä arvostus ja hyödyt muodostaisivat puolestaan ulkoisen motivaation faktorin. Sosiaalisuusmotiivin osalta tulos ei kuitenkaan ollut selvä: se korreloi erittäin merkitsevästi arvostus ja hyödyt -ulottuvuuden kanssa (taulukko 5). Sosiaalisuusmotiivista voidaankin todeta, että se on moniulotteinen; sosiaalisuusmotiivi käsittää tässä tutkimuksessa elementtejä sekä sisäisestä että ulkoisesta motivaatiosta. Omaksi faktorikseen se ei kuitenkaan erottunut silloinkaan, kun motiivit pakotettiin kolmen faktorin ratkaisuun. Näin ollen se voidaan käsittää tässä tutkimuksessa hieman sisäistä ja ulkoista motivaatiota yhdistäväksi tekijäksi.

Taitavuusmotiivia ei voi rinnastaa tässä tutkimuksessa esimerkiksi tavoiteorientaatioteorian tehtäväsuuntautuneisuutta vastaavaksi ulottuvuudeksi. Tehtäväsuuntautuneisuus tarkoittaa enemmän omien taitojen kehittämisestä nauttimista, kun taas tässä tutkimuksessa taitavuusulottuvuuden osiot mittasivat monilta osin taitavuutta

suhteessa tiettyyn mittariin eli tasoitukseen. Siltikään taitavuusmotiivia ei voi rinnastaa kilpailumotiiviin, joka mittaa puolestaan halua kilpailla ja voittaa palkintoja.

Rogersin, Tammen ja Morrisin (1999) tutkimuksessa haastateltiin ensin 11 liikunnan harrastajaa kysyen heidän harrastusmotiivejaan. Motiivit ryhmiteltiin ensin 13:een ryhmään, jonka jälkeen ne tiivistettiin edelleen kuuteen ryhmään: kilpailuun, ulkoisiin tekijöihin, sosiaalisuuteen, terveyteen, taitoon ja nautintoon. Tutkijoiden mielestä faktorianalyysin tulos ei tukenut task/ego konseptia, eikä Maehrin ja Braskampin (1986, 51–55) henkilökohtaisen sijoittamisen teorian neljää laajempaa ulottuvuutta. Lopullinen analyysi tuki parhaiten sisäisen ja ulkoisen motivaation faktoreja sekä Decin ja Ryanin (1985) itsemääräytymisen teoriaa. Johtopäätöksenä esitettiin, että liikunnan harrastajien motiiveja voidaan parhaiten kuvata 2-3 motiiviulottuvuudella. Iso-Aholan (1980, 248) mielestä sisäisen motivaation teoreettinen viitekehys selittää vapaa-ajan motiiveja parhaiten. Tässä tutkimuksessa motiivien jakautumista voitiin myös selittää osittain sisäisen ja ulkoisen motivaation viitekehyksessä. Motiivien tarkasteleminen useammissa ulottuvuuksissa tarjoaa kuitenkin monipuolisemman näkökulman verrattuna kahteen tai kolmeen ulottuvuuteen.

7.5.5 Motiivimittarin jakaumien normaalius

Motiivimittarin jakaumien normaaliutta tutkittiin Kolmogorov-Smirnovin testillä. Kaikkien yksittäisten osioiden jakaumat olivat selvästi vinoja ($p \leq .001$). Ulottuvuuksien jakaumista vinoja ($p \leq .001$) olivat virkistys ja luonto.

Virkistys- ja luontomotiivien jakaumien merkittävä poikkeaminen normaalista johtui osittain niiden korkeista voimakkuuksista: lähes kaikki vastaajat pitivät näitä motiiveja ainakin jokseenkin tärkeinä. Kysymysten muotoilua olisi näiden motiivien osalta ehkä voinut miettiä toisinkin, jotta ulottuvuudet olisivat erotelleet enemmän. Toisaalta virkistys- ja luontomotiivien voimakkuus ja yksiulotteisuus on yksi tärkeä tulos tutkimuksen kannalta.

Vinoudesta huolimatta kaikkia motiiviulottuvuuksia käsiteltiin tutkimuksen parametrisissä testeissä. Lievien poikkeamien normaalista ei pitäisi vaikuttaa merkittävästi parametristen keskiarvotestien tuloksiin (Nummenmaa, Konttinen, Kuusinen & Leskinen 1996, 77). Parametristen keskiarvotestien (t-testi ja ANOVA) tulokset varmistettiin motiivien osalta varmuuden vuoksi vielä niiden nonparametrisillä vaihtoehdoilla (Mann-Whitney ja Kruskall-Wallis). Varmistukset osoittivat, ettei paramet-

risten ja nonparametristen testien tuloksilla ollut merkittäviä eroja. Nonparametristen testien tuloksia ei erikseen raportoitu.

8 TULOKSET

8.1 Golfin harrastajien yleiset taustatiedot

8.1.1 Sukupuoli ja ikä

Noin kolme neljäsosaa (73 %) vastaajista oli miehiä. Naisten osuus (27 %) oli odotetusti miehiä vähäisempi. Sukupuolen suhteen jakauma oli samansuuntainen kuin koko Suomen golfin harrastajien (ks. luku 4.5).

Golfin harrastajien keski-ikä oli 52.4 vuotta. Nuorin vastaaja oli 27-vuotias ja vanhin 75-vuotias. Vastaajat luokiteltiin kolmeen ikäluokkaan. Nuorimpiin eli alle 45-vuotiaisiin kuului 22 % vastaajista. Puolet vastaajista oli 45–59-vuotiaita. 60-vuotiaita tai vanhempia vastaajista oli 28 %. Miesten ja naisten ikäjakauma oli varsin samankaltainen (taulukko 7).

TAULUKKO 7. Vastanneiden ikäryhmät sukupuolen mukaan.

Ikäryhmä	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %
Alle 45 vuotta	23	21	22
45–59 vuotta	51	49	50
60 vuotta tai vanhempi	26	31	28
Yhteensä (%)	100	100	100
n	106	39	145

Sukupuolivertailu: χ^2-testi, p = .868

8.1.2 Perhesuhteet

Suurin osa (88 %) vastaajista asui avo/aviopuolison kanssa (taulukko 8). Yksin asuvia oli hieman yli kymmenesosa (12 %). Sukupuolen suhteen yksin tai puolison kanssa asuvissa ei ollut eroja. 38 prosentilla vastanneista oli vähintään yhden kotona asuvan lapsen perhe.

TAULUKKO 8. Asuminen yksin tai puolison kanssa sukupuolen mukaan.

Asuuko yksin vai puolison kanssa	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %
Asuu yksin	13	8	12
Asuu puolison kanssa	87	92	88
Yhteensä (%)	100	100	100
n	106	39	145

Sukupuolivertailu: χ^2-testi (korjattu 2 x 2 –taulukolle), p = .532

8.1.3 Koulutus

Golfin harrastajat olivat keskimäärin varsin korkeasti koulutettuja (taulukko 9). Yliopistotasoinen akateeminen koulutus oli 40 %:lla vastanneista. Ammattikorkeakoulun oli käynyt 15 % vastanneista. Ammatillinen tutkinto oli 35 %:lla. Kansakoulun/peruskoulun ja lukion/yo-tutkinnon suorittaneiden yhteinen osuus oli vain 11 %.

TAULUKKO 9. Vastaajien koulutus sukupuolen mukaan.

Koulutus	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %
Kansakoulu/peruskoulu	9	5	8
Lukio/yo-tutkinto	3	3	3
Ammatillinen tutkinto	35	33	35
Ammattikorkeakoulu	17	10	15
Yliopisto	37	49	40
Yhteensä (%)	100	100	100
n	106	39	145

Sukupuolivertailu: Mannin–Whitneyn testi, p = .289

Ammattikorkeakoulun käyneiden osuus oli yllättävän suuri ottaen huomioon, että kyseinen kouluaste on ollut vastaajien ikäjakaumaan nähden suhteellisen vähän aikaa käytössä. Voidaankin tulkita, että useat ovat luokitelleet oman ammatillisen tason tai yliopistotason koulutuksensa ammattikorkeakouluksi.

Koulutustasossa ei ollut kokonaisuutena tilastollisesti merkitsevää eroa sukupuolen suhteen. Akateemisesti koulutetuissa naisia (49 %) oli kuitenkin hieman miehiä (37 %) enemmän.

8.1.4 Ammatti

Golfin harrastajat työskentelivät keskimäärin varsin korkeassa asemassa (taulukko 10). Lähes puolet vastaajista (48 %) luokitteli itsensä ylemmäksi toimihenkilöksi. Itsenäisinä yrittäjinä golfin harrastajista toimi 15 %. Työntekijöitä ja alempia toimihenkilöitä oli yhteensä vain 15 %. Joka viides vastaaja oli jo eläkkeellä. Yksikään vastaajista ei ollut opiskelija, ja työttömien osuuskin (3 %) oli vähäinen.

Miehet työskentelivät naisia useammin ylempinä toimihenkilöinä tai itsenäisinä yrittäjinä. Alempien toimihenkilöiden osuus oli naisilla sitä vastoin miehiä suurempi. Vaikka akateemisesti koulutettuja naisia oli hieman enemmän kuin miehiä, miehet vastaavasti työskentelivät hieman korkeammassa asemassa naisiin verrattuna. Korkean koulutustason huomioon ottaen ylempien toimihenkilöiden suuri määrä ei ollut yllätys. Kokonaisuutena tulokset vahvistivat käsitystä, jonka mukaan golfin harrastajat ovat keskimäärin hyvin koulutettuja ja työskentelevät usein korkeassa asemassa.

TAULUKKO 10. Vastaajien ammattiryhmät sukupuolen mukaan.

Ammattiryhmä	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %
Työntekijä	6	10	7
Alempi toimihenkilö	4	18	8
Ylempi toimihenkilö	53	36	48
Itsenäinen yrittäjä	16	10	15
Eläkeläinen	20	21	20
Työtön	2	5	3
Yhteensä (%)	100	100	100
n	106	39	145

Sukupuolivertailu: χ^2-testi, p = .037

8.1.5 Muun liikunnan harrastamisen useus

Hieman yli puolet (57 %) vastaajista ilmoitti harrastavansa jotain muuta liikuntaa kuin golfia noin 1–2 kertaa viikossa (taulukko 11). Vajaa neljännes (23 %) harrasti muuta liikuntaa 3–4 kertaa viikossa. 16 % totesi harrastavansa muuta liikuntaa harvemmin kuin kerran viikossa, ja vain yksi prosentti ei harrastanut muuta liikuntaa lainkaan. Naiset harrastivat muuta liikuntaa miehiä aktiivisemmin.

Todella aktiivisia liikkujia (5 kertaa tai useammin viikossa) golfin harrastajissa oli varsin vähän. Toisaalta, jos golf olisi laskettu mukaan, olisi liikunnan harrastamisen määrä voinut olla hieman korkeampi. Muun liikunnan harrastamisen useuden arvioimista voi vaikeuttaa, jos golfin harrastaja keskittyy kesäkaudella pelkästään golfiin ja muina vuodenaikoina aktiivisemmin muihin liikuntamuotoihin.

TAULUKKO 11. Muun liikunnan harrastamisen useus sukupuolen mukaan.

Kuinka usein harrastaa muuta liikuntaa kuin golfia	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %
En harrasta lainkaan	2	0	1
Harvemmin kuin kerran viikossa	19	8	16
Noin 1-2 kertaa viikossa	58	54	57
Noin 3-4 kertaa viikossa	21	28	23
5 kertaa tai useammin viikossa	0	10	3
Yhteensä (%)	100	100	100
n	105	39	144

Sukupuolivertailu: Mannin–Whitneyn testi, p = .006

8.2 Golfin harrastamiseen liittyvät tiedot

8.2.1 Golfharrastuksen kesto

Vastaajat olivat harrastaneet golfia keskimäärin 9.1 vuotta (taulukko 12). Vuoden golfia oli harrastanut seitsemän vastaajaa. Pisimpään harrastanut oli viihtynyt lajin parissa jo 44 vuotta. Miehet (ka 9.7 vuotta) olivat harrastaneet golfia keskimäärin hieman kauemmin kuin naiset (ka 7.3 vuotta).

TAULUKKO 12. Golfharrastuksen kesto (vuosina) sukupuolen mukaan.

	n	ka	kh	min	max
Miehet	106	9.7	6.3	1	44
Naiset	38	7.3	4.4	1	20
Yhteensä	144	9.1	6.0	1	44

Sukupuolivertailu: t-testi, p = .034

8.2.2 Tasoitus

Vastaajien golftaitoja arvioitiin heidän tarkan tasoituksensa avulla. Vastaajien tasoitus vaihteli välillä 5.0–54, ja kaikkien tasoitusten keskiarvo oli 25.1 (taulukko 13). Miesten tasoitus (ka 21.7) oli keskimäärin huomattavasti pienempi kuin naisten (ka 34.5). Puolet tasoituksista sijoittui välille 15.5–30.9.

TAULUKKO 13. Vastaajien tasoitus sukupuolen mukaan.

	n	ka	kh	min	max
Miehet	106	21.7	10.6	5.0	54
Naiset	39	34.5	12.6	12.3	54
Yhteensä	145	25.1	12.5	5.0	54

Sukupuolivertailu: t-testi, p = .000

8.2.3 Harjoitus- tai kilpailukierrokset golfkentällä

Lähes puolet (46 %) vastaajista kiersi harjoitus- tai kilpailukierroksen golfkentällä noin 2–3 kertaa viikossa (taulukko 14). Noin kerran viikossa kentän kiersi 19 % vastaajista. Noin 1–2 kertaa kuukaudessa kiertävien (15 %) ja noin 4–5 kertaa viikossa kiertävien (14 %) osuudet olivat noin yhtä suuret. Yli viisi kertaa viikossa kiertävien (3 %) ja kerran (2 %) tai ei ollenkaan (2 %) kesän aikana kiertävien määrät jäivät hyvin pieniksi.

Miesten ja naisten kierrosmäärät edellisen kesän aikana olivat suurin piirtein yhtä suuria eri ryhmissä. Selvin ero oli 4–5 kertaa viikossa kiertävissä, joita miehistä oli 16 % ja naisista 8 %.

TAULUKKO 14. Harjoitus- ja kilpailukierrokset edellisenä kesänä sukupuolen mukaan.

Kierrosmäärät	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %
En kertaakaan kesän aikana	2	3	2
Kerran kesän aikana	2	3	2
Noin 1–2 kertaa kuukaudessa	14	18	15
Noin kerran viikossa	18	21	19
Noin 2–3 kertaa viikossa	45	46	46
Noin 4–5 kertaa viikossa	16	8	14
Useammin kuin 5 kertaa viikossa	3	3	3
Yhteensä (%)	100	100	100
n	106	39	145

Sukupuolivertailu: Mannin–Whitneyn testi, p = .237

8.2.4 Kilpailujen määrä

Noin kolmannes vastaajista (32 %) ei ollut kilpaillut kertaakaan virallisessa golfkilpailussa edellisen kesän aikana (taulukko 15). 2–4 kertaa kesän aikana kilpailleita oli 26 %. 5–8 kertaa kilpailuihin osallistuneita oli 18 %, ja yli kahdeksan kertaa kilpailleita 17 % vastanneista.

Miehet olivat naisia aktiivisempia kilpailijoita. Naisista yli puolet (54 %) ei ollut kilpaillut kertaakaan edellisen kesän aikana.

TAULUKKO 15. Vastaajien kilpailemismäärä edellisen kesän aikana sukupuolen mukaan.

Kuinka usein kilpaili	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %
Ei kertaakaan	24	54	32
Kerran	5	13	7
2–4 kertaa	31	10	26
5–8 kertaa	19	15	18
Enemmän kuin 8 kertaa	21	8	17
Yhteensä (%)	100	100	100
n	105	39	144

Sukupuolivertailu: Mannin–Whitneyn testi, p = .001

8.2.5 Harjoitusalueiden käyttö

Rangea, harjoituskenttää tai lähipeliharjoitusaluetta käytettiin selvästi vähemmän kuin varsinaista kenttää. Yli puolet (61 %) vastaajista käytti harjoitusalueita vain noin kerran kahdessa viikossa tai harvemmin (taulukko 16). Noin kerran viikossa harjoitteli 23 % ja noin 2–4 kertaa viikossa 17 % vastaajista. Todella paljon harjoittelevia (viisi kertaa tai useammin viikossa) ei vastaajien joukossa ollut yhtään. 3 % vastaajista ei ollut käynyt harjoitusalueilla kertaakaan edellisen kesän aikana. Naiset ja miehet käyttivät harjoitusalueita yhtä paljon

TAULUKKO 16. Harjoittelu rangella/harjoituskentällä/lähipeliharjoitusalueella edellisen kesän aikana sukupuolen mukaan.

Harjoittelumäärä	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %
Ei kertaakaan	4	3	3
Kerran kuukaudessa tai harvemmin	28	33	30
Noin kerran kahdessa viikossa	28	26	28
Noin kerran viikossa	23	23	23
Noin 2–4 kertaa viikossa	17	15	17
Yhteensä (%)	100	100	100
n	106	39	145

Sukupuolivertailu: Mannin–Whitneyn testi, p = .775

8.2.6 Pelaaminen eri kentillä

Enemmän kuin kolmannes vastaajista (36 %) oli pelannut yli kuudella eri kentällä edellisen kesän aikana (taulukko 17). 4–6 kentällä oli pelannut 25 % ja 2-3 kentällä 24 % vastaajista. Vain yhdellä kentällä edellisen kesän aikana oli pelannut 12 % vastaajista. 3 % vastaajista ilmoitti, ettei ollut pelannut yhdelläkään kentällä edellisen kesän aikana. Miehet pelasivat naisia enemmän eri kentillä.

TAULUKKO 17. Edellisenä kesänä pelattujen kenttien määrä sukupuolen mukaan.

Monellako kentällä pelasi	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %
Ei yhdelläkään kentällä	3	5	3
Yhdellä kentällä	10	15	12
2–3 kentällä	19	39	24
4–6 kentällä	27	18	25
Yli kuudella kentällä	41	23	36
Yhteensä (%)	100	100	100
n	106	39	145

Sukupuolivertailu: Mannin–Whitneyn testi, p = .010

Vastausten perusteella golfarit olivat aika aktiivisia vierailemaan eri kentillä. Kysymyksen vastausvaihtoehtoja olisi voinut lisätä enemmän pelaavien puolelta, jotta pelaamisen eroja olisi saatu vielä selvemmin esiin.

8.2.7 Perhepiirin golfharrastus

Aviopuolison tai lasten golfharrastusta selvitettiin kysymällä harrastaako omassa perhepiirissä joku muu golfia (taulukko 18). Avo- tai aviopuoliso harrasti golfia yli puolessa (59 %) vastauksista. Avo- tai aviopuolison lisäksi myös lapsi harrasti golfia 26 %:ssa vastauksista. 15 %:llä vastaajista pelkästään lapsi harrasti golfia. Perheen ainoita golfin harrastajia oli 23 % vastaajista.

Naiset harrastivat selvästi harvemmin (5 %) golfia ainoina perheessä verrattuna miehiin (29 %). Puolison pelaaminen voisi näin ollen vaikuttaa naisilla miehiä

enemmän omaan golfharrastukseen. Tuloksista päätellen golf on kuitenkin aika usein perheen yhteistä liikuntaa, jota useimmiten harrastaa enemmän kuin yksi perheenjäsen.

TAULUKKO 18. Perhepiirin golfharrastus sukupuolen mukaan.

Harrastaako perhepiirissä joku muu golfia	Miehet %	Naiset %	Yhteensä %
Ei harrasta	29	5	23
Avo/aviopuoliso harrastaa	31	51	37
Lapsi harrastaa	19	3	15
Sekä puoliso että lapset harrastavat	21	41	26
Yhteensä (%)	100	100	100
n	106	39	145

Sukupuolivertailu: χ^2-testi, p = .000

8.2.8 Seuratoiminta

Golfin harrastajia pyydettiin mainitsemaan ovatko he jotenkin mukana seuratoiminnassa muutenkin kuin pelaamalla golfia. Seuratoiminnalla tarkoitettiin erilaisia seuran luottamustehtäviä, valmennuksellisia tehtäviä tms. Seuratoiminnassa jotenkin mukanaolevia oli 12 % vastaajista. Miehistä mukana oli 12 ja naisista kuusi vastaajaa.

8.3 Golfin harrastamisen motiivien voimakkuus

Golfin harrastajien motiivien mittaamiseen kehiteltiin mittari, johon otettiin mukaan 21 motiiviväittämää alkuperäisistä 54:stä väittämästä (ks. luku 7.5). Näistä muodostettiin seitsemän eri motiiviulottuvuutta. Motiiviväittämien mittaamisessa käytettiin viisiportaista Likertin asteikkoa. Motiiviulottuvuuksien voimakkuuksia mitattiin laskemalla kuhunkin ulottuvuuden selkeimmin latautuneiden osioiden (2-4 kpl) keskiarvot. Ulottuvuus voi näin ollen saada keskiarvon 1.00 (täysin eri mieltä motiivin tärkeydestä) ja 5.00 (täysin samaa mieltä motiivin tärkeydestä) välillä.

Motiivifaktorien voimakkuudet on esitetty taulukossa 19. Tärkeimmät golfin harrastajien motiivit olivat odotetusti virkistys (ka 4.41) ja luonto (ka 4.35). Myös sosiaalisuus (ka 3.94) sekä terveys ja kunto (ka 3.93) koettiin merkittäviksi motiiveiksi. Arvostus ja hyödyt (ka 2.12) motivoivat golfin harrastajia vähiten. Myöskään kilpailua (ka 2.45) ei koettu kovin motivoivaksi tekijäksi, vaikkakin sen osalta esiintyi eniten vaihtelua mielipiteissä (kh 1.09). Taitavuus oli viidenneksi tärkein motiivi keskiarvolla 2.73.

TAULUKKO 19. Golfin harrastajien motiivit ja niiden voimakkuudet.

Motiivit	n	ka[a]	kh	min	max
Virkistys	144	**4.41**	0.64	1.67	5.00
Luonto	145	**4.35**	0.64	1.33	5.00
Sosiaalisuus	144	**3.94**	0.70	1.75	5.00
Terveys ja kunto	144	**3.93**	0.79	1.33	5.00
Taitavuus	145	**2.73**	0.81	1.00	5.00
Kilpailu	145	**2.45**	1.09	1.00	5.00
Arvostus ja hyödyt	145	**2.12**	0.90	1.00	5.00

[a]min 1.00, max 5.00

Tulokset tukivat Telaman ym. (1985) toteamusta, jonka mukaan ihmiset kokevat saavansa liikuntaharrastuksesta virkistystä, rentoutusta ja voimakkaita elämyksiä luonnosta. Golfin harrastajatkin pyrkivät tulosten perusteella saamaan virkistystä elämään ja nauttimaan luonnosta. Golfin harrastaja liikkuu pelaamalla rakennetussa luonnonympäristössä, mikä voi vaikuttaa myös luontomotiivin voimakkuuteen. Myös sosiaalisuuden merkitys tuntuu korostuvan golfissa verrattuna moniin muihin liikuntamuotoihin.

NGF:n (1988, PGA of American 1990 mukaan) tutkimuksen tulokset tukivat suurilta osin tämän tutkimuksen tuloksia (virkistys tärkein, ulkoilu viidenneksi tärkein, ystävien pelaaminen toiseksi tärkein, kuntoilu neljänneksi tärkein golfin harrastamisen syy). Täytyy kuitenkin muistaa, että em. tutkimus toteutettiin avoimin kysymyksin ilman strukturoitua lomaketta.

Terveys ja kunto on aiemmissa PIEQ-mittaria käyttävissä tutkimuksissa (mm. Duda & Tappe 1988; Tappe & Duda 1988) koettu tärkeimmiksi liikkumisen motii-

veiksi. Myös Thomaksen ja Thomaksen (1998) tutkimuksessa terveys koettiin tärkeäksi golfin harrastamisen motiiviksi. Tässä tutkimuksessa terveys ja kunto oli neljänneksi tärkein motiivi. Golfin harrastamista ei ehkä kuitenkaan koeta kunnon tai terveyden kannalta merkittäväksi, jos sitä verrataan joihinkin rasittavampiin liikuntamuotoihin. Golfin positiiviset terveysvaikutukset on kuitenkin osoitettu tieteellisesti (mm. Parkkari ym. 2000, Magnuson 1999).

Kilpailu motivoi tutkimuksessa käytetyistä motiiviluokista toiseksi vähiten. Samansuuntaisia tuloksia saivat myös Duda ja Tappe (1988) sekä Tappe ja Duda (1988). Arvostus ja hyödyt ei myöskään ollut keskeinen golfin harrastuksen motiivi, vaikka eräänlaisen status- tai liikehyötyulottuvuuden onkin usein oletettu liittyvän golfin harrastamiseen.

8.4 Taustatekijöiden ja golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden vaikutukset golfin harrastamisen motiiveihin

Tässä luvussa tarkastellaan golfin harrastajien yleisten taustatekijöiden ja golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden vaikutuksia golfin harrastamisen motiiveihin. Käsitellyt tulokset ovat tilastollisesti merkitseviä vähintään viiden prosentin ($p \leq .05$) merkitsevyystasolla ellei toisin mainita. Kuitenkin myös joitakin suuntaa antavia ($p \leq .10$) tuloksia esitellään.

8.4.1 Virkistysmotiivi

Virkistysmotiivi yleisten taustatekijöiden mukaan (taulukko 20). Sukupuolella, iällä, asumisella yksin tai puolison kanssa, koulutuksella, ammatilla tai muun liikunnan harrastamisen useudella ei ollut vaikutusta virkistysmotiivin voimakkuuteen.

TAULUKKO 20. Virkistysmotiivi yleisten taustatekijöiden mukaan.

Yleinen taustatekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo	
					t-testi	ANOVA
Sukupuoli	mies	105	4.37	.68	.315	
	nainen	39	4.50	.52		
Ikä	R_1 alle 45 vuotta	32	4.32	.55		.590
	R_2 45-59 vuotta	72	4.46	.66		
	R_3 60 vuotta tai vanhempi	40	4.38	.69		
Asuuko yksin vai puolison kanssa	asuu yksin	17	4.45	.50	.767	
	asuu puolison kanssa	127	4.40	.66		
Koulutus	yliopisto	58	4.39	.64	.732	
	muu koulutus	86	4.42	.64		
Ammatti	ylempi toimihenkilö tai yrittäjä	90	4.46	.54	.109	
	työntekijä tai alempi toimihenkilö	21	4.24	.71		
Kuinka usein harrastaa muuta liikuntaa kuin golfia	R_1 kerran viikossa tai ei lainkaan	24	4.28	.63		.290
	R_2 1-2 kertaa viikossa	82	4.38	.67		
	R_3 3 kertaa viikossa tai useammin	37	4.53	.56		

[a]min 1.00, max 5.00

Virkistysmotiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan (taulukko 21). Edellisenä kesänä kierrettyjen harjoitus- tai kilpailukierrosten määrällä oli yhteys virkistysmotiivin voimakkuuteen. 2–3 kertaa viikossa kiertävien virkistysmotiivin voimakkuus (ka 4.51) oli kerran viikossa tai harvemmin kiertäviä (ka 4.23) suurempi. 2–3 kertaa viikossa ja neljä kertaa viikossa kiertävien (ka 4.53) välillä ei ollut kuitenkaan eroja virkistysmotiivin suhteen.

Edellisen kesän kilpailemismäärällä oli suuntaa antava ($p \leq .10$) yhteys virkistysmotiivin voimakkuuteen. Osaryhmien monivertailu osoitti, että viisi kertaa tai useammin kilpailleiden (ka 4.53) virkistysmotiivi oli melkein merkitsevästi ($p \leq .05$) ei kertaakaan kilpailleita (ka 4.25) voimakkaampi.

Gofharrastuksen kestolla, tasoituksella, harjoitusalueiden käytöllä edellisenä kesänä, edellisenä kesänä pelattujen kenttien määrällä, puolison golfharrastuksella tai seuratoiminnassa mukana ololla ei ollut vaikutusta virkistysmotiivin voimakkuuteen.

TAULUKKO 21. Virkistysmotiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan.

Golfin harrastamiseen liittyvä tekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo t-testi	p-arvo ANOVA
Kuinka kauan harrastanut golfia	R_1 alle 5 vuotta	33	4.42	.67		.672
	R_2 5-11 vuotta	76	4.36	.70		
	R_3 12 vuotta tai kauemmin	34	4.48	.48		
Tasoitus	R_1 54-32.0	35	4.22	.77		.135
	R_2 31.9-14.0	81	4.47	.61		
	R_3 pienempi kuin 14.0	28	4.48	.52		
Harjoitus- tai kilpailukierrokset edellisenä kesänä	R_1 kerran viikossa tai harvemmin	55	4.23	.71		**.032** ($R_1 < R_2$)[c]
	R_2 2-3 kertaa viikossa	65	4.51	.61		
	R_3 4 kertaa viikossa tai useammin	24	4.53	.52		
Kilpailemis-määrä edellisenä kesänä	R_1 ei kertaakaan	46	4.25	.72		.083 ($R_1 < R_3$)[c]
	R_2 1-4 kertaa	46	4.43	.67		
	R_3 5 kertaa tai useammin	51	4.53	.50		
Harjoitusalueiden käyttö edellisenä kesänä	R_1 kerran kuukaudessa tai ei lainkaan	48	4.26	.78		.141
	R_2 1-2 kertaa kahdessa viikossa	72	4.46	.59		
	R_3 2-4 kertaa viikossa	24	4.54	.44		
Kuinka monella kentällä pelasi edellisenä kesänä	R_1 yhdellä kentällä	17	4.20	.78		.167[b]
	R_2 2-6 kentällä	70	4.50	.53		
	R_3 yli kuudella kentällä	52	4.40	.66		
Puolison golfharrastus	puoliso harrastaa golfia	91	4.41	.63	.945	
	puoliso ei harrasta golfia	53	4.40	.66		
Seuratoiminta	mukana seuratoiminnassa	18	4.61	.38	.150[b]	
	ei mukana seuratoiminnassa	126	4.38	.67		

[a]min 1.00, max 5.00

[b]ryhmien varianssit erisuuret (Levene, $p \leq .05$)

[c]monivertailu (LSD, $p \leq .05$)

Kokonaisuutena virkistysmotiivi ei erotellut vastaajia juurikaan yleisten taustatekijöiden tai golfin harrastukseen liittyvien tekijöiden suhteen. Voidaan ehkä puhua eräänlaisesta golfin harrastajia taustasta riippumatta yhdistävästä motiivista.

8.4.2 Luontomotiivi

Luontomotiivi yleisten taustatekijöiden mukaan (taulukko 22). Naisten luontomotiivi (ka 4.57) oli voimakkaampi kuin miesten (ka 4.27).

Muun liikunnan harrastamisen useudella oli yhteyttä luontomotiivin voimakkuuteen. Monivertailun mukaan ero ilmeni kolme kertaa viikossa tai useammin muuta liikuntaa harrastavien (ka 4.59) ja 1–2 kertaa viikossa liikuntaa harrastavien (ka 4.25) välillä. Kerran viikossa tai ei lainkaan (ka 4.32) ja 1–2 kertaa viikossa muuta liikuntaa harrastavien välinen ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä.

Luontomotiivin voimakkuudessa ei todettu eroja iän, yksin tai puolison kanssa asumisen, koulutuksen tai ammatin mukaan.

TAULUKKO 22. Luontomotiivi yleisten taustatekijöiden mukaan.

Yleinen taustatekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo	
					t-testi	ANOVA
Sukupuoli	mies	106	4.27	.70	**.001**[b]	
	nainen	39	4.57	.37		
Ikä	R_1 alle 45 vuotta	32	4.17	.57		.216
	R_2 45-59 vuotta	73	4.41	.64		
	R_3 60 vuotta tai vanhempi	40	4.39	.68		
Asuuko yksin vai puolison kanssa	asuu yksin	17	4.24	.50	.426	
	asuu puolison kanssa	128	4.37	.66		
Koulutus	yliopisto	58	4.32	.60	.647	
	muu koulutus	87	4.37	.67		
Ammatti	ylempi toimihenkilö tai yrittäjä	91	4.37	.55	.992	
	työntekijä tai alempi toimihenkilö	21	4.37	.53		
Kuinka usein harrastaa muuta liikuntaa kuin golfia	R_1 kerran viikossa tai ei lainkaan	25	4.32	.52		**.030**[b] ($R_1 < R_3$)[c]
	R_2 1-2 kertaa viikossa	82	4.25	.73		
	R_3 3 kertaa viikossa tai useammin	37	4.59	.43		

[a]min 1.00, max 5.00

[b]ryhmien varianssit erisuuret (Levene, $p \leq .05$)

[c]monivertailu (LSD, $p \leq .05$)

Luontomotiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan (taulukko 23). Osaryhmien vertailu osoitti, että 2–6 kentällä pelanneilla oli yli kuudella kentällä pelanneita voimakkaampi luontomotiivi. Kokonaisuutena pelattujen kenttien määrällä ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä luontomotiivin voimakkuuteen.

Tasoituksen, edellisen kesän harjoitus- tai kilpailukierrosten määrän, edellisen kesän kilpailemismäärän, edellisen kesän harjoitusalueiden käytön määrän, puolison golfharrastuksen tai seuratoiminnassa mukana olon suhteen ei ollut eroja luontomotiivin voimakkuudessa.

TAULUKKO 23. Luontomotiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan.

Golfin harrastamiseen liittyvä tekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo t-testi	p-arvo ANOVA
Kuinka kauan harrastanut golfia	R_1 alle 5 vuotta	34	4.38	.53		.414
	R_2 5-11 vuotta	76	4.28	.74		
	R_3 12 vuotta tai kauemmin	34	4.46	.49		
Tasoitus	R_1 54-32.0	35	4.35	.74		.626
	R_2 31.9-14.0	82	4.39	.58		
	R_3 pienempi kuin 14.0	28	4.25	.69		
Harjoitus- tai kilpailukierrokset edellisenä kesänä	R_1 kerran viikossa tai harvemmin	55	4.31	.68		.803
	R_2 2-3 kertaa viikossa	66	4.37	.65		
	R_3 4 kertaa viikossa tai useammin	24	4.40	.51		
Kilpailemis-määrä edellisenä kesänä	R_1 ei kertaakaan	46	4.39	.71		.864
	R_2 1-4 kertaa	47	4.35	.65		
	R_3 5 kertaa tai useammin	51	4.32	.57		
Harjoitusalueiden käyttö edellisenä kesänä	R_1 kerran kuukaudessa tai ei lainkaan	48	4.37	.69		.765
	R_2 1-2 kertaa kahdessa viikossa	73	4.37	.63		
	R_3 2-4 kertaa viikossa	24	4.26	.56		
Kuinka monella kentällä pelasi edellisenä kesänä	R_1 yhdellä kentällä	17	4.39	.40		.136 ($R_2 > R_3$)[b]
	R_2 2-6 kentällä	71	4.46	.59		
	R_3 yli kuudella kentällä	52	4.24	.64		
Puolison golfharrastus	puoliso harrastaa golfia	91	4.42	.59	.089	
	puoliso ei harrasta golfia	54	4.23	.70		
Seuratoiminta	mukana seuratoiminnassa	18	4.48	.37	.359	
	ei mukana seuratoiminnassa	127	4.33	.67		

[a]min 1.00, max 5.00

[b]monivertailu (LSD, $p \leq .05$)

8.4.3 Sosiaalisuusmotiivi

Sosiaalisuusmotiivi yleisten taustatekijöiden mukaan (taulukko 24). Yksin asuvilla (ka 4.29) oli puolison kanssa asuviin (ka 3.89) verrattuna voimakkaampi sosiaalisuusmotiivi. Hastingsin ym. (1995) tulos, jonka mukaan naimattomien masters-uimareiden sosiaalisuusmotiivi oli naimisissa olevia voimakkaampi, sai näin ollen vahvistusta myös golfin osalta.

Sukupuoli, ikä, koulutus, ammatti tai muun liikunnan harrastamisen useus eivät vaikuttaneet luontomotiivin voimakkuuteen.

TAULUKKO 24. Sosiaalisuusmotiivi yleisten taustatekijöiden mukaan.

Yleinen taustatekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo	
					t-testi	ANOVA
Sukupuoli	mies	106	3.92	.69	.613	
	nainen	38	3.99	.73		
Ikä	R_1 alle 45 vuotta	32	3.84	.68		.620
	R_2 45-59 vuotta	72	3.95	.71		
	R_3 60 vuotta tai vanhempi	40	3.99	.70		
Asuuko yksin vai puolison kanssa	asuu yksin	17	4.29	.44	**.024**	
	asuu puolison kanssa	127	3.89	.71		
Koulutus	yliopisto	57	3.87	.61	.338	
	muu koulutus	87	3.98	.75		
Ammatti	ylempi toimihenkilö tai yrittäjä	90	3.92	.64	.295	
	työntekijä tai alempi toimihenkilö	21	4.08	.64		
Kuinka usein harrastaa muuta liikuntaa kuin golfia	R_1 kerran viikossa tai ei lainkaan	25	4.07	.63		.458
	R_2 1-2 kertaa viikossa	81	3.88	.71		
	R_3 3 kertaa viikossa tai useammin	37	3.97	.71		

[a]min 1.00, max 5.00

Sosiaalisuusmotiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan (taulukko 25). 12 vuotta tai kauemmin golfia harrastaneilla (ka 4.12) oli merkitsevästi voimakkaampi sosiaalisuusmotiivi kuin alle viisi vuotta golfia harrastaneilla (ka 3.73). Kun myös 5–12 vuotta golfia harrastaneet (ka 3.94) olivat mukana analyysissä, golfin harrastamisen keston yhteys sosiaalisuusmotiiviin oli kuitenkin vain suuntaa antava ($p \leq .10$).

Tasoituksella 31.9 - 14.0 pelaavien sosiaalisuusmotiivi (ka 4.08) oli voimakkaampi kuin tasoituksella 54 - 32.0 pelaavien (ka 3.59). Tasoituksen yhteys sosiaalisuusmotiiviin oli kuitenkin jossain määrin käyräviivainen, koska alle 14:n tasoituksella pelaavien sosiaalisuusmotiivin keskiarvo oli 3.95. Taidoiltaan keskitason golfin harrastajat voivat kokea sosiaalisuuden hiekkoja tai taitavia pelaajia tärkeämpänä. Taidoiltaan heikoilla ei ehkä ole muita laajempaa ystäväpiiriä golfin parissa. Toisaalta taidoiltaan paremmat voivat pitää esimerkiksi taitojen kehittämiseen tai kilpailuun liittyviä asioita sosiaalisuutta tärkeämpänä.

2–3 kertaa viikossa harjoitus- tai kilpailukierroksen golfkentällä kiertäneiden sosiaalisuusmotiivi (ka 4.04) oli voimakkaampi kuin kerran viikossa tai harvemmin kiertäneiden (ka 3.74). Neljä kertaa viikossa tai useammin kiertävien (ka 4.10) sosi-

aalisuusmotiivin voimakkuudella ei sen sijaan ollut eroa 2–3 kertaa viikossa kiertäviin verrattuna.

Ei kertaakaan kilpailleiden sosiaalisuusmotiivin keskiarvo oli 3.74, 1-4 kertaa kilpailleiden 3.86 ja viisi kertaa tai useammin kilpailleiden 4.18. Kilpailemismäärällä oli näin ollen suoraviivainen yhteys sosiaalisuusmotiivin voimakkuuteen.

Niillä, joiden puoliso harrasti golfia sosiaalisuusmotiivin keskiarvo oli 3.86, ja niillä, joiden puoliso ei harrastanut golfia keskiarvo oli 4.07. Ero oli tilastollisesti suuntaa antava ($p \leq .10$). Näin ollen puolison golfharrastus voisi vähentää sosiaalisuusmotiivin merkitystä. Toisaalta sosiaalisuusmotiivin osiot painottivat yhdessäoloa ystävien kanssa, eikä esimerkiksi perheen kanssa. Jos myös yhdessäolo perheen kanssa olisi ollut osana sosiaalisuusmotiivia, olisi puolison golfharrastuksen vaikutus voinut olla erilainen.

Harjoitusalueiden käyttö, edellisenä kesänä pelattujen kenttien määrä tai seuratoiminnassa mukana olo eivät vaikuttanet sosiaalisuusmotiivin voimakkuuteen.

TAULUKKO 25. Sosiaalisuusmotiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan.

Golfin harrastamiseen liittyvä tekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo t-testi	p-arvo ANOVA
Kuinka kauan harrastanut golfia	R_1 alle 5 vuotta	33	3.73	.76		.080 ($R_1 < R_3$)[c]
	R_2 5-11 vuotta	76	3.94	.69		
	R_3 12 vuotta tai kauemmin	34	4.12	.64		
Tasoitus	R_1 54-32.0	34	3.59	.84		**.002**[b] ($R_1 < R_2$)[c]
	R_2 31.9-14.0	82	4.08	.60		
	R_3 pienempi kuin 14.0	28	3.95	.65		
Harjoitus- tai kilpailukierrokset edellisenä kesänä	R_1 kerran viikossa tai harvemmin	55	3.74	.70		**.029** ($R_1 < R_2$)[c]
	R_2 2-3 kertaa viikossa	66	4.04	.72		
	R_3 4 kertaa viikossa tai useammin	24	4.10	.52		
Kilpailemis-määrä edellisenä kesänä	R_1 ei kertaakaan	45	3.74	.77		**.006** ($R_1 < R_3$)[c]
	R_2 1-4 kertaa	47	3.86	.63		
	R_3 5 kertaa tai useammin	51	4.18	.63		
Harjoitusalueiden käyttö edellisenä kesänä	R_1 kerran kuukaudessa tai ei lainkaan	47	3.89	.78		.869
	R_2 1-2 kertaa kahdessa viikossa	73	3.96	.59		
	R_3 2-4 kertaa viikossa	24	3.95	.84		
Kuinka monella kentällä pelasi edellisenä kesänä	R_1 yhdellä kentällä	16	3.81	.73		.490
	R_2 2-6 kentällä	71	3.98	.63		
	R_3 yli kuudella kentällä	52	4.04	.69		
Puolison golfharrastus	puoliso harrastaa golfia	90	3.86	.74	.069	
	puoliso ei harrasta golfia	54	4.07	.60		
Seuratoiminta	mukana seuratoiminnassa	18	3.90	.80	.822	
	ei mukana seuratoiminnassa	126	3.94	.68		

[a]min 1.00, max 5.00

[b]ryhmien varianssit erisuuret (Levene, $p \leq .05$)

[c]monivertailu (LSD, $p \leq .05$)

8.4.4 Terveys ja kunto –motiivi

Terveys ja kunto -motiivi yleisten taustatekijöiden mukaan (taulukko 26). Sukupuolen vaikutus terveys ja kunto -motiiviin oli suuntaa antava ($p \leq .10$). Naisten terveys ja kunto –motiivin keskiarvo (4.11) oli hieman voimakkaampi kuin miesten (ka 3.78).

Puolison kanssa asuvien terveys ja kunto -motiivi (ka 3.98) oli suuntaa antavasti ($p \leq .10$) voimakkaampi kuin yksin asuvien (ka 3.61). Sosiaalisuusmotiivilla sekä terveys ja kunto -motiivilla oli yhteyttä tässä suhteessa.

Yliopistokoulutettujen terveys ja kunto -motiivin voimakkuus (ka 3.78) oli heikompi kuin muulla tavoin koulutettujen (ka 4.04). Akateemisella koulutuksella oli siis terveys ja kunto -motiivia vähentävä vaikutus.

Muun liikunnan harrastamisen useudella oli vaikutusta terveys ja kunto -motiiviin. Muuta liikuntaa kolme kertaa viikossa tai useammin harrastavien terveys ja kunto -motiivi (ka 4.23) oli voimakkaampi kuin 1–2 kertaa viikossa liikuntaa harrastavien (ka 3.81). Kerran viikossa tai ei lainkaan (ka 3.95) ja 1–2 kertaa viikossa (ka 3.81) muuta liikuntaa harrastavien välillä ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevää eroa.

Ammatti ei vaikuttanut terveys ja kunto -motiivin voimakkuuteen.

TAULUKKO 26. Terveys ja kunto -motiivi yleisten taustatekijöiden mukaan.

Yleinen taustatekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo	
					t-testi	ANOVA
Sukupuoli	mies	106	3.87	.81		.100
	nainen	39	4.11	.71		
Ikä	R_1 alle 45 vuotta	32	3.71	.79		.184
	R_2 45-59 vuotta	72	3.98	.77		
	R_3 60 vuotta tai vanhempi	40	4.03	.81		
Asuuko yksin vai puolison kanssa	asuu yksin	17	3.61	.84		.071
	asuu puolison kanssa	127	3.98	.78		
Koulutus	yliopisto	58	3.78	.82		**.050**
	muu koulutus	86	4.04	.76		
Ammatti	ylempi toimihenkilö tai yrittäjä	90	3.91	.76		.597
	työntekijä tai alempi toimihenkilö	21	3.81	.77		
Kuinka usein harrastaa muuta liikuntaa kuin golfia	R_1 kerran viikossa tai ei lainkaan	25	3.95	.87		**.022** ($R_2 < R_3$)[b]
	R_2 1-2 kertaa viikossa	81	3.81	.76		
	R_3 3 kertaa viikossa tai useammin	37	4.23	.72		

[a]min 1.00, max 5.00

[b]monivertailu (LSD, $p \leq .05$)

Terveys ja kunto -motiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan (taulukko 27). Mitä enemmän kiersi harjoitus- tai kilpailukierroksia edellisenä kesänä sitä voimakkaampi terveys ja kunto -motiivi oli. Ryhmien monivertailu osoitti, että 2–3 kertaa viikossa kiertävien (ka 4.05) ja kerran viikossa tai harvemmin kiertävien (ka 3.67) välillä oli eroa.

Ei kertaakaan (ka 3.79), 1–4 kertaa (ka 3.86) ja 5 kertaa tai useammin (ka 4.13) edellisenä kesänä kilpailleiden tendenssi terveys ja kunto -motiivin suhteen oli tilastollisesti suuntaa antava ($p \leq .10$).

Golfharrastuksen kesto, tasoitus, harjoitusalueiden käyttömäärä, pelattujen kenttien määrä tai seuratoiminnassa mukana olo eivät vaikuttaneet terveys ja kunto -motiivin voimakkuuteen.

TAULUKKO 27. Terveys ja kunto -motiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan.

Golfin harrastamiseen liittyvä tekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo t-testi	p-arvo ANOVA
Kuinka kauan harrastanut golfia	R_1 alle 5 vuotta	34	3.88	.79		.757
	R_2 5-11 vuotta	75	3.92	.82		
	R_3 12 vuotta tai kauemmin	34	4.02	.75		
Tasoitus	R_1 54-32.0	35	3.77	.91		.384
	R_2 31.9-14.0	82	3.98	.75		
	R_3 pienempi kuin 14.0	27	3.99	.75		
Harjoitus- tai kilpailukierrokset edellisenä kesänä	R_1 kerran viikossa tai harvemmin	55	3.67	.84		**.005** ($R_1 < R_2$)[c]
	R_2 2-3 kertaa viikossa	65	4.05	.74		
	R_3 4 kertaa viikossa tai useammin	24	4.22	.64		
Kilpailemis-määrä edellisenä kesänä	R_1 ei kertaakaan	46	3.79	.90		.093 ($R_1 < R_3$)[c]
	R_2 1-4 kertaa	47	3.86	.74		
	R_3 5 kertaa tai useammin	50	4.13	.70		
Harjoitusalueiden käyttö edellisenä kesänä	R_1 kerran kuukaudessa tai ei lainkaan	48	3.74	.94		.111[b]
	R_2 1-2 kertaa kahdessa viikossa	72	4.00	.68		
	R_3 2-4 kertaa viikossa	24	4.10	.73		
Kuinka monella kentällä pelasi edellisenä kesänä	R_1 yhdellä kentällä	17	4.04	.64		.599
	R_2 2-6 kentällä	71	4.00	.80		
	R_3 yli kuudella kentällä	51	3.88	.77		
Puolison golfharrastus	puoliso harrastaa golfia	91	4.01	.76	.104	
	puoliso ei harrasta golfia	53	3.79	.84		
Seuratoiminta	mukana seuratoiminnassa	18	4.07	.77	.420	
	ei mukana seuratoiminnassa	126	3.91	.79		

[a]min 1.00, max 5.00

[b]ryhmien varianssit erisuuret (Levene, $p \leq .05$)

[c]monivertailu (LSD, $p \leq .05$)

8.4.5 Taitavuusmotiivi

Taitavuusmotiivi yleisten taustatekijöiden mukaan (taulukko 28). Sukupuolella, iällä, yksin tai puolison kanssa asumisella, koulutuksella, ammatilla tai muun liikunnan harrastamisen useudella ei ollut vaikutusta taitavuusmotiivin voimakkuuteen.

TAULUKKO 28. Taitavuusmotiivi yleisten taustatekijöiden mukaan.

Yleinen taustatekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo	
					t-testi	ANOVA
Sukupuoli	mies	106	2.72	.78	.818	
	nainen	39	2.76	.91		
Ikä	R_1 alle 45 vuotta	32	2.89	.85		.348
	R_2 45-59 vuotta	73	2.64	.78		
	R_3 60 vuotta tai vanhempi	40	2.76	.84		
Asuuko yksin vai puolison kanssa	asuu yksin	17	2.82	.75	.602	
	asuu puolison kanssa	128	2.71	.82		
Koulutus	yliopisto	58	2.71	.78	.868	
	muu koulutus	87	2.74	.84		
Ammatti	ylempi toimihenkilö tai yrittäjä	91	2.70	.79	.530	
	työntekijä tai alempi toimihenkilö	21	2.83	.86		
Kuinka usein harrastaa muuta liikuntaa kuin golfia	R_1 kerran viikossa tai ei lainkaan	25	2.56	.70		.502
	R_2 1-2 kertaa viikossa	82	2.77	.83		
	R_3 3 kertaa viikossa tai useammin	37	2.77	.84		

[a]min 1.00, max 5.00

Taitavuusmotiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan (taulukko 29). Tasoituksella oli vaikutusta taitavuusmotiivin voimakkuuteen. Mitä pienempi tasoitus harrastajalla oli sitä voimakkaampi oli myös taitavuusmotiivi. Etenkin tasoituksella 54 - 32.0 (ka 2.26) ja tasoituksella 31.9 - 14.0 (ka 2.83) pelaavien välillä oli eroa. Tulos oli helposti ymmärrettävissä: taitava pelaaja kokee taitavuuden taidoiltaan heikompiin verrattuna voimakkaampana motiivina.

Kerran viikossa tai harvemmin harjoitus- tai kilpailukierroksen kiertäneillä (ka 2.53) oli 4 kertaa viikossa tai useammin kiertäviä (ka 2.93) heikompi taitavuusmotiivi. Kokonaisuutena harjoitus- tai kilpailukierrosten määrän yhteys taitavuusmotiivin voimakkuuteen oli tilastollisesti suuntaa antava ($p \leq .10$).

Kilpailemattomuus vaikutti vähentävästi taitavuusmotiivin voimakkuuteen. Ei kertaakaan kilpailleiden taitavuusmotiivin keskiarvo oli 2.34, 1–4 kertaa kilpailleiden 2.89 ja 5 kertaa tai useammin kilpailleiden 2.93. Näin ollen kilpailevien taitavuusmotiiviin ei vaikuttanut enää kilpailujen määrä.

Kerran kuukaudessa tai ei lainkaan harjoitusalueita käyttäneillä (ka 2.43) oli 1–2 kertaa kahdessa viikossa harjoittelevia (ka 2.80) ja 2–4 kertaa viikossa harjoittelevia (ka 3.08) heikompi taitavuusmotiivi.

Seuratoiminnassa mukana ololla oli suuntaa antava ($p \leq .10$) nostava vaikutus (ka 3.03 vs. 2.68) taitavuusmotiivin voimakkuuteen. Seuratoimintaan voi näin ollen valikoitua golfin taidollisesta puolesta kiinnostuneita harrastajia.

Golfharrastuksen kestolla, pelattujen kenttien määrällä tai puolison golfharrastuksella ei ollut vaikutusta taitavuusmotiivin voimakkuuteen.

TAULUKKO 29. Taitavuusmotiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan.

Golfin harrastamiseen liittyvä tekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo t-testi	p-arvo ANOVA
Kuinka kauan harrastanut golfia	R_1 alle 5 vuotta	34	2.53	.77		.090 ($R_1 < R_3$)[c]
	R_2 5-11 vuotta	76	2.72	.84		
	R_3 12 vuotta tai kauemmin	34	2.96	.76		
Tasoitus	R_1 54-32.0	35	2.26	.65		**.000** ($R_1 < R_2$)[c]
	R_2 31.9-14.0	82	2.83	.82		
	R_3 pienempi kuin 14.0	28	3.06	.77		
Harjoitus- tai kilpailukierrokset edellisenä kesänä	R_1 kerran viikossa tai harvemmin	55	2.53	.76		.059 ($R_1 < R_3$)[c]
	R_2 2-3 kertaa viikossa	66	2.80	.88		
	R_3 4 kertaa viikossa tai useammin	24	2.93	.66		
Kilpailemis-määrä edellisenä kesänä	R_1 ei kertaakaan	46	2.34	.70		**.000** ($R_1 < R_2$)[c]
	R_2 1-4 kertaa	47	2.89	.85		
	R_3 5 kertaa tai useammin	51	2.93	.77		
Harjoitusalueiden käyttö edellisenä kesänä	R_1 kerran kuukaudessa tai ei lainkaan	48	2.43	.61		**.003**[b] ($R_1 < R_2$)[c]
	R_2 1-2 kertaa kahdessa viikossa	73	2.80	.87		
	R_3 2-4 kertaa viikossa	24	3.08	.82		
Kuinka monella kentällä pelasi edellisenä kesänä	R_1 yhdellä kentällä	17	2.55	.62		.496
	R_2 2-6 kentällä	71	2.78	.77		
	R_3 yli kuudella kentällä	52	2.81	.88		
Puolison golfharrastus	puoliso harrastaa golfia	91	2.69	.81	.470	
	puoliso ei harrasta golfia	54	2.79	.83		
Seuratoiminta	mukana seuratoiminnassa	18	3.03	.88	.083	
	ei mukana seuratoiminnassa	127	2.68	.80		

[a]min 1.00, max 5.00

[b]ryhmien varianssit erisuuret (Levene, $p \leq .05$)

[c]monivertailu (LSD, $p \leq .05$)

8.4.6 Kilpailumotiivi

Kilpailumotiivi yleisten taustatekijöiden mukaan (taulukko 30). Miehet (ka 2.65) kokivat kilpailun selvästi naisia (ka 1.92) tärkeämpänä golfin harrastamisen motiivina. Tulos oli samansuuntainen kuin monissa aiemmissa liikunnan harrastusmotivaatiotutkimuksissa.

Yksin asuvilla (ka 3.10) oli puolison kanssa asuviin (ka 2.37) verrattuna voimakkaampi kilpailumotiivi. Kilpaileminen voi olla yksin asuvalle puolison kanssa

asuvaan verrattuna merkittävämpi tapa kokea pätevyyttä, jota puolison kanssa asuva voi puolestaan kokea enemmän esimerkiksi perheen parissa.

Yliopistokoulutetuilla (ka 2.23) oli muuten koulutettuja (ka 2.60) heikompi kilpailumotiivi. Korkea koulutus voi tarjota mahdollisuuksia kokea pätevyyttä enemmän muilla elämänalueilla, kuten työssä. Huomioitavaa oli kuitenkin, ettei vastaavasti ylempänä toimihenkilönä tai yrittäjänä työskentelevä kokenut kilpailua alempia toimihenkilöitä tai työntekijöitä tärkeämpänä.

Ammatin lisäksi myöskään muun liikunnan harrastamisen useudella ei ollut vaikutusta kilpailumotiivin voimakkuuteen.

TAULUKKO 30. Kilpailumotiivi yleisten taustatekijöiden mukaan.

Yleinen taustatekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo	
					t-testi	ANOVA
Sukupuoli	mies	106	2.65	1.04	**.000**	
	nainen	39	1.92	1.04		
Ikä	R_1 alle 45 vuotta	32	2.75	1.00		.202
	R_2 45-59 vuotta	73	2.40	1.05		
	R_3 60 vuotta tai vanhempi	40	2.32	1.20		
Asuuko yksin vai puolison kanssa	asuu yksin	17	3.10	1.15	**.009**	
	asuu puolison kanssa	128	2.37	1.05		
Koulutus	yliopisto	58	2.23	.97	**.043**	
	muu koulutus	87	2.60	1.14		
Ammatti	ylempi toimihenkilö tai yrittäjä	91	2.47	1.04	.400	
	työntekijä tai alempi toimihenkilö	21	2.68	1.09		
Kuinka usein harrastaa muuta liikuntaa kuin golfia	R_1 kerran viikossa tai ei lainkaan	25	2.53	1.07		.770
	R_2 1-2 kertaa viikossa	82	2.46	1.07		
	R_3 3 kertaa viikossa tai useammin	37	2.34	1.18		

[a]min 1.00, max 5.00

Kilpailumotiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden suhteen (taulukko 31). Tasoituksen suuruus oli negatiivisesti lineaarisessa yhteydessä kilpailumotiivin voimakkuuteen. Eroja oli jokaisen osaryhmän välillä. Mitä taitavampi pelaaja oli sitä tärkeämpänä hän koki myös kilpailun golfharrastustaan motivoivana tekijänä.

Harjoitus- ja kilpailukierrosten määrällä edellisenä kesänä oli positiivinen yhteys kilpailumotiivin voimakkuuteen. 2–3 kertaa viikossa kiertäneiden (ka 2.59) ja kerran viikossa tai harvemmin kiertäneiden (ka 2.13) välillä oli tämän suhteen selvä ero.

Ei kertaakaan kilpailleet (ka 1.62) motivoituivat selvästi vähemmän kilpailemisesta kuin 1–4 kertaa kilpailleet (ka 2.38). Viisi kertaa tai useammin kilpailleilla (ka 3.00) kilpailumotiivi oli edelleen voimakkaampi. Erot olivat varsin selviä.

Harjoitusalueiden käyttömäärällä oli kilpailemisaktiivisuuden tapaan varsin lineaarinen yhteys kilpailumotiivin voimakkuuteen. Kaikkien osaryhmien välillä oli eroa.

Kilpailumotiivin voimakkuus tuntui riippuvan myös siitä, kuinka monella kentällä oli pelannut edellisen kesän aikana. Useilla kentillä pelanneet kokivat ilmeisesti kilpailun tärkeämpänä osana golfin harrastamistaan verrattuna yhdellä tai muutamalla kentällä pelanneisiin.

Niillä golfin harrastajilla, joiden puoliso harrasti golfia oli voimakkaampi kilpailumotiivi verrattuna niihin, joiden puoliso ei harrastanut golfia.

Seuratoiminnassa jollain tavoin mukana olleet kokivat kilpailun tärkeämmäksi kuin ne, jotka eivät olleet mukana seuran toiminnassa. Seuratoiminnassa mukana olevat ovat ehkä keskimäärin kokeneita ja taitavia golfin harrastajia, joilla kilpailu on vähän aikaa harrastaneisiin ja taidoiltaan heikkoihin verrattuna tärkeämpi osa harrastusta.

TAULUKKO 31. Kilpailumotiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan.

Golfin harrastamiseen liittyvä muuttuja		n	ka[a]	kh	p-arvo t-testi	p-arvo ANOVA
Kuinka kauan harrastanut golfia	R_1 alle 5 vuotta	34	1.95	.87		**.009** ($R_1 < R_2$)[c]
	R_2 5-11 vuotta	76	2.59	1.13		
	R_3 12 vuotta tai kauemmin	34	2.63	1.06		
Tasoitus	R_1 54-32.0	35	1.68	.74		**.000** ($R_1 < R_2 < R_3$)[c]
	R_2 31.9-14.0	82	2.47	.99		
	R_3 pienempi kuin 14.0	28	3.38	1.00		
Harjoitus- tai kilpailukierrokset edellisenä kesänä	R_1 kerran viikossa tai harvemmin	55	2.13	.88		**.012**[b] ($R_1 < R_2$)[c]
	R_2 2-3 kertaa viikossa	66	2.59	1.20		
	R_3 4 kertaa viikossa tai useammin	24	2.82	1.02		
Kilpailemis-määrä edellisenä kesänä	R_1 ei kertaakaan	46	1.62	.69		**.000** ($R_1 < R_2 < R_3$)[c]
	R_2 1-4 kertaa	47	2.38	.84		
	R_3 5 kertaa tai useammin	51	3.29	.97		
Harjoitusalueiden käyttö edellisenä kesänä	R_1 kerran kuukaudessa tai ei lainkaan	48	2.10	.96		**.003**[b] ($R_1 < R_2 < R_3$)[c]
	R_2 1-2 kertaa kahdessa viikossa	73	2.50	1.00		
	R_3 2-4 kertaa viikossa	24	3.00	1.34		
Kuinka monella kentällä pelasi edellisenä kesänä	R_1 yhdellä kentällä	17	1.76	.64		**.000**[b] ($R_1 < R_2 < R_3$)[c]
	R_2 2-6 kentällä	71	2.35	1.04		
	R_3 yli kuudella kentällä	52	2.90	1.08		
Puolison golfharrastus	puoliso harrastaa golfia	91	2.20	1.00	**.000**	
	puoliso ei harrasta golfia	54	2.88	1.11		
Seuratoiminta	mukana seuratoiminnassa	18	2.98	1.13	**.027**	
	ei mukana seuratoiminnassa	127	2.38	1.06		

[a]min 1.00, max 5.00

[b]ryhmien varianssit erisuuret (Levene, $p \leq .05$)

[c]monivertailu (LSD, $p \leq .05$)

8.4.7 Arvostus ja hyödyt –motiivi

Arvostus ja hyödyt -motiivi yleisten taustatekijöiden mukaan (taulukko 32). Miehille (ka 2.23) arvostus ja hyödyt oli tärkeämpi motiivi kuin naisille (ka 1.82). Kilpailu sekä arvostus ja hyödyt voidaan luokitella ulkoisiksi motiiveiksi, joten näin ollen miesten voimakkaampi motivoituminen kilpailuun sekä arvostukseen ja hyötyihin osoittivat samansuuntaista trendiä miesten naisia voimakkaampana ulkoisena motivaationa.

Yliopistokoulutuksen saaneilla (ka 1.84) oli muuta koulutusta saaneita (ka 2.30) heikompi arvostus ja hyödyt -motiivi. Myös koulutuksen suhteen kilpailu- sekä arvostus ja hyödyt -motiivien voimakkuudet olivat samansuuntaisia: akateeminen koulutus vähensi ulkoisen motivaation merkitystä golfin harrastajilla.

Ikä, asuminen yksin tai puolison kanssa, ammatti tai muun liikunnan harrastamisen useus eivät vaikuttaneet arvostus ja hyödyt -motiivin voimakkuuteen.

TAULUKKO 32. Arvostus ja hyödyt -motiivi yleisten taustatekijöiden mukaan.

Yleinen taustatekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo	
					t-testi	ANOVA
Sukupuoli	mies	106	2.23	.91	**.016**	
	nainen	39	1.82	.81		
Ikä	R_1 alle 45 vuotta	32	2.05	.82		.378
	R_2 45-59 vuotta	73	2.22	.98		
	R_3 60 vuotta tai vanhempi	40	1.99	.80		
Asuuko yksin vai puolison kanssa	asuu yksin	17	2.09	.69	.888	
	asuu puolison kanssa	128	2.12	.93		
Koulutus	yliopisto	58	1.84	.73	**.001**[b]	
	muu koulutus	87	2.30	.96		
Ammatti	ylempi toimihenkilö tai yrittäjä	91	2.21	.87	.375	
	työntekijä tai alempi toimihenkilö	21	2.01	.94		
Kuinka usein harrastaa muuta liikuntaa kuin golfia	R_1 kerran viikossa tai ei lainkaan	25	2.16	.90		.169
	R_2 1-2 kertaa viikossa	82	2.21	.92		
	R_3 3 kertaa viikossa tai useammin	37	1.88	.85		

[a]min 1.00, max 5.00

[b]ryhmien varianssit erisuuret (Levene, $p \leq .05$)

Arvostus ja hyödyt –motiivi golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden mukaan (taulukko 33). Niillä golfin harrastajilla, joiden puoliso ei harrastanut golfia (ka 2.38) oli voimakkaampi arvostus ja hyödyt -motiivi kuin niillä, joiden puoliso harrasti golfia (ka 1.96). Myös puolison golfharrastuksen suhteen kilpailu- sekä arvostus ja hyödyt -motiivien voimakkuudet olivat samansuuntaisia: jos puoliso ei harrastanut golfia, ulkoisten motiivien merkitys korostui.

Golfharrastuksen kesto, tasoitus, harjoitus- tai kilpailukierrokset edellisenä kesänä, harjoitusalueiden käyttö edellisenä kesänä, pelattujen kenttien määrä tai seuratoiminta eivät vaikuttaneet arvostus ja hyödyt -motiivin voimakkuuteen.

TAULUKKO 33. Arvostus ja hyödyt -motiivi golfin harrastukseen liittyvien tekijöiden mukaan.

Golfin harrastamiseen liittyvä tekijä		n	ka[a]	kh	p-arvo t-testi	p-arvo ANOVA
Kuinka kauan harrastanut golfia	R_1 alle 5 vuotta	34	2.09	.95		.805
	R_2 5-11 vuotta	76	2.17	.89		
	R_3 12 vuotta tai kauemmin	34	2.06	.89		
Tasoitus	R_1 54-32.0	35	1.91	.88		.290
	R_2 31.9-14.0	82	2.20	.88		
	R_3 pienempi kuin 14.0	28	2.13	.99		
Harjoitus- tai kilpailukierrokset edellisenä kesänä	R_1 kerran viikossa tai harvemmin	55	2.14	.84		.637
	R_2 2-3 kertaa viikossa	66	2.16	.98		
	R_3 4 kertaa viikossa tai useammin	24	1.96	.85		
Kilpailemis-määrä edellisenä kesänä	R_1 ei kertaakaan	46	1.89	.88		.122
	R_2 1-4 kertaa	47	2.19	.82		
	R_3 5 kertaa tai useammin	51	2.25	.98		
Harjoitusalueiden käyttö edellisenä kesänä	R_1 kerran kuukaudessa tai ei lainkaan	48	2.19	.93		.409
	R_2 1-2 kertaa kahdessa viikossa	73	2.14	.87		
	R_3 2-4 kertaa viikossa	24	1.90	.94		
Kuinka monella kentällä pelasi edellisenä kesänä	R_1 yhdellä kentällä	17	1.82	.88		.265
	R_2 2-6 kentällä	71	2.11	.93		
	R_3 yli kuudella kentällä	52	2.23	.85		
Puolison golfharrastus	puoliso harrastaa golfia	91	1.96	.84	**.007**	
	puoliso ei harrasta golfia	54	2.38	.94		
Seuratoiminta	mukana seuratoiminnassa	18	2.19	.98	.699	
	ei mukana seuratoiminnassa	127	2.11	.89		

[a]min 1.00, max 5.00

9 POHDINTA

Tutkimuksen päätarkoituksena oli selvittää golfin harrastamisen motiiveja ja niihin vaikuttavia tekijöitä. Toisaalta pyrittiin kuvaamaan golfin harrastajan profiilia yleisten taustatekijöiden ja golfin harrastamiseen liittyvien tekijöiden avulla. Menetelmällisenä tavoitteena oli kehittää luotettava motiivimittari. Teoreettiselta kannalta tarkasteltiin tämän tutkimuksen motiiviluokitusta laajemmassa motivaation viitekehyksessä.

9.1 Aineisto ja menetelmä

Aineistoksi eli tutkimuksen kohdejoukoksi valittiin yhden suomalaisen golfseuran, LPG:n, pelaavat osakkeenomistajat. Kohdejoukon kannalta tutkimuksen yleistettävyyttä voidaan pitää suhteellisen hyvänä. Käytetyllä otantamenettelyllä kuvailevat tiedot vastasivat mahdollisimman hyvin kohdejoukon kokonaisuutta. Toisaalta esimerkiksi iän mukaan osittamalla oltaisiin voitu saada selvempi kuva iän vaikutuksista motiiveihin.

Paras kyselyn lähettämisajankohta olisi voinut olla syys–lokakuu. Heti pelikauden päättymisen jälkeen muistiharha olisi ollut vähäisin ja toisaalta myös vastaamisaktiivisuus olisi voinut olla vielä suurempi. Vastaamisaktiivisuutta voitiin kuitenkin tässä tutkimuksessa pitää varsin hyvänä.

Kato vääristi aineistoa hieman iältään vanhempaan ja golftaidoiltaan parempaan suuntaan. Kadon vaikutukset olivat kuitenkin pienehköjä. Laajemmassa mittakaavassa koko Suomen golfin harrastajia ajatellen tuloksia vääristävät esimerkiksi golfseuran kulttuurimaantieteellinen sijainti, tutkimuksen ikäjakauma ja kentän osakepohjaisuus.

Tutkimuksen menetelmällisenä tavoitteena oli kehittää luotettava motiivimittari. Tutkimuksessa käytettiin PIEQ-mittarin pohjalta itse laadittua motiivimittaria. Mittaria kehitettiin jatkossa edelleen poistamalla motiiviulottuvuuksia ja yksittäisiä osioita tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi.

Mittarin sisäinen johdonmukaisuus todettiin motiiviulottuvuuksien osalta vähintään tyydyttäväksi (α = .88 - .65), lukuun ottamatta arvostus ja hyödyt -ulottuvuutta (α = .54). Edellä mainitun ulottuvuuden osalta mittaria olisi pitänyt pidentää

lisäämällä osioita, sekä kehittää parantamalla motiiviväittämien lausemuotoilua. Osioiden lisääminen olisi voinut parantaa myös mittarin kokonaisreliabiliteettia, koska osioiden määrä suhteessa ulottuvuuksien määrään oli varsin pieni.

Faktorianalyysi osoitti mittarin validiksi kaikkien osioiden saadessa suurimman latauksen oletettuun faktoriinsa. Eräät yksittäiset osiot latautuivat kuitenkin suhteellisen voimakkaasti myös muihin faktoreihin. Niiden poistaminen olisi kuitenkin heikentänyt mittarin kokonaisvaliditeettia.

Mittarin jatkokäyttö vaatii sen osioiden tarkentamista ja lisäämistä. Joiltain osin (esimerkiksi virkistys- ja luontoulottuvuudet) mittarin erottelukykyyn olisi syytä kiinnittää huomiota. Poisjätettyjen ulottuvuuksienkin mukaan ottamista olisi harkittava uusien osioiden kanssa. Toisaalta faktorianalyysin käyttö mittarin analyysissä rajoittaa tältä osin mittarin ulottuvuuksienkin määrää. Jatkotutkimuksissa voisi ehkä kokeilla konfirmatorisen faktorianalyysin käyttöä mittaria rakentaessa. Konfirmatorisen faktorimallin kannalta tämän tutkimuksen malli todettiin osioiden lukumäärään nähden hieman raskaaksi, joten sen käyttämisestä luovuttiin.

9.2 Tutkimustulosten tarkastelu

Tyypillinen golfin harrastaja tässä tutkimusaineistossa oli akateemisesti koulutettu, naimisissa oleva keski-ikäinen mieshenkilö, joka työskenteli ylemmän virkamiehen asemassa. Kyseiset tulokset tukevat hieman ennakkokäsitystä golfista elitistisenä liikuntamuotona, jos tyypillistä harrastajaa verrataan koulutuksen ja ammatin osalta keskivertosuomalaiseen.

Miehet olivat tasoitustensa perusteella taidoiltaan selvästi naisia parempia golfin harrastajia. Miehet olivat myös harrastaneet golfia keskimäärin naisia kauemmin.

Lähes puolet vastaajista pelasi golfkentällä 2–3 kertaa viikossa. Miehet kilpailivat selvästi naisia ahkerammin, ja yli kolmannes vastaajista ei kilpailut lainkaan edellisenä kesänä. Vain 17 % vastaajista harjoitteli harjoitusalueilla useammin kuin kerran viikossa. Golfin harrastaminen tuntuu siis keskittyvän kierroksiin itse kentällä muun harjoittelun ollessa vähäisempää.

Enemmän kuin kolmannes vastaajista totesi pelanneensa yli kuudella kentällä edellisenä kesänä, ja vain noin joka kymmenes vastaajista oli pelannut edellisenä kesänä pelkästään kotikentällään. Golfin harrastaminen ei rajoitu siis pelkästään ko-

tikentälle, vaan pelaaminen myös muualla tuntuu hinnastaan huolimatta kuuluvan olennaisena osana harrastukseen.

Pelaamisaktiivisuuteen, harrastuksen kestoon ja pelitaitoihin liittyneet muuttujat olivat varsin voimakkaasti yhteydessä keskenään. Tämä heijastuu osittain esimerkiksi niiden yhteisvaikutuksena joitakin motiiveja selitettäessä.

Golf oli enemmistöllä (77 %) vastaajista perheliikuntaa, siten että joku muu perheenjäsen harrasti sitä myös. Naisten golfharrastus tuntui olevan erityisen paljon yhteydessä muun perheen golfharrastukseen. Voidaan sanoa, että golf on siis edelleen varsin miehinen laji: naisten ei tunnu olevan kovin helppoa lähteä mukaan ilman muun perheen (lähinnä puolison) golfharrastusta. Golfseurat ovat kuitenkin reagoineet tähän mm. perustamalla erityisiä naistoimikuntia.

Virkistys, luonto, sosiaalisuus sekä terveys ja kunto olivat tärkeimmät golfin harrastajien motiivit em. järjestyksessä. Näiltä osin tulokset tukivat aikaisempia tutkimustuloksia, joskin sosiaalisuusmotiivin suuri voimakkuus on selvästi ominaista golfille lajina. Arvostus ja hyödyt koettiin heikoimmaksi golfin harrastamisen motiiviksi. Kyseisen motiviulottuvuuden reliabiliteetti (α = .54) oli kuitenkin varsin heikko, mikä vähentää hieman tuloksen luotettavuutta. Kilpailu ei keskeisestä roolistaan huolimatta ollut tässä tutkimuksessa tärkeä golfin harrastamisen motiivi.

Virkistys-, luonto- sekä terveys ja kunto -motiivit olivat voimakkaasti yhteydessä keskenään. Taitavuus- ja kilpailumotiivit olivat myös suhteellisen voimakkasti yhteydessä toisiinsa. Em. yhteyden suuntaa ei voi kuitenkaan varmasti määrittää: Voihan olla, että taitava pelaaja haluaa kilpailla paljon. Toisaalta halu kilpailla voi motivoida kehittämään myös taitoja. Arvostus ja hyödyt- sekä kilpailumotiivien korrelaatiota voitaneen selittää molempien kovalla arvopohjalla. Voihan kilpailumenestyskin toisaalta tuoda arvostusta tai hyötyjä. Kilpailu- ja luontomotiivien välinen negatiivinen korrelaatio kertoo sekin ehkä osaltaan erilaisista arvomaailmoista kyseisten motiiviluokkien takana.

Kokonaisuutena motiivien jakautumista voitiin selittää sisäisen (virkistys, luonto, terveys ja kunto) ja ulkoisen (taito, kilpailu, arvostus ja hyödyt) motivaation käsitteiden avulla (kuvio 9). Sosiaalisuus oli kuitenkin motiivi, joka ei selvästi ollut sisäinen tai ulkoinen. Taitavuuden ja kilpailun luokittelu ulkoisiin motiiveihin tarkoittaa sitä, ettei niitä tässä tutkimuksessa voi rinnastaa minä- ja tehtäväsuuntautuneisuuksiksi. Molempien motiivivaihtoehtojen osioihin liittyi tässä tutkimuksessa

ulkoinen vaikutin: taitavuuden osalta tasoitus ja kilpailun osalta voittaminen ja palkinnot.

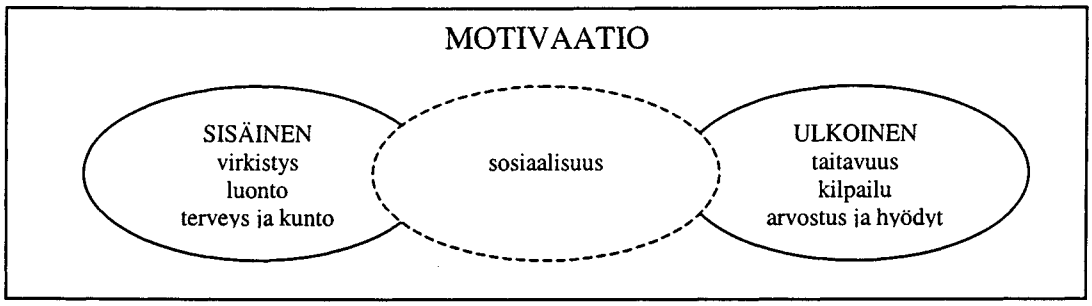

KUVIO 9. Tutkimuksen motiivien jakauma sisäisen ja ulkoisen motivaation viitekehyksessä.

Kierros- ja kilpailemismäärät olivat yhteydessä virkistysmotiivin voimakkuuteen. Aktiivinen golfin harrastaja kokee siis virkistyksen hieman vähemmän harrastavia tärkeämpänä. Muiden tekijöiden suhteen virkistysmotiivin voimakkuudessa ei ollut eroja. Tämä kertonee osaltaan virkistyksen asemasta varsin universaalina golfharrastuksen motiivina. Toisaalta motiiviväittämien erottelukykyä voisi tältä osin hieman kritisoida niiden vähäisen hajonnan vuoksi.

Luontomotiivi todettiin naisilla miehiä voimakkaammaksi. Tätä voidaan ehkä selittää naisten pehmeämmillä arvoilla liikuntaharrastustaan kohtaan. Kolme kertaa viikossa tai useammin muuta liikuntaa harrastavien luontomotiivi oli vähemmän liikkuvia voimakkaampi. Eroa on vaikea selittää: esimerkiksi virkistyksen suhteen vastaavaa eroa ei ilmennyt. Voihan toisaalta olla niin, luonnon tärkeämpänä kokeva liikkuu enemmän saadakseen positiivisia luontokokemuksia.

Yksin asuvat kokivat sosiaalisuusmotiivin puolison kanssa asuvia tärkeämmäksi. On helppo ymmärtää, että yksin asuva voi pitää sosiaalista ulottuvuutta tärkeänä omassa harrastuksessaan siitä saatavien sosiaalisten kontaktien vuoksi. Myös pelaamisaktiivisuuteen ja pelitaitoon liittyvillä muuttujilla todettiin positiivinen yhteys sosiaalisuusmotiiviin. Tätä yhteyttä voisi ehkä selittää taidoiltaan hyvien ja paljon pelaavien mahdollisuudella kokea pätevyyden tunnetta pelillisen osaamisensa osoittamisella muille pelaajille. Toisaalta sosiaalisuutta kaipaavat harrastajat pelaavat ehkä sen vuoksi enemmän.

Paljon golfkierroksia kiertävillä ja usein muuta liikuntaa harrastavilla vastaajilla oli positiivinen yhteys terveys ja kunto -motiivin voimakkuuteen. Yhteys voitaneen tulkita niin, että terveys ja kunto -motiivin voimakkaana kokevat ovat aktiivisia liikkujia. Akateemisesti koulutettujen terveys ja kunto -motiivi oli ehkä hieman yllättäen heikompi kuin muun koulutuksen saaneiden.

Pelaamisaktiivisuuteen liittyvillä muuttujilla oli positiivinen yhteys taitavuusmotiiviin. Myös pelitaidoilla oli odotetusti positiivinen yhteys taitavuusmotiiviin. Voitaneen tulkita, että ne jotka haluavat parantaa taitojaan harjoittelevat, pelaavat ja kilpailevat paljon. Tämän johdosta he ovat myös taitavia, mikä kertoo omien taitojen yhteyden taitomotiiviin.

Kilpailumotiivi erotteli golfin harrastajia aika voimakkaasti. Miesten kilpailumotiivi oli odotetusti selvästi naisia voimakkaampi. Puolison kanssa asuminen ja puolison golfharrastus viittasivat voimakkaampaan kilpailumotiiviin verrattuna yksin asuviin ja perheen ainoisiin golfin harrastajiin. Akateemisesti koulutettujen kilpailumotiivi oli muuten koulutettuja heikompi. Voi olla, että korkeasti koulutettu ei tarvitse pätevyyden kokemuksia kilpailun kautta niin paljon kuin heikommin koulutettu. Kierrosmäärällä, harjoitteluaktiivisuudella ja kilpailujen määrällä oli positiivinen yhteys kilpailumotiiviin. Myös pelitaidoilla oli positiivinen yhteys kilpailumotiiviin. Edellä mainituista neljästä yhteydestä kuvastuu laajempi yhteys taitavuusmotiiviin yhteisten selittävien muuttujien kautta. Kilpailemista tärkeänä pitävä haluaa kehittää taitojaan, mikä heijastuu voimakkaana harrastamisaktiivisuutena ja hyvinä pelitaitoina.

Miehet kokivat arvostus ja hyödyt -motiivin naisia voimakkaampana. Edelleen perusteluna voisi olla miesten kovempien arvojen maailma, joka heijastuu myös omassa liikunnan harrastamisessa. Akateemisesti koulutetut kokivat arvostuksen ja hyödyt ammatillisen koulutuksen saaneita vähäisempänä motiivina. Korkean koulutustason saaneiden ei ehkä tarvitse vahvistaa omaa asemaansa omien harrastustensa parissa verrattuna heikommin koulutettuihin. Niillä, joilla puoliso harrasti golfia oli perheen ainoita golfharrastajia heikompi arvostus ja hyödyt -motiivi. Perheen ainoa golfharrastaja haluaa ehkä lajinsa kautta myös arvostusta ja hyötyjä, kun harrastusta ei voi hyödyntää esimerkiksi puolison kanssa yhdessäolona. Kokonaisuutena arvostus ja hyödyt -motiivin erottelukykyä olisi voinut vielä lisätä kysymysten muotoilua parantamalla.

9.3 Yleistävät johtopäätökset

Liikuntamotiivit ovat kiinnostaneet liikuntapsykologian tutkijoita viime vuosikymmeninä erittäin paljon. Kun tarkastellaan vuosina 1975-1991 tehtyjä liikuntapsykologisia julkaisuja, voidaan todeta, että metodi- ja mittausmenetelmäjulkaisuja lukuun ottamatta motivaatio on motoristen taitojen jälkeen tuottaneet eniten tieteellisiä artikkeleja (Tennebaum & Bar-Eli 1995, 294-295). Liikunnassa korostuu motivaation rooli toiminnan käynnistäjänä, ja juuri motiivien selvittämistyö voisi luoda edellytyksiä entistä parempaan liikunnalliseen ympäristöön ja sen ymmärtämiseen.

Kokonaisuutena motiivien voimakkuudet vahvistivat aiempia käsityksiä suomalaisten liikuntamotiiveista. Tulokset vastasivat osittain myös PIEQ-mittarilla saatuja tuloksia, vaikkakaan mittareja ei voitu pitää samankaltaisina. Tulosten yleistettävyyttä paransi menetelmien osalta myös mittarin osoittama käsitevaliditeettievidenssi.

Virkistys-, luonto- sekä terveys ja kunto -motiivien voimakas korreloituminen oli uutta tietoa. Tässä yhteydessä voitaneen puhua jopa yhteisestä laajemmasta faktorista, jota voitaisiin tarkastella esimerkiksi kokonaisvaltaisen terveysfaktorin näkökulmasta.

Tutkimuksen tulokset vahvistavat, että Ruotsin golfliitto on oikeilla linjoilla vuoteen 2004 asetetuilla tavoitteilla, joiden mukaan golf olisi käsitettävä liikuntamuotona, joka vahvistaa terveitä elintapoja, luontoarvoja sekä sosiaalista yhdessäoloa (Svenska Golfförbundet 2001). Myös Suomessa kansallinen liitto voisi hyödyntää markkinoinnissaan golfin harrastajien kokemia motiiveja: *Suomalainen harrastaa golfia saadakseen virkistäviä luontoliikuntakokemuksia, yhdessäoloa sekä terveellisen elämäntavan.* Näistä näkökohdista golfia voidaan pitää koko kansan liikuntamuotona, eikä pelkästään tiettyjen sosioekonomisten ryhmien etuoikeutena.

Tutkimus tuotti golfin kannalta uutta tietoa sen harrastamismotivaatiosta Suomessa. Kokonaisuutena voitiin osoittaa, etteivät golfin harrastajien motiivit eronneet kovin merkittävästi muissa lajeissa havaituista motiiveista. Arvostus ja hyödyt -motiivin saama vähäinen voimakkuus mursi ehkä osaltaan golfiin liitettyjen kovien arvojen ja hyötynäkökohtien myyttiä.

Virkistys- ja liikuntapaikkoja käyttävien harrastusmotiivien analysoimisen on osoitettu olevan käyttökelpoista tietoa niille, jotka kyseisiä palveluja järjestävät. Motiivien ymmärtäminen auttaa järjestämään ihmisen haluamia ja tarvitsemia palveluja.

(Prentice 1993; Staurowsky, Parkhouse & Sachs 1996; Petrick ym. 2001) Golfissa tätä voidaan hyödyntää esimerkiksi tarkentamalla seuran palvelujen markkinointia spesifimmäksi eri kohderyhmille (sukupuoli, ikä, pelaamismäärät jne.). Koska golf on usein osakeyhtiöperiaatteella järjestettyä liiketoimintaa, myös osakkeen arvon määräytymisen kannalta golfin harrastamisen motiivien tiedostaminen on tärkeää. Toisaalta myös golfiin liittyviä tuotteita myyvät toimijat hyötyvät tiedostaessaan kenelle ja miten tuotteitaan markkinoivat.

9.4 Jatkotutkimusehdotukset

Kyseinen tutkimusasetelma voitaisiin edelleen toteuttaa laajentamalla kohdejoukkoa ja otosta. Parempaan yleistettävyyteen päästäisiin esimerkiksi laajentamalla kohdejoukko koko Suomen golfin harrastajiksi. Tähän liittyen myös otantamenetelmiä voitaisiin muokata. Mittarin osalta tarvittavat kehittämisehdotukset mainittiin jo aiemmin.

Yksi mahdollisuus olisi laajentaa tutkimuksen viitekehystä mittaamaan myös golfin harrastamisen aloittamiseen liittyviä tekijöitä. Näin päästäisiin mielenkiintoiseen kysymykseen lajin aloittamiseen liittyen. Samalla voitaisiin tutkia myös syitä lajin lopettamiseen (drop out -ilmiö). Kyseinen lähestymistapa antaisi monipuolisemman kuvan golfin harrastamiseen sekä sen aloittamiseen ja lopettamiseen liittyvistä tekijöistä.

Golfin harrastajien motiiveja voisi myös verrata jonkin muun tai muiden lajien harrastajien motiiveihin. Samalla mittarilla toteutettuna tämä toisi varsin luotettavan mahdollisuuden verrata erityyppisten liikuntamuotojen harrastamisen motiiveja.

Motivaatioteorian kannalta hedelmällinen olisi kuitenkin eri motivaatioteorioiden rajoja ylittävä tutkimus, jossa avarretaan käsityksiä pyrkimyksessä kohti motivaation kokonaisteoriaa. Em. tutkimusasetelma tarjoaisi mielenkiintoisen lähestymistavan ehkä hieman laajemmallakin otoksella. Toisaalta myös laajasti motiivien kirjoa mittaavaa tutkimusta tarvitaan, jotta voitaisiin paremmin ymmärtää motiiviluokitusten sisältöä.

LÄHTEET

Adamson, B.J. & Wade, K.J. 1986. Predictors of sport and exercise participation in corporate health and fitness programs. Australian Journal of Science and Medicine in Sport 18 (4), 3-10.

Ames, C. 1984. Competitive, cooperative, and invidualistic goal structures: a cognitive-motivational analysis. Teoksessa R.E. Ames & C. Ames (toim.) Research on Motivation in Education, Volume I: Student Motivation. Orlando, FL: Academic Press, 177-207.

Beditz, J.F. 1994. The development and growth of the U.S. golf market. Teoksessa A.J. Cochran & M.R. Farrally (toim.) Science and Golf II: Proceedings of the World Scientific Congress of Golf. London: E & FN Spon, 546-553.

Bernstein, D.A., Roy, E.J., Srull, T.K. & Wickens, C. 1988. Psychology. Boston, MA: Houghton Mufflin.

Biddle, S. & Bailey, C. 1985. Motives for participation and attitudes toward physical activity of adult participants in fitness programs. Perceptual and Motor Skills 61, 831-834.

Bourdieu, P. 1993. Sociology in Question. London: SAGE Publications.

Brodkin, P. & Weiss, M.R. 1991. Developmental differences in motivation for participation in competitive swimming. Journal of Sport and Exercise Psychology 12, 248-263.

Busby, G.J. & Kremer, J. 1997. A process model of participation motivation in sport and exercise. Kongressijulkaisussa R. Lidor & M. Bar-Eli (toim.) Innovations in Sport Psychology: Linking Theory and Practice, osa I. ISSP, 166-168.

Campbell, P.G. MacAuley, D., McCrum, E. & Evans, A. 2001. Age differences in the motivational factors for exercise. Journal of Sport & Exercise Psychology 23, 191-199.

Cash, T.E., Novy, P.L. & Grant, J.R. 1994. Why do women exercise. Factor analysis and further validation of the reasons for exercise inventory. Perceptual and Motor Skills 78, 539-544.

Deci, E.L. 1971. Effects of externally mediated rewards on instrinsic motivation. Journal of Personality and Social Psychology 18, 105-115.

Deci, E.L. 1975. Intrinsic Motivation. New York: Plenum.

Deci, E.L. & Ryan, R.M. 1985. Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior. New York: Plenum.

Chambliss, D.F. 1989. The mundanity of exellence: an ethnographic report on stratification and olympic swimmers. Sociological Theory 7, 70-86.

Clews, G.J. & Gross, J.B. 1995. Individual and social motivation in australian sport. Teoksessa T.M. Morris & J. Summers (toim.) Sport Psychology: Theory, Applications and Issues. Milton, Qld: John Wiley & Sons, 90-121.

Dotson, C. O. & Stanley, W.J. 1972. Values of physical activity perceived by male university students. Research Quarterly 43, 148-156.

Duda, J.L. 1992. Motivation in sport settings: a goal perspective approach. Teoksessa G.C. Roberts (toim.) Motivation in Sport and Exercise. Champaign, IL: Human Kinetics, 57-91.

Duda, J.L. & Tappe, M.K. 1988. Predictors of personal investment in physical activity among middle-aged and older adults. Perceptual and Motor Skills 68, 543-549.

Duda, J.L. & Tappe, M.K. 1989. The personal incentives for exercise questionnaire: preliminary development. Perceptual and Motor Skills 68, 1122.

Duda, J.L. & Whitehead, J. 1998. Measurement of goal perspectives in the physical domain. Teoksessa J.L. Duda (toim.) Advances in Sport and Exercise Psychology Measurement. Morgantown, MW: Fitness Information Technology, inc., 21-48.

Dweck, C. 1986. Motivational prosesses affecting learning. American Psychologist 41, 1040-1048.

Ebbeck, V., Gibbons, S.L. & Loken-Dahle, L.J. 1995. Reasons for adult participation in physical activity: an international approach. International Journal of Sport Psychology 26, 262-275.

Exley, H. (toim.) 1997. Golfmietelmiä. Valikoima tyylikkäitä kuvia ja osuvia ajatuksia golfin maailmasta. Suom. S. Anttila. Helsinki: Kolibri.

Finkenberg, M.E., DiNucci, J.M., McCune, S.L. & McCune, E.D. 1994. Analysis of course type, gender, and personal incentives to exercise. Perceptual and Motor Skills 78, 155-169.

Gill, D.L. & Dzewaltowski, D.A. 1988. Competitive orientations among intercollegiate athletes: is winning the only thing? The Sport Psychologist 2, 212-221.

Gill, D.L., Gross, J.B. & Huddleston, S. 1983. Participation motivation in youth sports. International Journal of Sport Psychology 14, 1-14.

Gill, D.L., Williams, L., Dowd, D.A., Beadudoin, C.M. & Martin, J.J. 1996. Competitive orientations and motives of adult sport and exercise participants. Journal of Sport Behavior 19, 307-318.

Godin, G. & Shephard, R.J. 1986. Importance of type of attitude to study of exercise behavior. Psychological Reports 58, 991-1000.

Gould, D., Feltz, D. & Weiss, M. 1985. Motives for participating in competitive swimming. International Journal of Sport Psychology 16, 126-140.

Hagfors, K. 2001. Golfin suosio kasvaa rajusti: taas 9000 uutta pelaajaa. Suomen Golflehti (7), 16.

Hastings, D.W., Kurth, S.B., Schloder, M. & Cyr, D. 1995. Reasons for participating in a serious leisure career: comparison of Canadian and U.S. masters swimmers. International Review for Sociology of Sport 30, 101-117.

Heitmann, H.M. 1986. Motives of older adults for participating in physical activity programs. Teoksessa B.D. MacPherson (toim.) Sport and Aging. Champaign, IL: Human Kinetics, 199-204.

Iso-Ahola, S.E. 1980. The Social Psychology of Leisure and Recreation. Dubuque, Iowa: Wm. C. Brown Company Publishers.

Johnsgard, K. 1985. The motivation of the long distance runner: I. Journal of Sports Medicine 25, 135-139.

Jyväs-Golf ry. 2001. Vuosikirja 2001.

Karlsson, P. & Widing, M. 1994. Golf en sport för alla. En empirisk studie om en golfklubb. Umeå universitet. Pedagogiska institutionen. Rapport nr 88 från Idrottspedagoglinjen i Umeå.

Karp, S. 2000. Barn, föräldrar och idrott: en intervjustudie om fostran inom fotboll och golf. Akademiska avhandlingar vid Pedagogiska institutionen Umeå universitet nr 53.

Kenyon, G.S. 1968a. Conceptual model for charasterizing physical activity. Research Quarterly 39, 96-105.

Kenyon, G.S. 1968b. Six scales for assessing attitude toward physical activity. Research Quarterly 39, 566-574.

King, A.C. 1994. Clinical and community interventions to promote and support physical activity participation. Teoksessa R. K. Dishman (toim.) Advances in Exercise Adherence. Champaign, IL: Human Kinetics, 183-212.

King, A.C., Blair, S.N., Bild, D.E., Dishman, R.K., Dubbert, P.M., Marcus, B.H., Oldridge, N.B., Paffenbarger, R.S., Powell, K.E. & Eager, K.K. 1992. Determinants of physical activity and interventions in adults. Medicine and Science in Sports and Exercise 24, 221-236.

Kirkby, R.J. 1997. Physical activity, the reasons why: a synthesis of six studies. Kongressijulkaisussa R. Lidor & M. Bar-Eli (toim.) Innovations in Sport Psychology: Linking Theory and Practice osa I. ISSP, 363-365.

Laukaan Peurunkagolf ry. 2001. Vuosikirja 2001.

Kleinginna, P.R. & Kleinginna, A.M. 1981. A categorized list of motivation definitions, with a suggestion for a concensual definition. Motivation and Emotion 5, 263-291.

Klin, K.A. & Weiss, M.R. 1987. Perceived competence and motives for participating in youth sports: a test of Harter´s competence motivation theory. Journal of Sport Psychology 9, 55-65.

Leppävuori, E. 1998. Ruotsintauti. Suomen Golflehti (1), 5.

Leppävuori, E. 2001. Golfliitto puntarissa. Suomen Golflehti (7), 3.

Maehr, M.L. 1984. Meaning and motivation: toward a theory of personal investment. Teoksessa R.E. Ames & C. Ames (toim.) Research on Motivation in Education, Volume I: Student Motivation. Orlando, FL: Academic Press, 115-144.

Maehr, M.L. & Braskamp, L.A. 1986. The Motivation Factor: A Theory of Personal Investment. Lexington, MA: Lexington Books.

Magnusson, G. 1999. Golf: exercise for fitness and health. Teoksessa M.R. Farrally & A.J. Cochran (toim.) Science and Golf III: Proceedings of the World Scientific Congress of Golf. Champaign, IL: Human Kinetics, 51-57.

Manfredo, M.J., Driver, B.L. & Tarrant, M.A. 1996. Measure leisure motivation: a meta-analysis of the recreation experience scales. Journal of Leisure Research 28, 188-213.

Markland, D. & Hardy, L. 1993. Exercise and motivations inventory: preliminary development and validity of a measure of individuals´ reasons for participation in regular physical exercise. Personality and Individual Differences 15, 289-296.

Maslow, A.H. 1970. Motivation and Personality. 2. painos. New York: Harper & Row.

Mathes, S.A. & Battista, R. 1985. College men´s and women´s motives for participation in physical activity. Perceptual and Motor Skills 61, 719-726.

McCullagh, P. & Noble, J.M. 1998. Measurement of incentives to exercise. Teoksessa J.L. Duda (toim.) Advances in Sport and Exercise Psychology Measurement. Morgantown, MW: Fitness Information Technology, inc., 361-370.

McNicholas, M.J., Nielsen, A. & Knill-Jones, R.P. 1999. Golf injuries in Scotland. Teoksessa M.R. Farrally & A.J. Cochran (toim.) Science and Golf III: Proceedings of the World Scientific Congress of Golf. Champaign, IL: Human Kinetics, 65-72.

Morris, T. Clayton, H. Jin-Song, H. & Power, H. 1995. Gender and participation motivation in physical activity. Teoksessa R. Van Fraschem Rawey & P. Wellman (toim.) Proceedings of the European Congress of Sport Psychology. Bryssel: ISSP.

National Golf Foundation 2001. Golf Participation in the U.S./2001 edition.

Nicholls, J.G. 1984. Conceptions of ability and achievement motivation. Teoksessa R.E. Ames & C. Ames (toim.) Research on Motivation in Education, Volume I: Student Motivation. Orlando, FL: Academic Press, 39-73.

Nicholls, J.G. 1989. The Competitive Ethos and Democratic Education. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Nummenmaa, T., Konttinen, R., Kuusinen, J & Leskinen, E. 1996. Tutkimusaineiston analyysi. Porvoo: WSOY.

Ojanen, M. 1991. Liikuntalajien psykologiset merkitykset vaihtelevat suuresti. Liikunta ja Tiede 28 (4), 26-29.

Oulun Golfkerho ry. 1999. Vuosikirja 1999.

Oyles, B.M. & Masters, K.S. 2000. Older vs. younger male marathon runners: participation motives and training habits. Journal of Sport Behavior 23, 130-144.

Parkkari, J., Natri, A., Kannus, P., Manttari, A., Laukkanen, R., Haapasalo, H., Nenonen, A., Pasanen, M., Oja, P. & Vuori, I. 2000. A controlled trial of the health benefits of regular walking on a golf course. American Journal of Medicine 109, 102-108.

Passer, M.W. 1982. Children in sport: participation motives and psychological stress. Quest 33, 231-244.

Pelz, D. & Frank, J.A. 2000. Dave Pelz´s Putting Bible: The Complete Guide to Mastering the Green. New York: Doubleday.

Petrick, J.F. 1993. Motivations of the heritage consumer in the leisure market: an application of the Manning–Haas demand heirarchy. Leisure Sciences 15 (4), 273-290.

Petrick, J.F., Backman, S.J., Bixler, R.D.& Norman, W.C. 2001. Analysis of golfer motivations and constraints by experience use history. Journal of Leisure Research 33, 56-70.

PGA of America 1990. PGA Teaching Manual: The Art and Science of Golf Instruction. Palm Beach Gardens, FL: Greenstone Roberts Advertising.

Prentice, I.L. 1993. Motivations of the heritage consumer in the leisure market: an application of the Mannig-Haas demand hierarchy. Leisure Sciences 15, 273-290.

Roberts, G.C. 1992. Motivation in sport and exercise: conceptual constraints and convergence. Teoksessa G.C. Roberts (toim.) Motivation in Sport and Exercise. Champaign, IL: Human Kinetics, 3-29.

Rodgers, W.M. & Brawley, L.R. 1991. The role of outcome expectancies in participation motivation. Journal of Sport & Exercise Psychology 13, 411-427.

Rogers, H., Tammen, V. & Morris, A. 1999. Motivation in recreational exercise participants. 5th IOC World Congress on Sport Sciences Book of Abstracts. Canberra: Sports Medicine Australia, 172.

Råstock, A. 1999. Undersökning av de som begår uttväde ur sin golfklubb. Golfbana 2004 projekt. Svenska Golfförbundet.

Saarinen, O. 1998. Golfin kustannukset. Suomen Golflehti (1), 91.

Saarinen, O. 2000. Kasvuvauhti lähes 15 % vuodessa. Suomen golflehti (7), 115.

Seppä, K. & Tahvanainen, I. 1987. Jyväskyläläisten puulaakilentopallon harrastajien motiivit ja fyysinen minäkuva. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma.

Shotton, P.A., Armour, K.M. & Potrac, P. 1998. Student contribution: an ethnographic study of gender influences on social behaviour of members at a private golf club. Sosiology of Sport Online 1 (2). http://psysed.otago. ac. nz./sosol/vli2/vli2sl.htm. 16.11.2001.

Snyder, E.E. & Spreitzer, E. 1979. Toward a natural history model of lifelong involvement in sport. Teoksessa M.L. Krotee (toim.) The Dimensions of Sport Sociology. West Point, NY: Leisure Press, 190-204.

Staurowsky, E.J., Parkhouse, B. & Sachs, M. 1996. Developing an instrument to measure athletic donor behavior and motivation. Journal of Sport Management 10, 262-277.

Suomen Golfliitto 2000. Vuosikertomus.

Suomi, K. 2000. Liikuntapaikkapalvelut ja kansalaisten tasa-arvo. Jyväskylän yliopiston Liikunnan kehittämiskeskuksen julkaisu no 1/2000. Rauma: Lainet Oy.

Svenska Golfförbundet 2001. Mål för 2004. Kongressijulkaisu.

Tappe, M.K. & Duda, J.L. 1988. Personal investment predictors of life satisfaction among physically active middle-aged and older adults. Journal of Psychology 122, 557-566.

Telama, R. 1986a. Miksi oikein liikumme? Liikunta ja Tiede 23, 271-273.

Telama, R. 1986b. Mikä liikunnassa kiinnostaa - liikuntamotivaatio. Teoksessa P. Vuolle, R. Telama & L. Laakso (toim.) Näin Suomalaiset Liikkuvat. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 50. Helsinki: Valtion painatuskeskus, 149-175.

Telama, R., Laakso, L. & Vuolle, P. 1985. Mitä liikuntaharrastus antaa ihmiselle. Liikunta ja Tiede 22, 264-270.

Tennebaum, G. & Bar-Eli, M. 1995. Contemporary issues in exercise and sport psychology research. Teoksessa S.J.H. Biddle (toim.) European Perspectives on Exercise and Sport Psychology. Champaign, IL: Human Kinetics, 292-323.

Teräslinna, P., Partanen, T., Koskela, A. & Oja, P. 1969. Charasteristics affecting willingness of executives to participate in an activity program aimed at coronary heart disease prevention. Journal of Sports Medicine and Physical Fitness 17, 224-229.

Thomas, J.R. & Thomas, K.T. 1999. Senior women with lower and higher golf handicaps: how psychological and physical characteristics relate to performance. Teoksessa M.R. Farrally & A.J. Cochran (toim.) Science and Golf III: Proceedings of the World Scientific Congress of Golf. Champaign, IL: Human Kinetics, 200-206.

Vallerand, R.J. & Rousseau, F.L. 2001. Instrinsic and extrinsic motivation in sport and exercise: a review using the hierarchical model of instrinsic end extrinsic motivation. Teoksessa R.N. Singer, H.A. Hausenblas & C.M Janelle (toim.) Handbook of Sport Psychology. 2. painos. New York: John Wiley & Sons, Inc, 389-416.

Widmeyer, W.N., Carron, A.V. & Brawley, L.R. 1990. The effects of group size in sport. Journal of Sport & Exercise Psychology 12, 177-190.

Willis, J.D. & Campbell, C.F. 1992. Exercise Psychology. Champaign, IL: Human Kinetics.

LIITE 1: Kyselylomake

Tervehdys arvoisa Laukaan Peurunkagolfin jäsen!

Olen Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan opiskelija ja teen tutkimusta golfin harrastajien motiiveista. Tarkoituksena on selvittää mitkä ovat golfharrastuksen taustalla olevat motiivit ja niiden voimakkuudet. Golfin harrastajien motiiveista on olemassa hyvin vähän tutkimustietoa, joten osallistumalla annat arvokkaan panoksesi tämän tiedon hankinnassa. Kysely toteutetaan yhteistyössä Laukaan Peurunkagolfin kanssa ja se on osa liikuntapedagogiikan pro gradu-työtä.

Tutkimukseen on valittu osa Laukaan Peurunkagolfin jäsenistä satunnaisotannalla. Tutkimuksen onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että vastaat kysymyksiin huolellisesti. Vastaustiedot käsitellään luottamuksellisesti.

Palauta kysely oheisella kirjekuorella **keskiviikkoon 28.2.2001 mennessä**. Palautuskirjekuoren postimaksu on maksettu puolestasi. Niille, jotka eivät vastaa tähän kyselyyn lähetetään uusintakysely. Toivonkin, että säästät tutkimuskuluja ja vastaat heti ensimmäisellä kerralla määräaikaan mennessä. Vastanneiden kesken arvotaan golf-tuotepalkintoja.

Vastausohjeet:

Kyselylomake sisältää 55 kysymystä. Lue koko kysymys ennen vastaamista. Ympyröi sopivaksi katsomasi vaihtoehto tai kirjoita vastauksesi sille varattuun tilaan. Noudata kysymyksen omia täyttöohjeita, jos ne on erikseen annettu. Lomakkeeseen vastaaminen kestää noin 5-10 minuuttia. Tutkimusta koskeviin tiedusteluihin vastaa Timo Loukkola (040-570 2530).

Yhteistyöstä kiittäen!

Timo Loukkola
Liik.yo
Jyväskylän yliopisto
Liikuntakasvatuksen laitos

Väinö Varstala
LitT, Lehtori
Jyväskylän yliopisto
Liikuntakasvatuksen laitos

Arto Hirvonen
Toiminnanjohtaja
Laukaan Peurunkagolf

Seuraavat kysymykset koskevat taustatietojasi (1-8) sekä golfin harrastamiseen liittyviä tietoja (9-18). Ympyröi sopiva vaihtoehto tai kirjoita vastauksesi siihen varattuun tilaan.

1. Sukupuoli **a)** mies **b)** nainen

2. Syntymävuosi 19_____

3. Asutko yksin vai perheen kanssa?
   - **a)** asun yksin
   - **b)** asun avo-/aviopuolison kanssa, kotona asuvien lasten lukumäärä_____
   - **c)** jokin muu asumismuoto, mikä_____

4. Mainitse korkein kouluaste, jota olet käynyt tai parhaillaan käyt
   - **a)** kansakoulu tai peruskoulu
   - **b)** lukio/yo-tutkinto
   - **c)** ammatillinen tutkinto
   - **d)** ammattikorkeakoulu
   - **e)** yliopisto
   - **f)** jokin muu, mikä_____

5. Mihin seuraavista ammattiryhmistä katsot itse kuuluvasi?
   - **a)** opiskelija
   - **b)** työntekijä
   - **c)** alempi toimihenkilö
   - **d)** ylempi toimihenkilö
   - **e)** itsenäinen yrittäjä
   - **f)** eläkeläinen
   - **g)** työtön
   - **h)** jokin muu ryhmä, mikä_____

6. Kuinka usein harrastat jotain muita liikuntamuotoja kuin golfia?
   - **a)** en harrasta lainkaan
   - **b)** harvemmin kuin kerran viikossa
   - **c)** noin 1-2 kertaa viikossa
   - **d)** noin 3-4 kertaa viikossa
   - **e)** 5 kertaa tai useammin viikossa

7. Mainitse 1-3 tällä hetkellä eniten harrastamaasi liikuntamuotoa golfin lisäksi

_____

8. Mitä liikuntamuotoja olet harrastanut ennen golf-harrastuksen aloittamista? Mainitse 1-3 tärkeintä.
   1) _____
   2) _____
   3) _____

9. Kuinka usein kiersit viime kesänä harjoitus- tai kilpailukierroksen golfkentällä?
   a) en kertaakaan kesän aikana
   b) kerran kesän aikana
   c) noin 1-2 kertaa kuukaudessa
   d) noin kerran viikossa
   e) noin 2-3 kertaa viikossa
   f) noin 4-5 kertaa viikossa
   g) useammin kuin 5 kertaa viikossa

10. Mikä on tarkka tasoituksesi? _____

11. Kuinka monta vuotta olet harrastanut golfia? _____vuotta

12. Harrastaako omassa perhepiirissäsi joku muu golfia?
   a) ei harrasta
   b) avo-/aviopuoliso harrastaa
   c) lapsi harrastaa
   d) joku muu perheeseen kuuluva harrastaa, kuka_____

13. Mikä on kotikenttäsi, ja kuinka kaukana se sijaitsee asuinpaikastasi?

Mikä kenttä? _____
Kuinka kaukana asuinpaikasta? _____km

14. Oletko mukana golfseurasi toiminnassa muutenkin kuin pelaamalla golfia? (esimerkiksi: luottamusmies, kapteeni, juniorivalmentaja jne.)
   a) en **b)** kyllä, miten_____

15. Kuinka usein kilpailit virallisissa golfkilpailuissa viime kesän aikana?
   a) en kertaakaan
   b) kerran
   c) 2-4 kertaa
   d) 5-8 kertaa
   e) enemmän kuin 8 kertaa

16. Kuinka usein harjoittelit rangella/harjoituskentällä/lähipeliharjoitusalueella viime kesän aikana?
   a) en kertaakaan
   b) kerran kuukaudessa tai harvemmin
   c) noin kerran kahdessa viikossa
   d) noin kerran viikossa
   e) noin 2-4 kertaa viikossa
   f) viisi kertaa tai useammin viikossa

17. Kuinka monella kentällä pelasit viime kesän aikana?
   a) en yhdelläkään
   b) yhdellä kentällä
   c) 2-3 kentällä
   d) 4-6 kentällä
   e) yli kuudella kentällä

18. Kävitkö vuoden 2000 aikana myös ulkomailla pelaamassa golfia?

a) en
b) kyllä, _____kertaa, missä? _____

Seuraavassa sinulle esitetään golfin harrastamista koskevia väittämiä (kohdat 19-55), joihin jokaisella voi olla erilaisia mielipiteitä. Ympyröi jokaisesta väittämästä numero, joka parhaiten vastaa omaa käsitystäsi:

1 = täysin eri mieltä
2 = jokseenkin eri mieltä
3 = jokseenkin eri mieltä, jokseenkin samaa mieltä
4 = jokseenkin samaa mieltä
5 = täysin samaa mieltä

19. Harrastan golfia koska haluan pitää huolta ulkonäöstäni	**1 2 3 4 5**
20. Harrastan golfia saadakseni kilpailullisia haasteita	**1 2 3 4 5**
21. Harrastan golfia sen mieltä virkistävien vaikutusten vuoksi	**1 2 3 4 5**
22. Harrastan golfia voidakseni viettää aikaa ystävieni kanssa	**1 2 3 4 5**
23. Harrastan golfia kehittääkseni taitojani	**1 2 3 4 5**
24. Harrastan golfia saadakseni hyväksyntää ystäväpiirissäni	**1 2 3 4 5**
25. Harrastan golfia, koska haluan pysyä terveenä	**1 2 3 4 5**
26. Harrastan golfia, koska nautin liikkumisesta luonnonympäristössä	**1 2 3 4 5**
27. Harrastan golfia, koska se on rauhallinen liikuntamuoto	**1 2 3 4 5**
28. Harrastan golfia saadakseni rusketusta aurinkoisina päivinä	**1 2 3 4 5**
29. Koen itseni tyytyväiseksi, kun olen voittanut yhden reiän	**1 2 3 4 5**
30. Harrastan golfia saadakseni vaihtelua arjelle	**1 2 3 4 5**
31. Yritän pelata ystävieni kanssa, silloin kun se on mahdollista	**1 2 3 4 5**
32. Golfia pelatessa koen tärkeänä, että swingini on teknisesti tyylikäs	**1 2 3 4 5**
33. Harrastan golfia, koska voin solmia kentällä hyödyllisiä työsuhteita	**1 2 3 4 5**

1 = täysin eri mieltä
2 = jokseenkin eri mieltä
3 = jokseenkin eri mieltä, jokseenkin samaa mieltä
4 = jokseenkin samaa mieltä
5 = täysin samaa mieltä

34. Harrastan golfia välttääkseni sairauksia	1 2 3 4 5
35. Harrastan golfia, koska haluan liikkua ulkoilmassa	1 2 3 4 5
36. Harrastan golfia, koska se ei ole väkivaltainen liikuntamuoto	1 2 3 4 5
37. Harrastan golfia, koska viihdyn tyylikkäissä peliasuissa	1 2 3 4 5
38. Haluan voittaa palkintoja pelaamalla golfia	1 2 3 4 5
39. Harrastan golfia päästäkseni irti työasioista	1 2 3 4 5
40. Nautin, kun saan pelata yksin	1 2 3 4 5
41. Golfia pelatessa pidän tärkeänä, että pitkillä väylillä lyöntini ovat mahdollisimman pitkiä	1 2 3 4 5
42. Harrastan golfia, koska se on arvostettu liikuntamuoto	1 2 3 4 5
43. Harrastan golfia, koska se auttaa minua pudottamaan painoani	1 2 3 4 5
44. Golfissa minua viehättää kenttien kauneus	1 2 3 4 5
45. Harrastan golfia, koska se sopii minulle kevyenä liikuntamuotona	1 2 3 4 5
46. Olen tyytyväinen, kun olen voittanut pelikierroksen	1 2 3 4 5
47. Harrastan golfia, koska haluan sen avulla rentoutua	1 2 3 4 5
48. Harrastan golfia, koska voin jutella kentällä toisten ihmisten kanssa	1 2 3 4 5
49. Minulle on tärkeää, että tasoitukseni on mahdollisimman matala	1 2 3 4 5
50. Harrastan golfia, koska haluan huolehtia fyysisestä kunnostani	1 2 3 4 5
51. Harrastan golfia kokeakseni elämyksiä luonnossa	1 2 3 4 5
52. Harrastan golfia, koska haluan kilpailla siinä	1 2 3 4 5
53. Harrastan golfia, koska haluan kokea onnistumisen elämyksiä	1 2 3 4 5
54. Harrastan golfia sen tuoman hyvän olon vuoksi	1 2 3 4 5
55. Minulle on tärkeää, että pystyn pelaamaan pelikierroksen tasoitukseeni	1 2 3 4 5

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 2: Motiiviosioiden interkorrelaatiot

osio	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54
20	.26																																			
21	.21	.14																																		
22	.06	.26	.29																																	
23	.22	.46	.25	.13																																
24	-.30	.16	-.19	.22	.06																															
25	.37	.10	.46	.28	.27	.14																														
26	.10	-.11	.48	.29	.12	-.04	.52																													
27	-.02	-.19	.17	.21	.02	-.08	.22	.38																												
28	.23	.12	.09	.02	.15	.21	.10	.01	.08																											
29	-.03	.05	.05	.04	.14	-.01	.06	.06	.17	.21																										
30	.23	.13	.16	.07	.24	.04	.14	.20	.08	.19	.21																									
31	.03	.14	.35	.38	.27	-.13	.30	.19	.10	.02	.26	.21																								
32	.22	.02	.05	.02	.23	.20	.14	-.05	.11	.17	.12	.16	.13																							
33	.20	.35	.02	.13	.11	.34	.06	.06	-.18	.25	.05	.20	.15	-.01																						
34	.33	.12	.33	.27	.33	-.01	.61	.26	.25	.23	.06	.18	.24	-.20	-.02																					
35	.02	-.17	.38	.16	.07	-.10	.44	.59	.28	.02	.08	.03	.21	-.07	-.08	.21																				
36	.21	-.11	.07	.10	.06	.06	.28	.26	.39	.08	.11	.28	.04	-.07	.00	.27	.28																			
37	.38	.12	-.02	.00	.15	.29	.11	.04	.17	.38	.18	.14	-.07	-.36	.21	.25	-.07	.24																		
38	.12	.60	-.07	.04	.42	.21	-.00	-.13	-.16	.27	.14	.10	.06	-.13	.29	.13	-.21	-.07	.26																	
39	.19	.11	.09	.21	.18	.12	.15	.10	-.18	.13	.06	.24	.12	-.12	.26	.11	.06	.14	-.02	.15																
40	-.16	.05	.15	.31	.00	-.05	.01	.19	.04	-.15	.08	.06	.26	.00	.16	-.04	.06	-.10	-.21	-.09	.03															
41	.09	.08	-.04	.03	.09	-.06	.11	.03	.24	.12	.17	.16	.24	.21	-.03	.21	-.06	.23	.14	.25	-.05	-.12														
42	.14	.10	-.02	.11	.20	.35	.10	.04	.07	.37	.15	.25	.07	.28	.37	.22	-.02	.27	.38	.24	-.05	-.04	.23													
43	.45	.23	.15	.13	.26	.12	.34	.18	.06	.07	.03	.20	.14	-.04	.30	.35	.07	.15	.19	.16	.20	.10	.18	.26												
44	.16	-.20	.22	.02	.02	.01	.34	.45	.16	.08	.18	.24	.20	.08	.07	.21	.36	.30	.21	-.10	.06	.06	.03	.15	.14											
45	.11	-.15	.12	.18	-.03	-.01	.23	.29	.57	.13	.11	.28	.22	.19	-.10	.31	.25	.35	.20	-.19	-.15	.10	.32	.21	.22	.28									
46	.05	.34	.11	.17	.32	.13	.26	.14	-.00	.17	.39	.10	.27	.23	.16	.15	.15	.06	.16	.41	.14	.03	.31	.26	.17	.11	.14									
47	.30	.05	.56	.19	.20	-.04	.46	.47	.09	.12	.09	.27	.25	-.05	.09	.26	.46	.15	-.07	-.11	.30	.08	-.10	.04	.35	.27	.15	.17							
48	.05	.20	.12	.37	.12	.14	.25	.21	.10	.05	.16	.21	.36	-.06	.35	.11	.11	.10	.08	.11	.19	.27	.06	.22	.24	.06	.14	.29	.22							
49	.10	.36	-.07	.00	.38	.11	.00	-.14	.01	.13	.06	.12	.09	.34	.02	.11	-.11	.02	.32	.51	.05	-.18	.32	.22	.07	-.03	-.02	.28	-.09	.06					
50	.27	.02	.41	.18	.30	.11	.72	.47	.23	.10	.13	.15	.26	.15	-.04	.47	.50	.23	.08	-.05	.10	.06	.10	.02	.28	.32	.34	.25	.50	.20	.08					
51	.23	-.05	.12	.20	.08	.15	.35	.39	.17	.14	.02	.15	.15	.12	.15	.29	.23	.38	.30	-.15	.09	.05	.10	.17	.15	.32	.33	.09	.15	.18	-.00	.41				
52	.18	.79	-.04	.16	.38	.17	.01	-.18	-.23	.11	.04	.07	.09	.07	.28	.05	-.25	-.15	.18	.72	.11	-.03	.15	.17	.16	-.17	-.22	.32	-.12	.13	.50	-.06	-.07		
53	.20	.36	.24	.12	.36	.11	.27	.16	.11	.07	.26	.14	-.32	.04	.20	.10	.09	.09	.16	.32	.09	.07	.18	.14	.19	.15	-.06	.36	.23	.27	.23	.28	.10	.37		
54	.27	.08	.62	.18	.27	-.03	.50	.56	.17	.03	.12	.20	.33	-.03	.08	.29	.53	.22	-.00	-.02	.18	.25	-.04	-.04	.21	.32	.17	.18	.66	.31	-.08	.61	.23	-.09	.42	
55	.23	.31	.08	-.03	.39	.20	.16	-.04	.07	.20	.19	.04	.17	.35	.13	.15	.01	.06	.18	.37	.04	-.07	.24	.21	.15	.07	.12	.40	.07	.04	.47	.23	.08	.32	.36	.17

LIITE 3: Motiiviosioiden pistemäärien frekvenssit

1 = täysin eri mieltä
2 = jokseenkin eri mieltä
3 = jokseenkin eri mieltä, jokseenkin samaa mieltä
4 = jokseenkin samaa mieltä
5 = täysin samaa mieltä

Motiiviosio	pistemäärä					n
	1	2	3	4	5	
19. Harrastan golfia pitääkseni huolta ulkonäöstäni	65	40	13	25	25	145
20. Harrastan golfia saadakseni kilpailullisia haasteita	26	37	37	33	12	145
21. Harrastan golfia sen mieltä virkistävien vaikutusten vuoksi	0	3	8	45	89	145
22. Harrastan golfia voidakseni viettää aikaa ystävieni kanssa	2	6	30	36	39	145
23. Harrastan golfia kehittääkseni taitojani	3	5	44	66	27	145
24. Harrastan golfia saadakseni hyväksyntää ystäväpiirissäni	83	44	10	5	3	145
25. Harrastan golfia, koska haluan pysyä terveenä	1	3	27	52	62	145
26. Harrastan golfia, koska nautin liikkumisesta luonnonympäristössä	3	0	9	38	95	145
27. Harrastan golfia koska se on rauhallinen liikuntamuoto	4	19	36	50	36	145
28. Harrastan golfia saadakseni rusketusta aurinkoisina päivinä	49	37	38	16	5	145
29. Koen itseni tyytyväiseksi, kun olen voittanut yhden reiän	7	21	47	47	23	145
30. Harrastan golfia saadakseni vaihtelua arjelle	9	13	24	71	28	145
31. Yritän pelata ystävieni kanssa, silloin kun se on mahdollista	3	9	16	58	59	145
32. Golfia pelatessa koen tärkeänä, että swingini on teknisesti tyylikäs	27	45	43	23	7	145
33. Harrastan golfia, koska voin solmia kentällä hyödyllisiä työsuhteita	55	39	30	15	6	145
34. Harrastan golfia välttääkseni sairauksia	10	20	47	47	21	145
35. Harrastan golfia, koska haluan liikkua ulkoilmassa	2	1	5	40	97	145
36. Harrastan golfia, koska se ei ole väkivaltainen liikuntamuoto	22	21	33	28	40	144
37. Harrastan golfia, koska viihdyn tyylikkäissä peliasuissa	71	40	25	7	2	145
38. Haluan voittaa palkintoja pelaamalla golfia	60	29	37	11	8	145
39. Harrastan golfia päästäkseni irti työasioista	14	18	20	49	44	145
40. Nautin, kun saan pelata yksin	79	32	19	11	4	145
41. Golfia pelatessa koen tärkeänä, että pitkillä väylillä lyöntini ovat mahdollisimman pitkiä	11	26	46	45	17	145
42. Harrastan golfia, koska se on arvostettu liikuntamuoto	50	49	34	9	3	145
43. Harrastan golfia, koska se auttaa minua pudottamaan painoani	13	26	51	34	21	145
44. Golfissa minua viehättää kenttien kauneus	1	10	24	71	39	145
45. Harrastan golfia, koska se sopii minulle kevyenä liikuntamuotona	18	33	23	41	30	145
46. Olen tyytyväinen, kun olen voittanut pelikierroksen	4	12	34	56	39	145
47. Harrastan golfia, koska haluan sen avulla rentoutua	0	5	6	66	67	144
48. Harrastan golfia, koska voin jutella kentällä toisten ihmisten kanssa	4	23	33	59	25	144
49. Minulle on tärkeää, että tasoitukseni on mahdollisimman matala	30	46	46	19	4	145
50. Harrastan golfia, koska haluan huolehtia fyysisestä kunnostani	0	5	19	52	68	144
51. Harrastan golfia kokeakseni elämyksiä luonnossa	2	13	34	69	27	145
52. Harrastan golfia, koska haluan kilpailla siinä	41	42	30	24	8	145
53. Harrastan golfia, koska haluan kokea onnistumisen elämyksiä	2	7	27	69	40	145
54. Harrastan golfia sen tuoman hyvän olon vuoksi	1	4	13	54	73	145
55. Minulle on tärkeää, että pystyn pelaamaan pelikierroksen tasoitukseeni	10	24	56	44	11	145

LIITE 4: Motiivimittarin osioanalyysi

Motiivimittarin reliabiliteettia tarkastellaan ulottuvuuksittain. Mittarin sisäistä reliabiliteettia analysoidaan interkorrelaatioiden ja Cronbachin α-kertoimen avulla.

Kilpailumotiivia mitattiin seuraavilla osioilla:

20. Harrastan golfia saadakseni kilpailullisia haasteita
29. Koen itseni tyytyväiseksi, kun olen voittanut yhden reiän
38. Haluan voittaa palkintoja pelaamalla golfia
46. Olen tyytyväinen, kun olen voittanut pelikierroksen
52. Harrastan golfia, koska haluan kilpailla siinä

Kaikki osiot korreloivat erittäin merkitsevästi kilpailumotiivin summamuuttujaan (taulukko L1). Osio 29 ei korreloinut osioiden 20, 38 ja 52 kanssa. Osio 29 korreloi kuitenkin erittäin merkitsevästi (r = .39) osion 46 kanssa. Molemmat kyseiset osiot mittasivat ilmeisesti muihin osioihin verrattuna hieman eri puolta, ja niillä oli myös pienimmät korrelaatiot summamuuttujaan. Osio 46 korreloi kuitenkin erittäin merkitsevästi (r = .32-.41) muiden osioiden kanssa. Muut kilpailumotiivia mittaavat osiot (20, 38 ja 52) korreloivat keskenään suhteellisen voimakkaasti ja erittäin merkitsevästi (r = .60-.79). Kyseisten osioiden välillä oli näin ollen yhteyttä.

TAULUKKO L1. Kilpailu-ulottuvuuden osioiden väliset ja summamuuttujan (S) korrelaatiokertoimet (Pearson) sekä sisäinen johdonmukaisuus (Cronbachin α) (n = 145).

	Korrelaatiot						α, jos osio
Osio	20	29	38	46	52	S	poistetaan
20							.67
29	.05						.82
38	.60***	.14					.66
46	.34***	.39***	.41***				.73
52	.79***	.04	.72***	.32***			.65
S	.80***	.43***	.82***	.66***	.83***		
				α = .76			

*** $p \leq .001$

Cronbachin α-kerroin oli .76, ja osion 29 poistaminen nostaisi kertoimen .82:een. Cronbachin α-kerrointa voidaan pitää suhteellisen hyvänä. Jatkokäsittelystä päätettiin poistaa osiot 29 ja 46, jotta parannettaisiin kilpailu-ulottuvuuden sisäistä johdonmukaisuutta.

Virkistysmotiivia mitattiin seuraavilla osioilla:

21. Harrastan golfia sen mieltä virkistävien vaikutusten vuoksi
30. Harrastan golfia saadakseni vaihtelua arjelle
39. Harrastan golfia päästäkseni irti työasioista
47. Harrastan golfia, koska haluan sen avulla rentoutua
54. Harrastan golfia sen tuoman hyvän olon vuoksi

Erittäin merkitsevästi (r = .56-.66) keskenään korreloivat osiot 21, 47 ja 54 (taulukko L2). Sen sijaan osiot 30 ja 39 korreloivat erittäin merkitsevästi vain osioon 47. Kaikki osiot korreloivat erittäin merkitsevästi ulottuvuuden summamuuttujaan.

TAULUKKO L2. Virkistysulottuvuuden osioiden väliset ja summamuuttujan (S) korrelaatiokertoimet (Pearson) sekä sisäinen johdonmukaisuus (Cronbachin α) (n = 144-145).

	Korrelaatiot						α, jos osio
Osio	21	30	39	47	54	S	poistetaan
21							.59
30	.16						.65
39	.09	.24**					.69
47	.56***	.27***	.30***				.51
54	.62***	.20*	.18*	.66***			.54
S	.62***	.60***	.64***	.76***	.72***		
				α = .65			

* p ≤ .05 ** p ≤ .01 *** p ≤ .001

Ulottuvuuden Cronbachin α-kertoimen arvo oli .65, ja osion 39 poistaminen korottaisi sen arvoon .69. Jatkokäsittelyn kannalta päätettiin poistaa osiot 30 ja 47 niiden heikohkojen korrelaatio- ja α-kertoimen arvojen vuoksi. Työasioista irtautuminen ei välttämättä liity virkistykseen, jos esimerkiksi nauttii työstään tai ei enää ole mukana työelämässä (eläkeläiset). Vaihtelu arjelle mittasi tämän ulottuvuuden kannalta hieman eri puolta kuin muut ulottuvuuden osiot.

Sosiaalisuusmotiivia mitattiin seuraavilla osioilla:

22. Harrastan golfia voidakseni viettää aikaa ystävieni kanssa.
31. Yritän pelata ystävieni kanssa, silloin kun se on mahdollista
40. Nautin, kun saan pelata yksin (likert-asteikko käännetty)
48. Harrastan golfia, koska voin jutella kentällä toisten ihmisten kanssa

Kaikki osiot korreloivat erittäin merkitsevästi (r = .68-.72) ulottuvuuden summamuuttujaan (taulukko L3). Osioiden keskinäiset korrelaatiot olivat osioiden 31 ja 40 korrelaatiota lukuun ottamatta erittäin merkitseviä. Korrelaatiot olivat kuitenkin suhteellisen heikkoja (.26-.38).

TAULUKKO L3. Sosiaalisuusulottuvuuden osioiden väliset ja summamuuttujan (S) korrelaatiokertoimet (Pearson) sekä sisäinen johdonmukaisuus (Cronbachin α) (n = 145).

	Korrelaatiot					α, jos osio
Osio	22	31	40	48	S	poistetaan
22						.55
31	.38***					.57
40	.31***	.26**				.63
48	.37***	.36***	.27***			.56
S	.70***	.69***	.68***	.72***		
			α = .65			

** $p \leq .01$ *** $p \leq .001$

Ulottuvuuden Cronbachin α-kerroin oli .65, jota voidaan pitää tyydyttävänä. Minkään osion poistaminen ei olisi nostanut α-kertoimen arvoa. Kaikki osiot päätettiin näin ollen pitää mukana myös jatkotarkasteluissa.

Taitavuusmotiivia mitattiin seuraavilla osioilla:

23. Harrastan golfia kehittääkseni taitojani
32. Golfia pelatessa koen tärkeänä, että swingini on teknisesti tyylikäs
41. Golfia pelatessa koen tärkeänä, että pitkillä väylillä lyöntini ovat mahdollisimman pitkiä
49. Minulle on tärkeää, että tasoitukseni on mahdollisimman matala
53. Harrastan golfia, koska haluan kokea onnistumisen elämyksiä
55. Minulle on tärkeää, että pystyn pelaamaan pelikierroksen tasoitukseeni

Osioiden korrelaatiokertoimet olivat .04 - .47 välillä (taulukko L4). Taitavuusulottuvuuden kaikki osiot eivät selvästikään mitanneet samaa asiaa, vaikka kaikkien osioiden korrelaatio ulottuvuuden summamuuttujaan olikin tilastollisesti erittäin merkitsevä. Minkään osion poistaminenkaan ei olisi nostanut Cronbachin α-kertoimen arvoa, joka oli tyydyttävä (.70). Korrelaatiotarkastelu ei osoittanut ulottuvuutta

kuitenkaan täysin johdonmukaiseksi, jonka vuoksi osa osioista päätettiin poistaa jatkotarkasteluista.

Jatkotarkasteluun päätettiin valita osiot, joilla oli vähintään kohtalainen ($r \geq .30$) osioiden välinen korrelaatio. Näin ollen osiot 23, 41 ja 53 päätettiin jättää pois. Onnistumisen elämysten hakeminen korreloi erittäin heikosti (.04) swingin tyylikkyyden tärkeänä pitämiseen. Myös taitojen kehittäminen ja pitkien lyöntien tärkeänä pitäminen korreloivat yllättävän heikosti (.84). Kyseisistä tuloksista voidaan tehdä johtopäätös, että taitavuusulottuvuus ei ole kovin yksiselitteinen. Tässä tutkimuksessa taitavuusulottuvuus painottuu tasoituksen kautta määriteltyyn taitavuuteen sekä swingin teknisen osaamisen arvostamiseen. Esimerkiksi onnistumisen elämykset mittaa ehkä taitavuutta hieman laajempana, emotionaalisesti koettuna käsitteenä.

TAULUKKO L4. Taitavuusulottuvuuden osioiden väliset ja summamuuttujan (S) korrelaatiokertoimet (Pearson) sekä sisäinen johdonmukaisuus (Cronbachin α) (n = 145).

	Korrelaatiot							α, jos osio
Osio	23	32	41	49	53	55	S	poistetaan
23								.66
32	.23**							.68
41	.08	.21*						.70
49	.38***	.34***	.32***					.61
53	.36***	.04	.18*	.23**				.68
55	.39***	.35***	.24**	.47***	.36***			.61
S	.61***	.60***	.56***	.73***	.54***	.74***		
	$\alpha = .70$							

* $p \leq .05$ ** $p \leq .01$ *** $p \leq .001$

Arvostus ja hyödyt -motiivia mitattiin seuraavilla osioilla:

24. Harrastan golfia saadakseni hyväksyntää ystäväpiirissäni
33. Harrastan golfia, koska voin solmia kentällä hyödyllisiä työsuhteita
42. Harrastan golfia, koska se on arvostettu liikuntamuoto

Kaikkien osioiden korrelaatiot summamuuttujaan olivat erittäin merkitseviä. Minkään osion poistaminen ei olisi nostanut sisäistä johdonmukaisuutta ($\alpha = .62$). Osioiden väliset korrelaatiokertoimet olivat välillä .34 - .37 (taulukko L5).

Osio 24 päätettiin kuitenkin poistaa jatkotarkasteluista, koska se korreloi joihinkin muiden ulottuvuuksien osioihin kohtalaisesti (liite 2). Ennestäänkin matala α-kerroin laski näin ollen vielä hieman.

TAULUKKO L5. Arvostus ja hyödyt -ulottuvuuden osioiden väliset ja summamuuttujan (S) korrelaatiokertoimet (Pearson) sekä sisäinen johdonmukaisuus (Cronbachin α) (n = 145).

	Korrelaatiot				α, jos osio
Osio	24	33	42	S	poistetaan
24					.54
33	.34***				.51
42	.35***	.37***			.49
S	.71***	.79***	.76***		
			$\alpha = .62$		

*** $p \leq .001$

Terveys ja kunto -motiivia mitattiin seuraavilla osioilla:

25. Harrastan golfia, koska haluan pysyä terveenä
34. Harrastan golfia välttääkseni sairauksia
43. Harrastan golfia, koska se auttaa minua pudottamaan painoani
50. Harrastan golfia, koska haluan huolehtia fyysisestä kunnostani

Terveys ja kunto-motiivia mittaavien osioiden väliset korrelaatiokertoimet olivat välillä .28 - .72 (taulukko L6). Kaikki osioiden väliset korrelaatiokertoimet olivat erittäin merkitseviä. Kaikki osiot korreloivat erittäin merkitsevästi myös ulottuvuuden summamuuttujaan.

TAULUKKO L6. Terveys ja kunto-ulottuvuuden osioiden väliset ja summamuuttujan (S) korrelaatiokertoimet (Pearson) sekä sisäinen johdonmukaisuus (Cronbachin α) (n = 144-145).

	Korrelaatiot					α, jos osio
Osio	25	34	43	50	S	poistetaan
25						.63
34	.61***					.67
43	.34***	.35***				.81
50	.72***	.47***	.28***			.70
S	.82***	.82***	.66***	.75***		
			α = .76			

*** $p \leq .001$

Ulottuvuuden sisäinen johdonmukaisuus oli tyydyttävä (α = .76). Osion 43 poistaminen nostaisi α-kertoimen kuitenkin .81:een, joten se päätettiin jättää pois jatkotarkasteluista. Painon pudottaminen ei ole ehkä ainakaan painoonsa tyytyväisillä terveyteen liittyvä motiivi, vaikka muuten pitäisikin terveyttä tärkeänä kannustimena golfin harrastamiseen.

Luontomotiivia mitattiin seuraavilla osioilla:

26. Harrastan golfia, koska nautin liikkumisesta luonnonympäristössä
35. Harrastan golfia, koska haluan liikkua ulkoilmassa
44. Golfissa minua viehättää kenttien kauneus
51. Harrastan golfia kokeakseni elämyksiä luonnossa

Luontomotiivia mittaavien osioiden korrelaatiokertoimet vaihtelivat välillä .23 - .59 (taulukko L7). Kaikki osioiden väliset korrelaatiot olivat myös vähintään merkitseviä, joten osioiden välillä oli yhteyttä. Myös kaikkien osioiden korrelaatiot summamuuttujaan olivat erittäin merkitseviä.

TAULUKKO L7. Luontoulottuvuuden osioiden väliset ja summamuuttujan (S) korrelaatiokertoimet (Pearson) sekä sisäinen johdonmukaisuus (Cronbachin α) (n = 145).

	Korrelaatiot					α, jos osio
Osio	26	35	44	51	S	poistetaan
26						.56
35	.59***					.65
44	.45***	.36***				.65
51	.39***	.23**	.32***			.72
S	.81***	.70***	.74***	.69***		
			α = .71			

** $p \leq .01$ *** $p \leq .001$

Ulottuvuuden sisäinen johdonmukaisuus oli kohtalainen (α = .71). Osion 51 poistaminen nosti hieman α-kerrointa, joten se päätettiin jättää pois jatkokäsittelystä. Elämyksien hakeminen luonnosta mittasi ehkä hieman emotionaalisesti vahvempaa puolta luontomotiivista kuin muut osiot.